

โครงการเสนอแนะออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน
พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้เพลงลูกทุ่งไทย

ลงทะเบียนวันที่	15 ก.พ. 2555
เลขทะเบียน	121132
เลขหมู่	ON ML 400 51690
หัวเรื่อง	เพลงลูกทุ่ง ๒ มรสอณวิทย์ มช

รวีวรรณ เข้มทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ปีการศึกษา 2553

THE MUSEUM OF THAI COUNTRY MUSIC

RAWEEWAN KEMTHONG

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE
REQUIREMENTS
FOR THE BACHELOR DEGREE OF ARCHITECTURE
DEPARTMENT OF INTERIOR ARCHITECTURE
RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY THANYABURI
2010**

หัวข้อวิทยานิพนธ์   พิพิธภัณฑการเรือนรู้เพลงลูกทุ่งไทย
 โดย   นางสาววิวรรณ เข้มทอง
 ภาควิชา   สถาปัตยกรรมภายใน
 อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์ปิยะภัทร เต็มแยม
 ปีการศึกษา   2553

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อนุมัติให้
 วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรของสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต

 .....คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรวัลย์ วรรณไทย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 .....ประธานกรรมการ
 (นายกฤติน วิจิตรไตรธรรม)

 .....อาจารย์ที่ปรึกษา
 (นายปิยะภัทร เต็มแยม)

 .....กรรมการ
 (นายชวลิต น่วมชิ่ง)

 .....กรรมการและเลขานุการ
 (นายนพศักดิ์ ฤทธิดี)

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์จะไม่สำเร็จล่วงไปได้ หากขาดบุคคลผู้ให้ความช่วยเหลือเหล่านี้ โดยตลอดมา ผู้จัดทำวิทยานิพนธ์ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง โดยเริ่มจาก

- คุณพ่อคุณแม่ ที่ให้ความสนับสนุนและให้อิสระในการเรียนของลูกมาโดยตลอด และเป็นกำลังใจจนถึงทุกวันนี้ ขอบคุณจริงๆค่ะ ถ้าไม่มีพ่อแม่ หนูคงไม่มีวันนี้
- อาจารย์ปอนด์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางในการแก้ปัญหาตลอดการทำวิทยานิพนธ์
- พี่ๆที่โรงละคร เอ็ม เธียร์เตอร์ สำหรับข้อมูลต่างๆที่สำคัญยิ่ง
- เพื่อนๆ MOVE 16 ที่รวมหัวจมท้ายกันมาโดยตลอด คำแนะนำต่างๆและให้เสียงหัวเราะตลอด 5 ปี
- ขอบคุณคุณนัฐพนธ์ ที่คอยดูแลคอมให้ตลอดระยะเวลาการทำวิทยานิพนธ์

ขอบคุณสถาบันแห่งนี้ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพในอนาคตต่อไป

รวีวรรณ เข้มทอง

ห้ามฉีก ตัด หรือทำให้เสียหาย

ผู้ใดพบเห็น กรุณาส่งคืนได้ที่

โทรศัพท์ 0-2549-3079

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

มทร.ธัญบุรี

หน้า

ต.คลองหก อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110

สารบัญ

กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค-ช
สารบัญภาพ.....	ช-๓๑
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ.....	1-2
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 เหตุผลในการเลือกโครงการ.....	2-3
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
บทที่ 2 ข้อมูลและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	4
2.1 วิวัฒนาการของเพลงลูกทุ่ง.....	4
2.1.1 เพลงลูกทุ่งยุคแรก.....	4-5
2.1.2 ยุคทองของเพลงลูกทุ่ง.....	6-7
2.1.3 ยุคแห่งการแข่งขัน.....	7-9
2.1.4 ปรากฏการณ์ใหม่ในวิวัฒนาการของเพลงลูกทุ่ง.....	10-11

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.1.5 เพลงลูกทุ่งในปัจจุบัน.....	11-12
องค์ประกอบของเพลงลูกทุ่ง.....	12-20
การแบนเพลงลูกทุ่งและข้อพิพาท.....	21
2.2 ความหมายของพิพิธภัณฑน์.....	22-23
2.3 ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับการออกแบบพิพิธภัณฑน์.....	23-28
2.4 การจัดกลุ่มห้องจัดแสดง.....	28-29
2.5 ข้อมูลเชิงเทคนิคและวัสดุในการตกแต่งที่มีผลต่อการออกแบบ.....	29-38
2.6 กรณีศึกษา.....	39
2.6.1 ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC).....	39-44
2.6.2 มิวเซียมสยาม (Museum Siam).....	45-48
2.6.3 กัณฑ์การคือทรัพย์ : อีสาน ISANRETROSPECTIVE.....	48-62
บทที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
3.1 ผู้ให้บริการ.....	63-72
3.2 ลักษณะทางกายภาพของที่ตั้งโครงการ.....	72
3.3 ลักษณะทางกายภาพของที่ตั้งโครงการ.....	72
3.3.1 รายละเอียดที่ตั้งโครงการ.....	72-74
3.3.2 การเข้าถึงโครงการ.....	75-76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3.3 วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของที่ตั้งโครงการ.....	76
3.3.4 การพิจารณาที่ตั้งโครงการ.....	77
3.4 รายละเอียดทางสถาปัตยกรรม.....	77-78
3.5 ลักษณะสถาปัตยกรรมภายใน.....	78
3.5.1 การจัดวางผังภายใน.....	78-82
3.5.2 วัสดุบุผิวพื้น.....	82
3.5.3 ผังภายในอาคาร.....	83
3.5.4 ฝ้าเพดาน.....	83
3.5.5 ห้องน้ำ.....	83
3.5.6 บันได.....	83
3.6 ลักษณะทางกายภาพของงานระบบ.....	83
3.6.1 งานระบบปรับอากาศ.....	83
3.6.2 งานระบบไฟฟ้า.....	83
3.6.3 งานระบบสุขาภิบาล.....	83
3.6.4 งานระบบดับเพลิง.....	83
3.6.5 งานระบบลิฟต์โดยสาร.....	83
3.6.6 งานระบบรักษาความปลอดภัย.....	83

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 รายละเอียดโครงการ.....	87
4.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	87
4.2 ขอบเขตของการศึกษา.....	87-88
4.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	88
บทที่ 5 การการออกแบบทางเลือก.....	90
5.1 ทางเลือกที่ 1.....	90
5.2 ทางเลือกที่ 2.....	91
5.3 ทางเลือกที่ 3.....	92
บทที่ 6 แนวความคิดและการออกแบบ.....	93
6.1 ที่มาและความสำคัญของแนวความคิดในการออกแบบ.....	93-94
6.2 วัตถุประสงค์ของแนวความคิดในการออกแบบ.....	94
6.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากแนวความคิดในการออกแบบ.....	94
6.4 แนวความคิดกับการออกแบบ.....	94-95
6.5 กิจกรรม.....	95-96
6.6 ผังเครื่องเรือน (Furniture Plan).....	97-98
6.7 ทศนิยมภาพ (Perspective).....	98
6.7.1 ทศนิยมภาพส่วน Reception.....	98-99

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6.7.2 ทศนิยมภาพส่วน Coffee shop.....	99-100
6.7.3 ทศนิยมภาพส่วน Intro Theatre.....	101
6.7.4 ทศนิยมภาพส่วน Exhitbition.....	102-103
6.7.5 ทศนิยมภาพส่วน Exhitbition 2.....	103-104
6.7.6 ทศนิยมภาพส่วน Exhitbition 3.....	104-105
6.7.7 ทศนิยมภาพส่วน Exhitbition 4.....	105-107
6.7.8 ทศนิยมภาพส่วน Exhitbition 5.....	107
6.7.9 ทศนิยมภาพส่วน Exhitbition 6.....	108
6.7.10 ทศนิยมภาพส่วน Exhitbition 7.....	109-110
6.7.11 ทศนิยมภาพส่วน Exhitbition 8.....	110
6.7.12 ทศนิยมภาพส่วน Exhitbition 9.....	111
6.7.13 ทศนิยมภาพส่วน Exhitbition 10.....	112
6.7.14 ทศนิยมภาพส่วนห้องสมุด.....	113
6.7.15 ทศนิยมภาพส่วนห้องอาหาร.....	114
6.7.16 ทศนิยมภาพส่วนห้องอาหารรับรอง.....	114

บรรณานุกรม

ประวัติผู้เขียน

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ภาพแสดงเกี่ยวกับเพลงลูกทุ่ง.....	4
2.2 ภาพแสดงสุรพล สมบัติเจริญ.....	5
2.3 รางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน.....	6
2.4 ภาพแสดงภาพยนตร์เกี่ยวกับเพลงลูกทุ่งเรื่องแรก.....	6
2.5 ภาพแสดงนักร้องเพลงลูกทุ่ง บุปผา สายชล.....	7
2.6 ภาพแสดงโปสเตอร์ภาพยนตร์เรื่องมนต์รักลูกทุ่ง.....	8
2.7 ภาพแสดงครูไพฑูริย์ บุตรชั้น และ ครูคำรณ สัมบุณณานนท์.....	8
2.8 ภาพแสดงนักร้องเพลงเพื่อชีวิต.....	9
2.9 ภาพแสดง ศิลปินแห่งชาติและนักแต่งเพลงชื่อก้อง “ชลธี ธารทอง”.....	10
2.10 ภาพแสดงนักร้องเพลงลูกทุ่งชายที่ได้รับความนิยม.....	10
2.11 ภาพแสดงนักร้องเพลงลูกทุ่งหญิงที่ได้รับความนิยม.....	11
2.12 ภาพแสดงเนื้อหาภาพยนตร์เกี่ยวกับเพลงลูกทุ่ง.....	12
2.13 ภาพแสดงนักร้องเพลงไห้คนแรกในวงการเพลงลูกทุ่ง คำรณ สัมบุณณานนท์.	14
2.14 ภาพแสดงความเป็นอยู่ของชนบทที่มักนำมาเกี่ยวข้องกับเนื้อหาเพลง.....	15
2.15 ภาพแสดงขนบธรรมเนียมประเพณีรวมที่เพลงลูกทุ่ง.....	15
2.16 ภาพแสดงเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบในเพลงลูกทุ่ง.....	16
2.17 ภาพแสดงหางเครื่องในเพลงลูกทุ่ง.....	17

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
2.18 ภาพแสดงหางเครื่องในเพลงลูกทุ่ง.....	18
2.19 ภาพแสดงหางเครื่องในเพลงลูกทุ่ง.....	19
2.20 ภาพแสดงการจัดระบบทางเดินแบบต่างๆ ภายในพิพิธภัณฑ์.....	20
2.21 ภาพแสดงการจัดระบบทางเดินแบบต่างๆ ภายในพิพิธภัณฑ์.....	26
2.22 ภาพแสดงการจัดแสงแบบต่างๆ ภายในพิพิธภัณฑ์.....	27
2.23 ภาพแสดงการให้แสงแบบต่างๆ ภายในพิพิธภัณฑ์.....	32
2.24 ภาพแสดงการดัดแปลงแสงธรรมชาติมาใช้.....	34
2.25 ภาพแสดงการให้แสงในพิพิธภัณฑ์.....	34
2.26 ภาพแสดงการใช้ไฟนีออนโดยมีกระจกกันนั้นทำให้แสงสว่างทั่วถึงทั่วห้อง.....	34
2.27 ภาพแสดงสัญลักษณ์ TCDC.....	34
2.28 แสดงอัตราส่วนจำนวนและขนาดพื้นที่ทั้งหมดภายในโครงการ.....	39
2.29 ภาพแสดงการจัดวางพื้นที่ของพื้นที่ต่างๆภายในโครงการ.....	41
2.30 ภาพมนุษย์กับแดงสัญลักษณ์ของมิวเซียมสยาม.....	45
2.31 แสดงทัศนียภาพ บรรยากาศของอาคารภายนอก ของมิวเซียมสยาม.....	53
2.32 ภาพแสดงผังพื้นที่ และส่วนของการจัดแสดงในชั้น 1.....	46
2.33 ภาพแสดงผังพื้นที่ และส่วนของการจัดแสดงในชั้น 2.....	46
2.34 ภาพแสดงผังพื้นที่ และส่วนของการจัดแสดงในชั้น 3.....	34

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
2.35 ภาพแสดงนิทรรศการกันดารคือทรัพย์: อีสาน ISANRETROSPECTIVE.....	48
2.36 ภาพแสดงแผนผังแสดงเส้นทางการสัญจรการเข้าชมนิทรรศการ.....	50
2.37 บริเวณทางเข้า – ออกนิทรรศการ.....	51
2.38 ภาพคนอีสานที่พิมพ์ลงบนพื้นอะคริลิกแสดงอารมณ์ของการดูถูกคนอีสาน.....	51
2.39 จอพลาสมาขนาดใหญ่แสดงภาพของชาวอีสานที่ประสบความสำเร็จในด้าน.....	52
2.40 เมื่อ ส้มตำจึงแปรเปลี่ยนเป็น “ส้มตำไฮโซ”.....	52
2.41 กระถางต่างประเทศญี่ปุ่น ตั้งโรงเรียนสอนคนอีสานเป็นเซฟ.....	52
2.42 บรรยากาศภายในห้องที่จัดแสดง.....	52
2.43 บรรยากาศการจำลองภาพของชาวอีสาน.....	53
2.44 แสดงอุปกรณ์ประกอบฉาก การดำเนินชีวิตของชาวอีสาน.....	53
2.45 ภาพแสดงการเปรียบเทียบบรรยากาศของสปาที่บ้านหมอยาชาวอีสาน.....	54
2.46 ภาพแสดงถึงภูมิปัญญาของชาวอีสาน.....	54
2.47 ภาพแสดงเนื้อหา เพื่อแสดงถึงภูมิปัญญาของชาวอีสาน.....	54
2.48 ภาพแสดงแสงสี ของบริเวณแสดงบังไฟและผีตาโขน.....	55
2.49 ภาพแสดงผีตาโขน.....	55
2.50 ภาพแสดงการเปรียบเทียบลายสักของคนอีสานกับชาวต่างประเทศ.....	56
2.51 การทาสีห้องให้เป็นสีดำทั้งหมด เพื่อให้งานแสดงโดดเด่น.....	56

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
2.52 ภาพแสดงถึงแรงศรัทธาและความเชื่อชาวอีสาน.....	57
2.53 ภาพแสดงปลัดขิกขนาดใหญ่.....	57
2.54 ภาพแสดงการเปรียบเทียบความเชื่อของคนอีสานและความเชื่อของชาวญี่ปุ่น	58
2.55 ภาพแสดงการจัดเนื้อหาประกอบกับการจำลองบรรยากาศ.....	58
2.56 ภาพแสดงศาลพระภูมิและกิ่งไม้แห้งเพื่อสร้างบรรยากาศที่เหมือนจริง.....	58
2.57 ภาพแสดงการจัดพื้นที่ต่อเนื่องเข้ามาสู่ภายในรถ บขส.โดยผู้ชมไม่รู้ตัว.....	59
2.58 ภาพแสดงความเป็นอยู่แบบอีสานอัดกระโปงขายเมืองนอก.....	59
2.59 ภาพแสดงรถ บขส.และอาหารจากภูมิปัญญาชาวอีสานที่บรรจุกระโปง.....	59
2.60 ภาพแสดงจำลองห้องของนักร้องหมอลำและหางเครื่อง.....	60
2.61 ภาพแสดงการจำลองที่วัดล้านขวด จังหวัดศรีสะเกษ	60
2.62 ภาพแสดงบอร์ดแสดงเนื้อหาและมุมมองที่เห็นพื้นที่ในบริเวณทางเดินส่วนที่ 2...	61
3.1 ภาพแสดงอาคารที่ตั้งของโครงการ.....	72
3.2 ภาพแสดงทัศนียภาพด้านทิศเหนือของอาคาร.....	73
3.3 ภาพแสดงทัศนียภาพด้านทิศใต้ของอาคาร.....	73
3.4 ภาพแสดงทัศนียภาพด้านทิศตะวันออกของอาคาร.....	74
3.5 ภาพแสดงทัศนียภาพด้านทิศตะวันตกของอาคาร.....	74
3.6 ภาพแสดงแผนที่การเข้าถึงโครงการ.....	75

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
3.7 ภาพแสดงเส้นทางการเดินเรือ.....	75
3.8 ภาพแสดงเส้นทางรถไฟ.....	76
3.9 ภาพแสดงภายในโรงละคร.....	78
3.10 ภาพแสดงบรรยากาศในโครงการ.....	79
3.11 ภาพแสดงขนาดของเวที.....	80
3.12 ภาพแสดงทัศนียภาพในห้องแต่งตัว.....	80
3.13 ภาพแสดงทัศนียภาพภายในห้องเอนกประสงค์ 1.....	81
3.14 ภาพแสดงทัศนียภาพภายในห้องแต่งตัวและห้องเอนกประสงค์.....	81
3.15 รูปผังพื้นอาคาร ชั้น 1.....	81
3.16 รูปผังพื้นอาคารชั้น 2.....	82
3.17 รูปผังพื้นอาคารชั้น 3.....	82
3.18 รูปผังพื้นอาคารชั้นลอย.....	82
5.1 รูปทางเลือกที่ 1.....	90
5.2 รูปทางเลือกที่ 2.....	91
5.3 รูปทางเลือกที่ 3.....	92
6.1 รูปแสดงแนวความคิด.....	95
6.2 ผังเครื่องเรือนชั้น 1.....	97

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
6.3 ผังเครื่องเรือนชั้น 2.....	97
6.4 ผังเครื่องเรือนชั้น 3.....	97
6.5 ผังเครื่องเรือนชั้น 4.....	98
6.6 ส่วน Reception.....	98
6.7 ส่วน พักคอยReception.....	99
6.8 ส่วน Coffee shop.....	99
6.9 ส่วน ที่นั่งCoffee shop.....	100
6.10 รูปแสดงแนวความคิดลูกทุ่งยุคแรก.....	100
6.11 ส่วน Intro Theatre.....	101
6.12 ส่วนที่นั่ง Intro Theatre.....	101
6.13 ส่วนลูกทุ่งมาจากไหน.....	102
6.14 ส่วนดนตรีพื้นบ้าน.....	103
6.15 ส่วนชุมชนคนดนตรี.....	103
6.16 รูปแสดงแนวความคิดของยุคทอง.....	104
6.17 ส่วนซานซาลาลูกทุ่ง.....	104
6.18 ส่วนยุคทองของเพลงลูกทุ่ง.....	105
6.19 ส่วนจอแสดงเรื่องราวลูกทุ่ง.....	106

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
6.20 ส่วนลูกทุ่งไม่ได้มาจากอีสาน.....	106
6.21 รูปแสดงแนวความคิดมนตรีรักลูกทุ่ง.....	107
6.22 ส่วนมนตรีรักลูกทุ่ง.....	107
6.23 ส่วน หลังบทเพลงมีเรื่องเล่า.....	108
6.24 ส่วนเพลงนี้มีที่มา.....	108
6.25 ส่วน ชมนิทรรศการบันเทิงลูกทุ่ง.....	109
6.26 ส่วน บันเทิงลูกทุ่ง.....	109
6.27 รูปแสดงแนวความคิดยุควัฒนาการ.....	110
6.28 ส่วน คนลูกทุ่ง.....	110
6.29 ส่วนทางเครื่อง.....	111
6.30 รูปแสดงแนวความคิดลูกทุ่งสมัยใหม่.....	111
6.31 ส่วนอุโมงค์เพลงลูกทุ่ง.....	112
6.32 ส่วนอนาคตเพลงไทย.....	112
6.33 ส่วนห้องสมุด1.....	113
6.34 ส่วนคลังเพลงลูกทุ่ง.....	113
6.35 ส่วนร้านอาหาร.....	114
6.36 ส่วนห้องอาหารรับรอง.....	114

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงระบบการใช้แสงสว่างแบบต่างๆและชนิดการใช้หลอดไฟ.....	30
2.2 แสดงการเปรียบเทียบคุณสมบัติของแสงธรรมชาติและแสงประดิษฐ์.....	33
3.1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ผู้รับบริการ.....	66-69
3.2 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ผู้รับบริการ.....	70-71
3.3 ตารางวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของที่ตั้งโครงการ.....	76
3.4 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ.....	84-85

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
2.1 แสดงทางสัญจรแบบ ห้องต่อห้อง.....	28
2.2 แสดงทางสัญจรแบบ ทางเดินต่อห้อง.....	28
2.3 แสดงทางสัญจรแบบ ศูนย์กลาง.....	29
2.4 แสดงทางสัญจรแบบ ศูนย์กลางไปห้องต่อห้อง.....	29
2.5 แสดงอัตราส่วนจำนวนและขนาดพื้นที่ทั้งหมดภายในโครงการ.....	40
2.6 แสดงผังองค์กรและลำดับการบริหารจัดการองค์กรของ TCDC.....	42
3.1 แผนผังองค์กรของพีพีริกัณฑ์.....	63
3.2 ภาพแสดงพฤติกรรมผู้ใช้สอย.....	64
3.3 ภาพแสดงพฤติกรรมผู้ใช้สอย.....	65
6.1 ผังแสดงกระบวนการคิด.....	93
6.2 ผังแสดงกระบวนการคิด.....	94
6.3 ผังแสดงกระบวนการคิด.....	94
6.4 ผังแสดงการแบ่งเรื่องราวการจัดแสดง.....	96

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

เมื่อ พูดถึง “เพลงลูกทุ่ง” บางคนอาจเบือนหน้าหนี มองว่าเซย แต่ความเป็นจริงแล้ว ภาพรวมในสังคมไทยของเพลงลูกทุ่งไม่มีคำว่าล้าสมัย เพราะบทเพลงต่าง ๆ ล้วนมีเสน่ห์ในอัตตาลักษณ์ของภาษา พร้อมทั้งถ่ายทอดบันทึกเรื่องราวแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญ เพลงลูกทุ่งยังอยู่คู่กับชีวิตคนไทยเสมอมา เพียงแต่เราอาจจะไม่รู้ตัวเท่านั้นเอง

เพลงลูกทุ่ง เป็นเพลงที่สะท้อนวิถีชีวิต สภาพสังคมอุดมคติและวัฒนธรรมไทยอย่างหนึ่ง ที่สืบเนื่องมาจากเพลงพื้นบ้านที่ใช้ร้องเล่นกันโดยทั่วไป ตามชนบทของไทย โดยมีท่วงทำนอง คำร้อง สำเนียง และลีลาการร้องการบรรเลงที่ใช้ภาษาง่าย ๆ ตรงไปตรงมา ไม่สลับซับซ้อน มีลักษณะเฉพาะซึ่งให้บรรยากาศความเป็นลูกทุ่ง เป็นที่นิยมของประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในชนบทให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เพลงลูกทุ่งหลายเพลงได้สะท้อนถึงสภาพ สังคม ความเป็นอยู่และวัฒนธรรมไทยที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทย

ปัจจุบันการแสดงออกทางด้านศิลปวัฒนธรรมของไทย โดยเฉพาะด้านดนตรีถูกอิทธิพลของชาติตะวันตกและชาติตะวันออกเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทำให้ค่านิยมของเยาวชนและวัยรุ่นไทยเปลี่ยนไปตามกระแสของต่างชาติและไม่สนใจศิลปะด้านดนตรีของไทย โดยเฉพาะเพลงลูกทุ่งไทยที่ในปัจจุบันมีผู้นิยมฟังเพลงเพียงบางส่วนเท่านั้น ภาพสะท้อนของสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะเมืองหลวง มีอะไรบางอย่างที่หลงเหลือความเป็นไทยอยู่ให้เห็น ภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีหรือแม้แต่การดำรงชีวิต ได้ถูกกลืนหายไปกับกระแสอารยธรรมตะวันตกที่ไหลบ่าเข้ามาผ่านสื่อต่างๆ โดยปราศจากการเลือกสรรกลั่นกรอง จนเกิดการซึมซับ ดัดแปลงละทิ้งวัฒนธรรมเดิมรับเอาวัฒนธรรมอื่นมาเป็นของตน เกิดการครอบงำทางวัฒนธรรม ในขณะเดียวกันก็สร้างค่านิยมและทัศนคติที่ขัดแย้งระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ สภาพวิถีชีวิตไทยเอกลักษณ์วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมถูกเบียดเบียนและเปลี่ยนแปลง จนทำให้ ตัวตนและจิตวิญญาณที่แท้จริงของความเป็นไทยเหลือน้อยลงไปทุกที

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พิจารณาแล้วเห็นว่า เพลงลูกทุ่งเป็นสมบัติทาง วัฒนธรรมของชาติ สมควรจะอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่ให้แพร่หลายต่อไป และในช่วง ทศวรรษที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการในฐานะ หน่วยงานของรัฐได้เข้าไปมีส่วนอย่างสำคัญในการส่งเสริมเพลงลูกทุ่งไทยอย่างต่อเนื่องตลอดมา การส่งเสริมเพลงลูกทุ่งไทยของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ นั้น เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2532 โดยในครั้งนั้นเป็นช่วงที่วงการเพลงลูกทุ่งได้ผ่านพ้นยุคทองสูงสุดมาแล้ว วงดนตรี

ลูกทุ่งที่เคยเดินสายเปิดการแสดงอย่างต่อเนื่องยาวนาน มีการจองวัน เวลาล่วงหน้าเป็นปี กำลังอยู่ในช่วงซบเซา จนมีผู้หวังกันว่าเพลงลูกทุ่งอาจตายไปจากความทรงจำของประชาชน เหมือนเพลงพื้นบ้านอื่นๆที่ค่อย ๆ เลือนหายไปจากความนิยม เหลือไว้แต่เพียงตำนานเล่าขานถึงความรุ่งเรืองในอดีตที่ผ่านมา จึงคิดทำโครงการการเรียนรู้เพลงลูกทุ่งไทย เพื่อส่งเสริมเพลงลูกทุ่งไทยและเก็บรักษา เผยแพร่ ดนตรีลูกทุ่งไทยให้เยาวชนรุ่นหลังและประชาชนได้รับรู้และซึมซับวัฒนธรรมของเพลงลูกทุ่งไทยที่มีมากกว่า 60 ปีต่อไป จุดประกายความเป็นไทยให้เด่นชัดกว่าเดิม และเล่าขานตำนานลูกทุ่งไทยและอาจทำให้เพลงลูกทุ่งได้รับการพัฒนาแนวดนตรี แนวการร้องจากคนรุ่นหลังเพื่อก้าวไปสู่ระดับสากลด้วย

จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของเพลงลูกทุ่ง จึงมีโครงการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้เพลงลูกทุ่งไทย เพื่อเป็นศูนย์กลางในการศึกษาและรวบรวม เพลง ทั้งเก่าและใหม่และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเพลงลูกทุ่ง นำเสนอแง่มุมในหน้าประวัติศาสตร์วงการลูกทุ่งไทย แสดงให้เห็นการคลี่คลายจากเพลงไทยเดิมและเพลงพื้นบ้านผสมผสานเข้ากับรูปแบบดนตรีตะวันตก ที่ได้มีการพัฒนารูปแบบอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจไทยที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อสืบสานตำนานลูกทุ่งไทย และจุดประกายให้หันมาสนใจในมนต์เสน่ห์ของเพลงลูกทุ่งที่นับได้ว่าเป็นศิลปะที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์
- 1.2.2 เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และเพื่อความบันเทิง เชิงการพักผ่อน
- 1.2.3 เพื่อเป็นแหล่งเก็บรวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับพัฒนาการของเพลงลูกทุ่ง ในเรื่องของดนตรี เนื้อหา และรูปแบบการแสดงที่เกิดขึ้นควบคู่ไปกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ
- 1.2.4 เพื่อใช้เป็นศูนย์กลางการเชื่อมต่อทางกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเพลงลูกทุ่งไทย และส่งเสริมเยาวชนและวัยรุ่นสมัยใหม่สนใจและให้ความสำคัญกับเพลงลูกทุ่งไทย

1.3 เหตุผลในการเลือกโครงการ

- 1.3.1 เพื่อศึกษาถึงหลักการจัดการให้ตอบสนองต่อการเป็นพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้เพลงไทยลูกทุ่งเพื่อเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และความบันเทิง เชิงอนุรักษ์ของนักเรียน นักศึกษาและประชาชน
- 1.3.2 เพื่อศึกษาถึงหลักทฤษฎีทางจิตวิทยาในการออกแบบให้รู้คุณค่าของเพลงลูกทุ่งไทย และซึมซับวัฒนธรรมของเพลงลูกทุ่งไทยที่มีมากกว่า 60 ปีให้คงอยู่ต่อไป

- 1.3.3 เพื่อศึกษาถึงหลักการในการออกแบบ สถาปัตยกรรมภายใน ออกแบบและจัดการระบบสัญญาณภายในและสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งานและเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้งาน

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ส่วนพิพิธภัณฑ์

- ส่วนนิทรรศการ

ส่วนสำนักงาน

ส่วนบริการ

- ส่วนเวทีกองประกอบ
- ส่วนอินเตอร์เน็ต

ส่วนบริการสาธารณะ

- เคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์
- โถงพักผ่อน
- จำหน่ายบัตรและรับฝากของ
- ส่วนขายของที่ระลึก
- ร้านอาหาร
- ห้องน้ำ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

- 1.5.1 ได้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงของโครงการ และเสนอแนวทางแก้ไขทางการออกแบบที่ได้ประสิทธิภาพสูงสุดและตอบสนองความต้องการทางสุนทรียภาพ
- 1.5.2 สามารถใช้กระบวนการทางการออกแบบของสถาปัตยกรรมภายในได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการศึกษา
- 1.5.3 ได้ศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียด ระยะ ข้อบังคับต่างๆที่จำเป็นสำหรับการออกแบบพิพิธภัณฑ์ และเข้าใจในการออกแบบให้เหมาะสมต่อกิจกรรมนั้น
- 1.5.4 ได้มาซึ่งแนวทางการกำหนดรูปแบบและแนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้เพลงลูกทุ่งไทยให้เหมาะสมกับยุคสมัย
- 1.5.5 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพลงลูกทุ่งไทยเบื้องต้นและความรู้ทางสถาปัตยกรรมภายในเพื่อทำการออกแบบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

บทที่ 2

ข้อมูลและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 วิวัฒนาการของเพลงลูกทุ่ง

ถ้าพิจารณาถึงกำเนิดของเพลงลูกทุ่งแล้ว อาจกล่าวได้ว่าเพลงลูกทุ่งถือกำเนิดมาเป็นระยะเวลายาวนานเท่ากับเพลงไทยสากล เนื่องจากแรกเริ่มเดิมทีนั้นยังไม่มีแยกประเภทเพลงไทยสากลออกเป็นเพลงลูกทุ่งและลูกกรุงถือว่าเป็นเพลงกลุ่มเดียวกัน นักแต่งเพลงและผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีหลายท่าน ในช่วงต้น ล้วนแล้วแต่ไม่ประสงค์ให้แบ่งแยกเพลงไทยสากลออกเป็นเพลงลูกทุ่งและลูกกรุง

ภาพที่ 2.1 ภาพแสดงเกี่ยวกับเพลงลูกทุ่ง

ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com>

2.1.1 เพลงลูกทุ่งยุคแรก ปรากฏว่าในยุคแรกมีนักร้องเพลงไทยสากลที่มีชื่อเสียงกลุ่มหนึ่งนิยมร้องเพลงที่มีสาระบรรยายถึงชีวิตชาวชนบท หนุ่มสาวบ้านนาและความยากจน ชาวบ้านเรียกเพลงลูกทุ่งกลุ่มนี้ว่า “เพลงตลาด” หรือ “เพลงชีวิต” เป็นที่น่าสังเกตว่า ในช่วงนี้มีนักร้องแนวเพลงตลาดอยู่หลายคนที่ตั้งเพลงเองด้วย อาทิ ไพบุรณ์ บุตรชั้น, ชะลอ ไตรตรง สอน, พยงค์ มุกดา, มงคล อมาตยกุล, เบ็ญจมิตร (ตุ้มทอง โชคชนะ), สุรพล สมบัติเจริญ ฯลฯ เป็นต้น

สุรพล สมบัติเจริญ

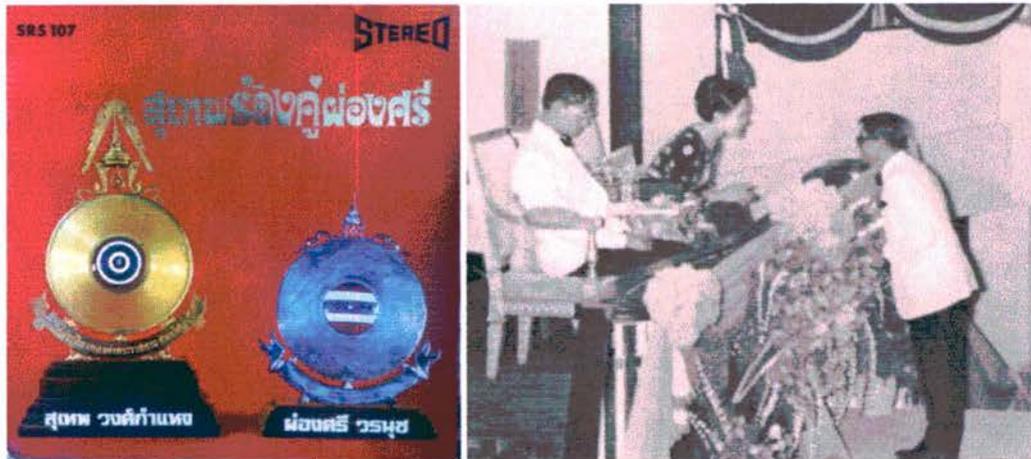
ภาพที่ 2.2 ภาพแสดงสุรพล สมบัติเจริญ

ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com>

ส่วนวงดนตรีที่เด่นๆของเพลงแนวนี้ ได้แก่ วงดนตรี"จุฬารัตน์" ของ มงคล อมาตยกุล , วงดนตรี "พยงค์ มุกดา"และ วงดนตรี "สุรพล สมบัติเจริญ" นับได้ว่า วงดนตรีทั้งสามนี้เป็นแหล่งก่อกำเนิดการแยกตัวเป็นวงดนตรีเพลงลูกทุ่งจำนวนมากในกาลต่อมา

นักร้องที่ร้องเพลงดังกล่าวในระยะต้นยังไม่เรียกกันว่า "นักร้องลูกทุ่ง"นักร้องชายที่รู้จักชื่อเสียงกันดี เช่น คำรณ สัมบุณณานนท์,ชาญ เย็นแข,นิยม มารยาท,กำน แก้วสุพรรณ,ชัยชนะ บุญยโชติ,ทูล ทองใจ ฯลฯ ส่วนนักร้องหญิงที่มีชื่อเสียงเด่น ได้แก่ ผ่องศรี วรนุช,ศรีสอางค์ ตรีเนตร

เพลงลูกทุ่งแยกออกเป็นเอกเทศชัดเจนจากเพลงลูกกรุง นับตั้งแต่ ประกอบ ไชยพิพัฒน์ จัดรายการเพลงทางสถานีไทยโทรทัศน์ โดยตั้งชื่อรายการว่า "เพลงลูกทุ่ง" เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๐๗ และต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๐๗ มีการจัดแผ่นเสียงทองคำ ครั้งที่ ๒ ปรากฏว่า สมยศ ทัศนพันธ์ ได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทานในฐานะนักร้องลูกทุ่งชายยอดเยี่ยม จากเพลงชื่อ "ซอทิพย์รวงทอง" ได้มีการพิจารณาการมอบรางวัลเพลงลูกทุ่งเพิ่ม โดยได้กำหนดความหมายของเพลงประเภทประเภท ค. (ลูกทุ่งหรือพื้นเมือง) ไว้ว่า คือ "เพลงที่มีลีลาการบรรเลงตลอดจนเนื้อร้อง ทำนองเพลงและการขับร้องไปในแนวเพลงพื้น จะเป็นทำนองเพลงผสมหรือดัดแปลงมาจากทำนองเพลงไทยภาคต่าง ๆ ซึ่งเรียกเพลงประเภทนี้ว่า "ลูกทุ่ง" " (ในการจัดงานครั้งแรกเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๐๗ ยังไม่มีเพลงลูกทุ่งส่งเข้าประกวด)

ภาพที่ 2.3 รางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน

ที่มา : http://www.tarad.com/product_details

2.1.2 ยุคทองของเพลงลูกทุ่ง ผู้ที่ทำให้เพลงลูกทุ่งพุ่งผงาดอยู่ในความนิยมของวงการเพลงด้วยลีลาและรูปแบบเฉพาะตน คือ สุรพล สมบัติเจริญ ซึ่งแต่งเพลงร้องเองเป็นส่วนใหญ่ ชอบใช้เพลงจังหวะรำวงในเพลงที่เขาแต่ง ผลงานเพลงของเขามีลีลาสนุกสนาน ครึกครื้นเป็นส่วนใหญ่ เช่น เพลงเสียวไส้, เพลงของปลอม ฯลฯ ยุคของสุรพล สมบัติเจริญ อาจกล่าวได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่ยุคทองของเพลงลูกทุ่งพัฒนาถึงจุดสุดยอด เป็นยุคทองของเพลงลูกทุ่ง อยู่ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๑๓ เป็นช่วงที่มีผลงานเพลงลูกทุ่งออกมาเป็นจำนวนมาก นักแต่งเพลงรุ่นนี้สืบทอดการแต่งเพลงมาจากครูเพลงในยุคต้น ตัวอย่างเช่น พีระ ดรีบุปผา เป็นศิษย์ของ สมยศ ทัศนพันธ์ ส่วนศิษย์ของวงดนตรีจุฬารัตน์ ได้แก่ พร ภิรมย์, สุชาติ เทียนทองและชาย เมืองสิงห์ นักแต่งเพลงสำคัญท่านอื่นๆ อาทิ เพลิน พรหมแดน, จิว พิจิตร, สำเนียง ม่วงทอง, ฉลอง การะเกด, ชาญชัย บัวบังศรี, สมเสียร พานทอง ฯลฯ

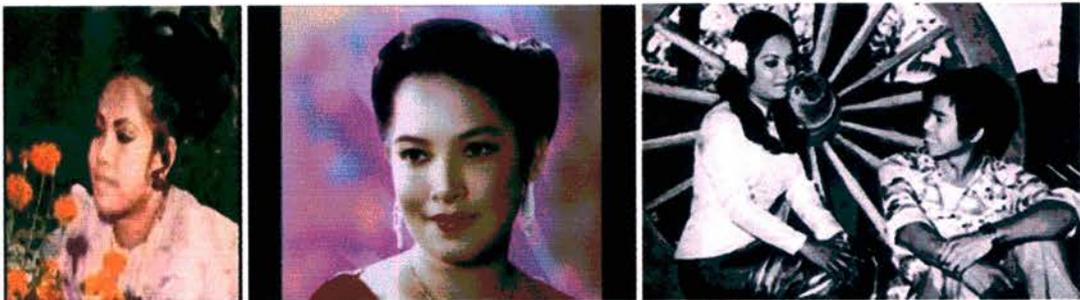
ภาพที่ 2.4 ภาพแสดงภาพยนตร์เกี่ยวกับเพลงลูกทุ่งเรื่องแรก

ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com>

ในยุคทองของเพลงลูกทุ่งนี้มีนักร้องเกิดขึ้นใหม่หลายคน นักร้องเด่นในยุคนี้ ได้แก่ ไวพจน์ เพชรสุพรรณ, เพลิน พรหมแดน, พร ภิรมย์, ชาย เมืองสิงห์, ศรีคีรี ศรีประจวบ ฯลฯ

เพลงลูกทุ่งเฟื่องฟูสุดขีดในยุคสมัยของครูสุรพล สมบัติเจริญ (ประมาณปี 2504-2511) และหลังจากครูสุรพลถูกลอบยิงตายในขณะที่ชื่อเสียงกำลังเกรียงไกร หลังจากนั้นเพลงลูกทุ่งก็พุ่งขึ้นสู่ความนิยมชมชอบของผู้คนทั่วประเทศ ไม่ว่าจะป็นชนบทหรือในเมือง” และยังมีนักร้องลูกทุ่งเกิดขึ้นใหม่ หลายคน นักร้องเด่นของยุคนี้ ได้แก่ ไวพจน์ เพชรสุพรรณ เพลิน พรหมแดน พร ภิรมย์ ชาย เมืองสิงห์ ศรีคีรี ศรีประจวบ ก้าน แก้วสุพรรณ ไพรวลัย ลูกเพชร ผ่องศรี วรนุช สุชาติ เทียนทอง ฯลฯ

2.1.3 ยุคแห่งการแข่งขัน ใน ช่วงปี พ.ศ. 2513–2515 ในวงการเพลงลูกทุ่งเองก็มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ทั้งยังเกิดการแข่งขันระหว่างเพลงลูกกรุงและเพลงลูกทุ่งสูง นักแต่งเพลงพยายามสร้างเอกลักษณ์ประจำตัวของนักร้องแต่ละคน มีนักร้องเพลงลูกทุ่งบางคนได้สูบทบาทการแสดงภาพยนตร์ บางคนถึงแสดงเป็นตัวเอกโดยเฉพาะในภาพยนตร์เพลง ภาพยนตร์บางเรื่องนำเพลงลูกทุ่งมาประกอบเป็นเพลงเอก อย่างเช่นเรื่องมนต์รักลูกทุ่ง ประสบความสำเร็จ ทำรายได้เป็นอย่างดี นำแสดงโดยพระเอกขวัญใจในยุคนั้นคือ มิตร ชัยบัญชา เพลงเอกชื่อเดียวกับภาพยนตร์ประพันธ์โดย ไพบูลย์ บุตรชั้น ภาพยนตร์เรื่องนี้มีนักร้องเพลงลูกทุ่งร่วมแสดงด้วย ได้แก่ บุปผา สายชล โดยขับร้องเพลงดังในภาพยนตร์ชื่อ ยมบาลเจ้าขา

ภาพที่ 2.5 ภาพแสดงนักร้องเพลงลูกทุ่ง บุปผา สายชล

ที่มา : <http://utopianvision.co.uk/bollywood/vidio/?v=4D5ccpl0i4A>

เมื่อภาพยนตร์ เรื่องมนต์รักลูกทุ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ทำให้มีการสร้างภาพยนตร์โดยมีการแสดงเพลงลูกทุ่งประกอบอีกหลายเรื่องใน ลักษณะเดียวกัน อาจเรียกได้ว่า เป็น “ยุคทองของภาพยนตร์เพลงลูกทุ่ง” นักร้องที่เกิดจากภาพยนตร์แนวนี้และโด่งดังในวงการเพลงลูกทุ่งต่อมา ได้แก่ สังข์ทอง สีใส โดยเป็นผู้ร้องเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่อง โทณ และแสดงคู่กับพระเอกไชยา สุริยัน นักร้องคนอื่น เช่น ระพีพันธุ์ ภูไท เสกศักดิ์ ภูกันทอง ศรีคีรี ศรีประจวบ สมัย อ่อนวงศ์ พนม นพพร ยุพิน แพรทอง ชาตรี ศรีชล กาเหว่า เสียงทอง กังวานไพร ลูกเพชร ฯลฯ และยังสร้างนักแต่งเพลงให้ประสบความสำเร็จในช่วงนี้ อาทิ กานท์ การุณวงศ์ ฉลอง ภูสว่าง ช. คำชะอี พงษ์ศักดิ์ จันทรุกขา สุรินทร์ ภาคศิริ ฯลฯ

ภาพที่ 2.6 ภาพแสดงโปสเตอร์ภาพยนตร์เรื่องมนตร์รักลูกทุ่ง
ที่มา : <http://www.oknation.net/blog/rukpong/2010/1/29/entry-1>

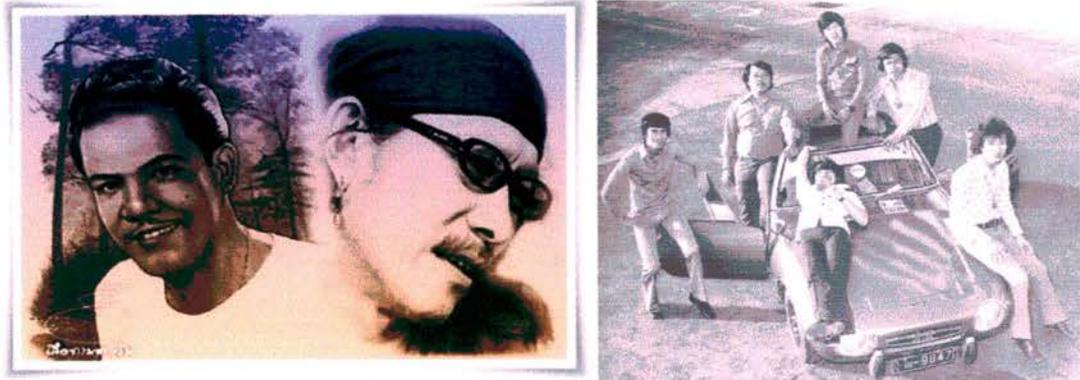
วงการดนตรีลูกทุ่งมีการประชันขันแข่งสูงมาก ซอยบุปผาสวรรค์เริ่มกลายมาเป็นชุมชนคนลูกทุ่งในช่วงนี้เองหลังจาก เพลิน พรหมแดน ย้ายเข้ามาอยู่เป็นคนแรกเมื่อปี 2512 เพลงลูกทุ่งยุคเพลงเพื่อชีวิตและการเมือง

ภาพที่ 2.7 ภาพแสดงครูไพฑูริย์ บุตรขัน และ ครูคำรณ สัมบุณณานนท์
ที่มา : <http://www.bloggang.com/mainblog>.

หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยอย่างกว้างขวาง ในวงการเพลงเกิดวงดนตรีแนวที่เรียกว่า “เพลงเพื่อชีวิต” ส่วนเพลงลูกทุ่งก็อยู่ในยุค

เพลงเพื่อชีวิตเช่นกัน เนื้อหาเพลงลูกทุ่ง ได้สอดแทรกเนื้อหาเพลงเพื่อชีวิต โดยในยุคนั้นมีเพลงลูกทุ่งเพื่อชีวิตเป็นจำนวนมาก นักร้องเพลงลูกทุ่งมักกล่าวถึงชีวิตชนบทและความยากจนขั้นแค้นอยู่แล้ว เนื้อหาจะเน้นปัญหาชาวไร่ชาวนาและกรรมกรให้โดดเด่นมากยิ่งขึ้น เพลงลูกทุ่งในยุคนั้นเช่น เพลงข้าวไม่มีขาย หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน เสียนาเสียนาง เราคอนจน ไ้อ้ชาวนา ฯลฯ

ภาพที่ 2.8 ภาพแสดงนักร้องเพลงเพื่อชีวิต

ที่มา : <http://www.bloggang.com/mainblog>.

ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2516–2519 ได้เกิดปรากฏการณ์ใหม่ในวงการเพลงลูกทุ่ง คือ การร้องเพลงล้อเลียนการเมือง เพลงเหล่านี้มักเป็นการร้องเพลงลูกทุ่งผสมบทพูด ผ่าแนงคิดหรือการวิพากษ์วิจารณ์ไว้อย่างคมคาย และสร้างความบันเทิงขำขันให้แก่ผู้ฟัง ผู้ที่แต่งเพลงแนวนี้ไว้เป็นจำนวนมาก ได้แก่ สงเคราะห์ สมัตถภาพงษ์ ซึ่งส่วนใหญ่ขับร้องโดย เพลิน พรหมแดน ตัวอย่างเช่น เพลงกำนันผันเงิน พรรกระสอบหาเสียง ฯลฯ นักแต่งเพลงท่านอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จสูงในยุคนี้ได้แก่ ชลธิ์ ธารทอง ธงชัย เล็กกำพล โผผิน พรสุพรรณ สดใส ร่วมโพธิ์ทอง กู้เกียรติ นครสวรรค์

นักแต่งเพลงส่วนใหญ่จะแต่งเพลงส่วนใหญ่ให้กับนักร้องเป็นรายบุคคลไป ส่วนนักร้องมักมีวงดนตรีของตนเอง ตลอดจนผลิตแผ่นเสียงหรือบันทึกเทปจำหน่ายเอง นักร้องที่มีชื่อเสียงในช่วงนี้ได้แก่ สายัณห์ สัญญา ศรเพชร ศรสุพรรณ สัญญา พรนารายณ์ บานเย็น รากแก่น น้ำอ้อย พรวิเชียร ฯลฯ เป็นต้น

หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เพลงลูกทุ่งแนวเพื่อชีวิตก็ซาลง บทเพลงมีเนื้อหา กลับมาบรรยายเรื่องของความรัก ความเศร้า และความงามของสาวชาวไร่ชาวนาเช่นเดิม เช่น เพลงรักสาวชาวไร่ น้ำตาชายเหนือ สิ้นทางรัก ฯลฯ และยังเมื่อเศรษฐกิจพัฒนา รุดหน้ามากขึ้น ก่อให้เกิดการย้ายถิ่นฐานประกอบอาชีพของชาวชนบทเข้าสู่เมืองหลวง บทเพลงลูกทุ่งสะท้อนชีวิตและปัญหาของบุคคลเหล่านี้ซึ่งประกอบอาชีพเป็นสาว ใช้ สาวบาร์ หมอนวด กรรมกร ลูกจ้าง ตลอดจนไปขายแรงงานในกลุ่มประเทศอาหรับ เช่น เพลงฉันทนาที่รัก พาร์ทเนอร์เบอร์ห้า สาวโรงทออรัก หนู่มกระเป่า ไ้อ้หนู่มรดตึกตึก ฯลฯ

2.1.4 ปรากฏการณ์ใหม่ในวิวัฒนาการของเพลงลูกทุ่ง ในช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ. 2520–2528 วงการเพลงลูกทุ่งและลูกกรุงได้กำเนิด นักร้องเป็นจำนวนมาก วงดนตรีเพลงลูกทุ่งได้เข้าสู่ระบบทุนมากขึ้น มีการแสดงเพลงลูกทุ่งมีการประกวดประชันการเต้นและเครื่องแต่งกายของหาง เครื่องประกอบด้วย นักแต่งเพลงแนวลูกทุ่งในช่วงเวลานี้ เช่น ชลธี ธารทอง ฉลอง ภู่อสว่าง คัมภีร์ แสงทองวิเชียร คำเจริญ ชัยพร เมืองสุพรรณ สุชาติ เทียนทอง ชวนชัย ฉิมพะวงค์ ดอย อินทนนท์ ดาว บ้านดอน ฯลฯ

ภาพที่ 2.9 ภาพแสดงศิลปินแห่งชาติและนักแต่งเพลงชื่อก้อง “ชลธี ธารทอง” เจ้าของฉายา “เทวดาเพลง”

ที่มา : <http://www.dootv.com/station/index.php?newsID=788&stalD=44>

นักร้องชายที่อยู่ในความนิยม เช่น สายัณห์ สัญญา เกรียงไกร กรุงสยาม สุรชัย สมบัติเจริญ ยอดรัก สลักใจ ศรชัย เมฆวิเชียร ศรเพชร ศรสุพรรณ พร ไพโรจน์ ฯลฯ

ภาพที่ 2.10 ภาพแสดงนักร้องเพลงลูกทุ่งชายที่ได้รับความนิยม

ที่มา : http://www.loktung.com/read_news=382

นักร้องเพลงลูกทุ่งหญิงที่ได้รับการขนานนามว่าราชินีลูกทุ่งใน ยุคนี้คือ พุ่มพวง ดวงจันทร์ นักร้องหญิงที่ได้รับความนิยมนอกจากพุ่มพวงได้แก่ นันทิดา แก้วบัวสาย ดาวใต้ เมืองตรัง หงษ์ทอง ดาวอุดร สดศรี พรหมเสกสรร อ้อยทิพย์ ปัญญาพรรณ ฯลฯ

ภาพที่ 2.11 ภาพแสดงนักร้องเพลงลูกทุ่งหญิงที่ได้รับความนิยม

ที่มา : http://www.loktung.com/read_news=382

ตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา เกิดแฟชั่นการแสดงคอนเสิร์ตของนักร้องแนวสตริง ซึ่งเป็นผลให้มีการแสดงคอนเสิร์ตขึ้นในวงการเพลงลูกทุ่งด้วย พุ่มพวง ดวงจันทร์ ได้จัดการแสดงคอนเสิร์ตได้รับความนิยมอย่างสูง จัดขึ้นประมาณกลางปี พ.ศ. 2529 ที่เซ็นทรัลพลาซ่า ในขณะที่เพลง กระแซะ ของเธอมีความโด่งดังอย่างมาก

ในช่วงปี 2531-2535 เป็นช่วงที่ซบเซาสำหรับวงการเพลงลูกทุ่ง เพราะช่วงนี้เพลงสตริงสมัยใหม่ และวัฒนธรรมทางดนตรีจากต่างชาติ เข้าหลั่งไหลทะลักมา ทำให้เกิดปรากฏการณ์ใหม่ ๆ สำหรับวงการเพลงสตริง แต่เพลงลูกทุ่ง กลับไม่ค่อยมีอะไรใหม่ ๆ จนกระทั่ง มีบทเพลง ๆ หนึ่ง ที่ทำให้ลูกทุ่งฟื้นคืนชีพใหม่ และสง่างามมาได้คือ “สมศรี 1992” ของ “ยิ่งยง ยอดบัวงาม” เลยเกิดกระแสเพลงลูกทุ่งลุกฮือขึ้นมาอีกครั้ง ในปี 2535 และช่วงเวลาเดียวกัน ก็เกิดเพลงผสมผสาน ลูกทุ่ง+สตริง มาในสมัยนี้ แต่เรียกเพลงสไตล์นี้ว่า “เพลงร่วมสมัย” เพราะยังติดคำร้องลูกทุ่ง แต่ทำนอง และดนตรี จะออกเหมือนเพลงจีน ๆ คำร้อง สไตล์เมียน้อย เมียเก็บ เช่น เพลง “ทางใหม่” ของ “นิตยา บุญสูงเนิน” แต่ดูโดยรวมลักษณะ ก็ไม่ใช่เพลงลูกทุ่ง และไม่ใช่เพลงสตริงวัยรุ่น และปี 2538-2542 เพลงลูกทุ่ง เริ่มมีการผสมผสานหลากหลายมากขึ้น จนสไตล์ แท้ ๆ แบบลูกทุ่งชาวบ้าน แทบเลือนหายไป

2.1.5 เพลงลูกทุ่งในปัจจุบัน

ในปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2541 มีศิลปินลูกทุ่งหน้าใหม่เข้าสู่วงการเพลงลูกทุ่งของค่ายเพลงหน้าใหม่ ตลาดเพลงลูกทุ่งเป็นตลาดใหญ่ เพลงลูกทุ่งได้รับความนิยมอีกครั้ง เนื่องมาจาก ได้มีการทำละครมนตร์รักลูกทุ่งของอาร์เอส และฮิตติดตลาด ต่อมากับการกลับมาแจ้งเกิดของ ก๊อด จักรพรรณ์ อาบครบุรี กับอัลบั้มเพลงที่นำเพลงเก่ามาทำใหม่ เพลงลูกทุ่งชุดสองที่ได้รับความนิยมจากกลุ่มนักฟังเพลงรุ่นใหม่ในกรุงเทพฯ และการเกิดขึ้นของเพลงลูกทุ่งในคลื่นเอฟเอ็ม นำทีมบริหารโดย วิทยา ศุภพรโอภาส นอกจากนี้ยังมีศิลปินแนวสตริงและแนวเพื่อชีวิตหลายคนที่ยังมาทำเพลงลูกทุ่ง ทดแทนการอ้อมตัวที่จะสามารถอยู่ในวงการอย่าง ทัช ณ ตะกั่วทุ่ง ต้อม เรนโบว์ เทียรี่ เมฆวัฒนา เป็นต้น

ภาพที่ 2.12 ภาพแสดงเนื้อหาภาพยนตร์เกี่ยวกับเพลงลูกทุ่ง
ที่มา : <http://www.siamzone.com/board/view.php?sid=709801>

ในยุคก่อนเพลงลูกทุ่งจะเปิด เฉพาะในคลื่นเอเอ็มเท่านั้น ในปัจจุบันทีวีก็เริ่มเปิดกว้างมากขึ้น เกมโชว์เอานักร้องเพลงลูกทุ่งไปเล่น ภาพยนตร์ ละครเอาลูกทุ่งไปเล่น และกลายเป็นธุรกิจกลุ่มใหญ่ขึ้น ครูเพลงบางคนถึงกับกล่าวว่า เพลงลูกทุ่งในสมัยนี้ไม่เหมือนเดิม เพราะขาดเอกลักษณ์ของการขึ้นต้น เรื่องราวตรงกลาง และตอนจบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดสัมผัสนอก-ใน ตลอดจนการเปรียบเทียบ ส่วนเนื้อหาของเพลงไปทางล้ำเส้นศีลธรรม เพลงในทำนองนี้ อย่างเช่นเพลง “เด็กมันยั่ว” ของยอดรัก “อกหักซ้ำเฒ่า” ของ ไกรสร เรื่องศรี “เรียกพี่ได้ไหม” ของ เสรี รุ่งสว่าง

องค์ประกอบของเพลงลูกทุ่ง

- ทำนองและจังหวะ
- คำร้อง
- เครื่องดนตรี
- หางเครื่อง

ขุนวิจิตรมาตรา บันทึกไว้ในหนังสือเรื่องของละครและเพลงว่า เพลงลูกทุ่งเป็นวงดนตรีแบบสากลที่เกิดขึ้นนมนช่วงเวลาหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประมาณปีหรือสองปี ลักษณะเพลงลูกทุ่งในระยะเริ่มแรกบ่งชี้ว่ามาจากการร้องรำทำเพลงของไทยดั้งเดิม อาทิ แห่ล่เทศน์, สวด

คฤหัสถ์, จำอวด, ลิเก (ทรงเครื่อง), ลิเกลูกหมัด (ไม่แต่งเครื่อง) ลิเกบันตน, ลำตัด, เพลงขอทาน, เพลงพื้นเมืองบางเพลง ฯลฯ เพลงลูกทุ่งนำมาดัดแปลงแล้วใส่ดนตรีแบบสากลประกอบเกิดเป็นเพลงแบบใหม่ขึ้นมา

ทำนอง เพลงลูกทุ่งที่ดัดแปลงจากเพลงไทยเดิมนั้นได้ตัดการเอื้อนแบบเพลงไทยเดิมออกและใส่คำร้องลงไปแทนที่ ส่วนทำนองเพลงพื้นบ้านพื้นเมืองที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งมีมาจากทุ่งภาค จากภาคกลางมีทำนองเพลงฉ่อย, เพลงอีแซว, เพลงลำตัด, เพลงกองยาว, เพลงเรือ, เพลงเกี่ยวข้าว ฯลฯ จากภาคอีสานจะมาจากทำนองเพลงลำหรือหมอลำและเซิ้ง ทำนองลำที่นิยมในเพลงลูกทุ่ง ได้แก่ ลำเต้ย, ลำเพลิน, ลำसारวัน ส่วนทำนองเพลงเซิ้งนิยมเป็น เซิ้งบั้งไฟ

ทำนองการขับร้องลิเกและทำนองเพลงแหล่ นับเป็นทำนองที่เพลงลูกทุ่งนำมาใช้อยู่หลายเพลง การใช้ทำนองเพลงลิเกซึ่งเป็นมหรสพพื้นบ้านเก่าแก่ของไทย มักไม่ใช้ทำนองเพลงลิเกโดดๆ แต่จะนำมาผสมกับทำนองเพลงสากล ส่วนทำนองเพลงแหล่ซึ่งใช้ในการแสดงธรรมเทศนาของไทยเรานั้น เพลงลูกทุ่งนำมาใช้ในสองลักษณะคือ ใช้ทำนองเพลงแหล่ตลอดทั้งเพลง และใช้ทำนองแหล่ผสมกับทำนองลิเกหรือทำนองเพลงสากล นักร้องเพลงลูกทุ่งที่ร้องเพลงทำนองแหล่เป็นนักร้องชายและมีจำนวนน้อย ที่รู้จักกันดี ได้แก่ พร ภิรมย์, ไหวพจน์ เพชรสุพรรณ และชินกร ไกรลาศ นับตั้งแต่พร ภิรมย์ เข้าสู่สมณเพศ แล้วก็คงเหลือแต่ไหวพจน์และชินกรเท่านั้นที่มีชื่อเสียงในการร้องเพลงทำนองแหล่มาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนั้นทั้งสองท่านยังมีชื่อเสียงด้าน ทำขวัญนาคอีกด้วย

ลักษณะอีกประการหนึ่งที่พบในการขับร้องเพลงลูกทุ่ง คือ การโห่ มีทั้งการโห่แบบไทยและการโห่แบบตะวันตก การโห่แบบไทยปรากฏในเพลงที่มีเนื้อหากล่าวถึง การบวชนาค, การแห่ขันหมาก เป็นการโห่ประกอบขบวน จะร้องว่า “โห่.....(ฮิ้ว)” การโห่แบบนี้ อาจพบในเพลงที่กล่าวถึงการแห่วงดนตรีด้วยซึ่งเพลงลูกทุ่งนิยมกล่าวถึงวงดนตรีของตน เช่น รุ่งเพชร แหลมสิงห์ ร้องโห่ในเพลง “ยกพลรุ่งเพชร” ความตอนหนึ่งว่า

(โห่) พอยกพลดนตรีที่ชื่อกลอง มาสนองสายตาโกลาหล
 มากราบเท้าบรรดาประชาชน ทุกตำบลหญิงชายไม่ประมาณ
 (โห่) ผลงานดนตรีที่ดียิ่ง รุ่งเพชร แหลมสิงห์ บริหาร
 ชมแล้วจะตั้งใจไปอีกนาน ผู้ร่วมงานมากกว่า ๖๕ คน (.....)

การโห่แบบตะวันตกในเพลงเรียกกันว่า “โห่โดรีโฮ” การโห่แบบนี้ในเพลงลูกทุ่งแสดงถึงอิทธิพลจากเพลงลูกทุ่งตะวันตกซึ่งมีการโห่ การผิวปากและการกู่ตะโกน ทำให้นึกถึงหนุ่มโฉบลหรือควาบบอยในทุ่งหญ้า เพลงลูกทุ่งไทยใช้การโห่แบบตะวันตกกับบทเพลง ชมบรรยากาศความงามและความสงบของธรรมชาติท้องทุ่งเดียวกัน เพลงเหล่านี้สร้างบรรยากาศสนุกสนานมีชีวิตชีวา

ภาพที่ 2.13 ภาพแสดงนักร้องเพลงไห้คนแรกในวงการเพลงลูกทุ่ง คำรณ สัมบุญณานนท์
ที่มา : <http://www.oknation.net/blog/rukpong/2010/1/29/entry-1>

นักร้องเพลงไห้คนแรกในวงการเพลงลูกทุ่ง คือ คำรณ สัมบุญณานนท์ เพลงไห้ที่เขาร้องเพลงแรก ชื่อเพลง “ชมหมูไม้” ประพันธ์โดย ไพบูรณ์ บุตรชั้น นักร้องเพลงไห้ที่มีชื่อเสียงท่านอื่นๆ ได้แก่ เลิศ ประสมทรัพย์และเมืองมนต์ สมบัติเจริญ

คำร้อง คำร้องของเพลงลูกทุ่งเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เพลงลูกทุ่งมีคุณค่าโดดเด่นจนนับเป็นวรรณกรรมเพลงได้ ในที่นี้จะพิจารณาคำร้องของเพลงลูกทุ่งพอเป็นสังเขป โดยมุ่งที่ประเด็นหลักสองประเด็น คือ ลักษณะการใช้ภาษาและสภาวะของคำร้อง

ภาษาที่ใช้ในเพลงลูกทุ่งมีทั้งที่เป็นภาษามาตรฐานและภาษาชาวบ้าน เพลงลูกทุ่งที่กล่าวถึงเรื่องราวนิทานชาดก นิทานเกี่ยวกับพุทธประวัติ ตลอดจนวรรณคดีลายลักษณ์ของไทย เช่น อิเหนา, รามเกียรติ์, กากี, พระลอ ฯลฯ เหล่านี้จะใช้ภาษามาตรฐานและคำร้อยกรอง วิจิตรบรรจง นอกจากนี้เพลงลูกทุ่งที่พรรณาสมาคมชนชาติ ชีวิตอันสุขสงบในชนบท ความรักของหนุ่มสาว ความงามของสาว มักจะใช้ภาษาหนังสือตามแบบแผน อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของเพลงลูกทุ่งส่วนมาก ได้แก่ การใช้ภาษาชาวบ้าน เนื่องจากผู้ที่ฟังเพลงลูกทุ่งมักเป็นชาวบ้านและชาวชนบท กอปรทั้งผู้แต่งเพลงลูกทุ่งส่วนใหญ่ก็มีพื้นเพมาจากชนบท มีการศึกษาน้อย ภาษาที่ใช้ในเพลงลูกทุ่งจึงเป็นเพลงภาษาพื้นๆแบบชาวบ้าน ฟังเข้าใจง่าย สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของชนบท

เพลงลูกทุ่งบางเพลงใช้สำเนียงร้องและศัพท์สำนวนเป็นของท้องถิ่น เช่น สำเนียงสุพรรณบุรี มีศัพท์และสำเนียงถิ่นภาคเหนือ ภาคใต้และภาคอีสานครบถ้วน การขับร้องด้วยสำเนียงถิ่นต่างๆนี้เป็นลักษณะเฉพาะของเพลงลูกทุ่ง เมื่อเทียบกับเพลงลูกกรุงแล้วจะเห็นชัดว่า นักร้องเพลงลูกกรุงออกเสียงตรงตามวรรณยุกต์ของภาษามาตรฐาน ส่วนนักร้องเพลงลูกทุ่งมักออกเสียงเพี้ยนไปจากเสียงวรรณยุกต์ของภาษามาตรฐาน บางครั้งก็เป็นสำเนียงที่ติดมากับตัว

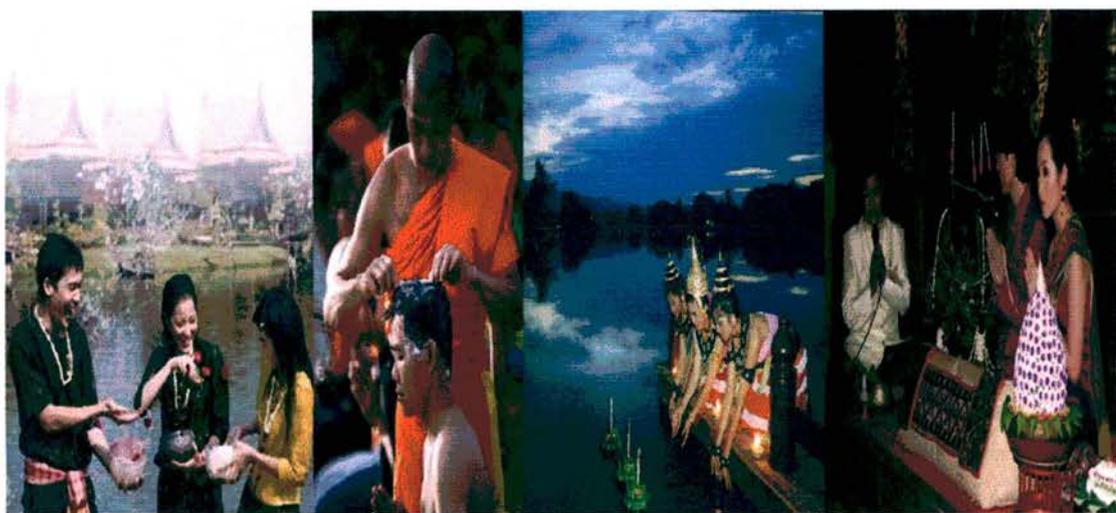
นักร้องเอง บางครั้งก็เป็นเพราะเจตนาที่จะเพี้ยนเสียงเพื่อสร้างความรู้สึกให้เป็นชนบทถิ่นนั้นๆ ตามที่ต้องการ นักร้องเพลงลูกทุ่งที่มีลีลาการร้องแบบเพี้ยนสำเนียง เช่น ชาย เมืองสิงห์, รุ่งเพชร แหลมสิงห์, ศรีคีรี ศรีประจวบ, ศรีเพชร ศรีสุพรรณ, สายัณห์ สัญญา, จีระพันธ์ วีระพงษ์ ฯลฯ เป็นต้น

ภาพที่ 2.14 ภาพแสดงความเป็นอยู่ของชนบทที่มักนำมาเกี่ยวข้องกับเนื้อหาเพลง

ที่มา : <http://gotoknow.org/file/tikapus/view/149024>

ส่วนสาระคำร้องในเพลงลูกทุ่งนั้นมีคุณค่าเกี่ยวกับสังคมไทยและวิถีชีวิตของชาวชนบทไทยอย่างกว้างขวาง เพลงลูกทุ่งสะท้อนให้เห็นความผูกพันอันแนบแน่นของชาวชนบทกับชนบทธรรมเนียมประเพณี ความยึดมั่นในพระพุทธศาสนาและความเชื่อเรื่องบุญกรรม ชนบทธรรมเนียมประเพณีรวมทั้งเพลงลูกทุ่งกล่าวถึง ได้แก่ สงกรานต์, เข้าพรรษา, การอุปสมบท, ออกพรรษา, การทอดกฐิน, การทอดผ้าป่า, ลอยกระทง, การหมั้น, การแต่งงาน ตลอดจนงานศพ ส่วนชนบทธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่ง ได้แก่ การถวายขวัญข้าว, การเล่นเพลงพื้นบ้าน, การเล่นกลองยาว, งานบุญพระเวศ, บุญบั้งไฟ, งานชักพระ ฯลฯ

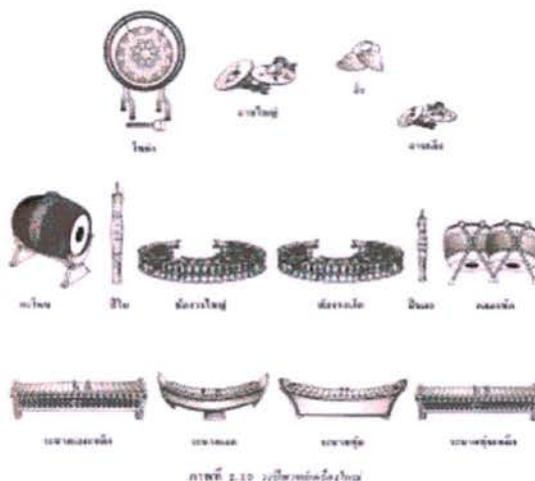
ภาพที่ 2.15 ภาพแสดงชนบทธรรมเนียมประเพณีรวมทั้งเพลงลูกทุ่ง

ที่มา : <http://www.google.co.th/imglanding?q=zoom=1&w=396&h=242>

เพลงลูกทุ่งบรรยายถึงสภาพแวดล้อมธรรมชาติของชนบทไทย ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับ การประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ท้องทุ่ง ไร่นา แม่น้ำ ต้นไม้ สัตว์ต่าง ๆ ตลอดจนสายลม แสงแดด แสงจันทร์ ดวงดาว ฯลฯ ประชากรที่กล่าวถึงในเพลงมักเป็นชาวชนบทหรือไม่ก็คน ยากจนจน บรรยายถึงความรักการประกอบอาชีพ ลักษณะบ้านเรือนที่อยู่อาศัย การแต่งกาย การบริโภคอาหาร สิ่งบันเทิง เพลงลูกทุ่งสะท้อนถึงระบบความเชื่อและระบบค่านิยมของ ประชากรเหล่านี้ อาทิ ความเชื่อในไสยศาสตร์และโหราศาสตร์ ค่านิยมเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ค่านิยมเชิงวัตถุในเรื่องความร่ำรวยและทรัพย์สินสมบัติ ค่านิยมใน ฐานันดรภาพและอำนาจ ค่านิยมในชีวิตเมืองกรุง ค่านิยมเรื่องอบายมุขและสตรี เป็นที่น่าสังเกต ว่า ภาพพจน์ของสตรีในเพลงลูกทุ่งไม่งดงามทันสมัยนัก สตรีมักถูกประณามเมื่อเสียพรหมจรรย์ หรือถูกหลอกหลวง ผู้ชายเห็นว่า การมีอนุภรรยาเป็นเรื่องโก้

นอกจากสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตดังกล่าวมาข้างต้นแล้ว เพลงลูกทุ่งยังสะท้อนให้เห็น ปัญหาในแง่มุมต่างๆอันสืบเนื่องมาจากความยากจนและสภาวะธรรมชาติ เช่น สภาพนาแล้ง นา ล่ม ภาวะหนี้สิน ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ การเอาผิดเอาเปรียบของนายทุนเงินกู้และพ่อค้าคน กลาง การลักขโมยควาย ฯลฯ สารต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นภาพฉายให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตและการกระจายรายได้ยังคงเป็นปัญหาหลักของประเทศชาติ

เครื่องดนตรี ในระยะต้นเพลงลูกทุ่งยังคงมีองค์ประกอบแบบเพลงไทยเดิมและเพลง พื้นเมืองอยู่มาก ชุนวิจิตรมาตรา เล่าว่า วงดนตรีเพลงลูกทุ่งในช่วงนั้นตั้งเป็นวงดนตรีแบบสากล แต่คงปรากฏการใช้เครื่องดนตรีที่บรรเลงเพลงไทยเดิมและเพลงพื้นเมือง ประกอบในบางเพลง อยู่ การใช้เครื่องดนตรีไทยประกอบเพลงลูกทุ่งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อบรรเลงเมื่อร้องจบแต่ละท่อน เป็นช่วงสั้นๆเครื่องดนตรีที่ใช้ ได้แก่ ระนาด, ฉิ่ง, โพน, กลอง ฯลฯ เป็นต้น เช่น ในเพลงหอม หน้อย ฉิมพลี ดาวลูกไก่ ฯลฯ

ภาพที่ 2.16 ภาพแสดงเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบในเพลงลูกทุ่ง
ที่มา : [http://www.thaikids.com/kimhis/image6.jpg&ei= zoom=1&w=584&h=294](http://www.thaikids.com/kimhis/image6.jpg&ei=zoom=1&w=584&h=294)

เพลงลูกทุ่งนำเครื่องดนตรีพื้นเมืองของภาคต่างๆมาบรรเลงประกอบกับเครื่องดนตรีสากลเครื่องดนตรีพื้นเมืองของภาคอีสานที่นำมาใช้ได้แก่ แคน,โปงลาง ของภาคเหนือ ได้แก่ ซึง,ซอ,พิณ ของภาคใต้ได้แก่ กลอง,โหม่ง ส่วนภาคกลางมีกลองยาว,ระนาด,ฉิ่ง,กรับ,โทน เป็นต้น เพลงลูกทุ่งที่ใช้เครื่องดนตรีประเภทพื้นเมืองมาประกอบ เช่น เพลงลำเลาะทุ่ง,เพลงเสียงขอสังสาว,เพลงต๋อนไว้

เครื่องดนตรีสากลหรือเครื่องดนตรีตะวันตกที่ใช้ในวงดนตรีตะวันตกที่ใช้เพลงดนตรีลูกทุ่งโดยทั่วไป ประกอบด้วย เครื่องเป่า เครื่องสายและเครื่องประกอบจังหวะ รวมแล้วประมาณ ๑๒-๑๔ ชิ้น วงดนตรีของสุรพล สมบัติเจริญและของสุรชัย สมบัติเจริญ มีลักษณะพิเศษคือ การใช้แอคคอร์ดเดี่ยวหรือทึบเพลง ซึ่งเป็นสิ่งขาดไม่ได้ เนื่องจากเอกลักษณ์ในผลงานเพลงของสุรพล สมบัติเจริญ คือ ขึ้นต้นด้วยเสียงทึบเพลงอย่างไรก็ตามวงดนตรีเพลงลูกทุ่งอื่นๆก็ใช้ทึบเพลงด้วยเช่นกัน

หางเครื่องลูกทุ่ง หางเครื่องหรือนักเต้นประกอบเพลงลูกทุ่งของไทย คือนักเต้นหรือกลุ่มของนักเต้นที่เต้นรำพร้อมกับศิลปิน หรือเต้นรำเป็นฉากหลังในการแสดงทางดนตรีอย่างคอนเสิร์ตหรือมิวสิกวิดีโอ

ภาพที่ 2.17 ภาพแสดงหางเครื่องในเพลงลูกทุ่ง

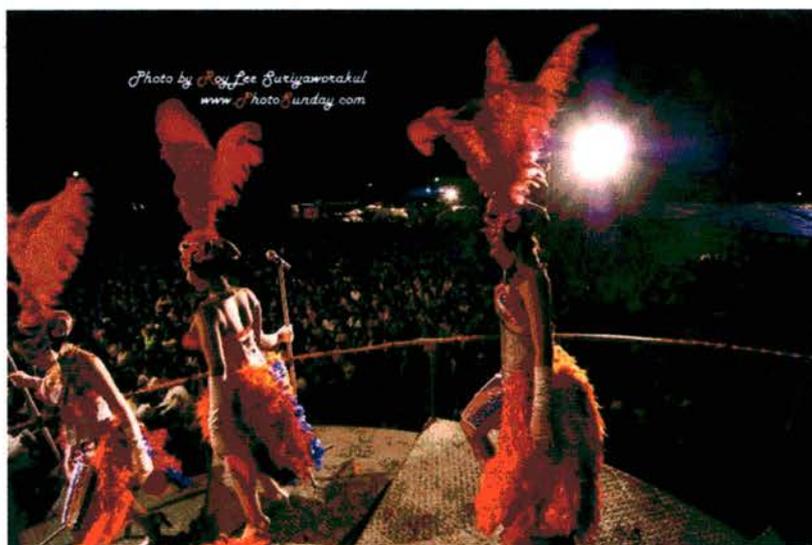
ที่มา : <http://www.stationlovenon.com/read.php?tid=884>

โดยส่วนมากเป็นผู้หญิง ใส่ชุดสวยงามตระการตา และเต้นเป็นกลุ่มตั้งแต่สองถึงยี่สิบคน การเคลื่อนไหวของนักเต้นประกอบมักจะมีการจัดทำเต้นให้สมมาตรกับศิลปินหรือเต้นพร้อมกันทั้งหมดโดยเข้ากับจังหวะของดนตรี ศิลปินนักร้องบางท่านเคยทำงานเป็นนักเต้นประกอบมาก่อนที่จะได้เป็นนักร้องในปัจจุบัน

ประวัติความเป็นมา สำนวน"หางเครื่อง"เดิมเป็นสำนวนที่ใช้เฉพาะกับวงดนตรีไทย เดิมเป็นคำเรียกเพลงที่เล่นต่อท้ายจากเพลงสามชั้นหรือเพลงเถาต่อมามีผู้นำสำนวน"หางเครื่อง"ไปใช้กับวงดนตรีลูกทุ่ง ซึ่งผู้จัดการวงคิดว่า การมีนักร้องออกมาร้องเพลงเฉยๆ ไม่ดึงดูดความสนใจเท่าที่ควร จึงคิดให้มีผู้หญิงแต่งตัวสวยๆออกมาเต้นตามจังหวะเพลง คล้ายๆกับบิ๊ว

ประกอบเพลงเป็นชุดๆไป บางครั้งก็มีผู้ชายร่วมเต้นด้วย ปัจจุบันวงดนตรีลูกทุ่งต้องมีหางเครื่อง ทุกวงไม่เช่นนั้นคนดูไม่ชอบ ถ้าเป็นนักเต้นสำหรับนักร้องเพลงไทยสากล หรือ"ไทยพ็อบ" เขาไม่เรียก หางเครื่อง แต่เรียกทับศัพท์ว่า "แดนเซอร์"

หางเครื่องถือกำเนิดในวงดนตรีลูกทุ่งมานาน เมื่อเกิดวงดนตรีเพลงลูกทุ่งในช่วงหลัง สงครามโลกครั้งที่สองนั้น นักร้องเพลงลูกทุ่งทั้งหญิงและชายแต่งตัวอย่างบ้านนอก บอกลักษณะ ลูกทุ่งแท้ ต่อมาจึงค่อยเปลี่ยนมาแต่งกายแบบตะวันตก ด้านหลังนักร้องก็จะมีหญิงสาวมาเต้น ประกอบตามจังหวะเพลง คูล้ายเต้นระบำ สมัยนั้นมีผู้เต้นเพียงสองคนเท่านั้น การเกิดของ "หางเครื่อง" กับวงดนตรีลูกทุ่ง เป็นไปตามลักษณะของการแสดงบนเวที เครื่องดนตรีบนเวที ประกอบด้วย ฉิ่ง ฉาบ กรับ กลอง ลูกแซ็ก ไม้ต๊ก และเครื่องให้จังหวะหลังวงดนตรี ส่วนนี้เป็น ลีลาของวงดนตรี โดยคนในวงที่ว่างหรือพัก ก็สามารถขึ้นมาช่วยวงสร้างลีลาในการแสดงด้วยการ เล่นเครื่องให้จังหวะเหล่านี้ได้ เพราะการแสดงแต่ละครั้งในเวลานานจึงต้องพยายามหาการแสดงใส่เข้าไปเพื่อช่วยนักร้องและนักดนตรีหลัก มีชื่อเรียกกันว่า "เขย่าหางเครื่อง"

ภาพที่ 2.18 ภาพแสดงหางเครื่องในเพลงลูกทุ่ง
ที่มา : <http://www.stationlovenon.com/read.php?tid=884>

ในปี 2509 คนที่ออกมาเขย่าหางเครื่องเริ่มเป็นทีม และแต่งตัวเหมือนกัน โดยเริ่มจากวงของสุรพล สมบัติเจริญ สมานมิตร เกิดกำแพง จนกระทั่งสุรพล เสียชีวิตลง ศรีนวล สมบัติเจริญ ภรรยาสุรพลก็จัดผู้เต้นระบำประกอบเพลงโดยใช้ผู้เต้นประมาณ 10 คน ลีลาการเต้นก็เป็นแบบระบำฮาวายของตะวันตก

ปีที่หางเครื่องเปลี่ยนแปลงชัดเจนที่สุดก็คือ ปี 2510 หางเครื่องกลายเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้ของวงดนตรีลูกทุ่ง ผู้ที่ทำให้เกิดขึ้นก็คือ ศกุนตลา พรหมมหา ภรรยาของเพลิน พรหมแดน เธอนำแฟชั่นใหม่ๆ ทั้งเสื้อผ้า ขนนก จากต่างประเทศ มาใช้กับการแสดง ลูกทุ่งเป็นครั้งแรกในเมืองไทย เพื่อพลิกฟื้นการขาดทุนของวงตัวเองให้กลับมาทำกำไรอีกครั้ง

และเขาก็ทำได้สำเร็จ หางเครื่องกลายเป็นบรรทัดฐานของวงลูกทุ่งต้องยิ่งใหญ่อลังการ

ปีทองอีกช่วงหนึ่งของหางเครื่องก็คือปี 2520 เพลงลูกทุ่งกลับมาอีกครั้ง มีการตั้งวงดนตรีกันคับคั่ง โดยมีนายทุนเข้าไปมีส่วนในการตั้งวงดนตรีอยู่ไม่น้อย การแข่งขันด้านหางเครื่องจึงเพิ่มขึ้น วงดนตรีใหญ่ ๆ มีหางเครื่องในสังกัดตัวเองประมาณ 60 คน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายของหางเครื่องสูงถึง 1 ล้านบาท หางเครื่องในยุคนี้เหลืออยู่ไม่มาก ต้องเป็นวงใหญ่และมีงานมากจึงกล้าลงทุน เพราะเดี๋ยวนี้นักร้องลูกทุ่งใช้บริการของแดนเซอร์แทน

ภาพที่ 2.19 ภาพแสดงหางเครื่องในเพลงลูกทุ่ง

ที่มา : <http://www.stationlovenon.com/read.php?tid=884>

เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย แต่เดิมหางเครื่องจะการแต่งกายก็ไม่เหมือนกัน บางคนสวมชุดกระโปรงยาว บางคนสวมชุดกระโปรงสั้นสุดแล้วแต่เจ้าตัวจะซื้อหามาใส่กันเอง ต่อมาในช่วงปี พ.ศ.๒๕๐๙-๒๕๑๐ ผู้ที่ออกมาเขย่าหางเครื่องประกอบจังหวะการร้องเพลงลูกทุ่งมีจำนวนเพิ่มเป็น ๔-๗ คน มีทั้งคณะผู้หญิงและคณะผู้ชาย จะแต่งกายเหมือนกันทั้งคณะ บางครั้งก็แต่งกายเหมือนนักร้อง อย่างไรก็ตามจะแต่งกายชุดเดียวตลอดการแสดงแต่ละครั้ง ไม่เปลี่ยนเครื่องแต่งกายหลายชุดดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน วงดนตรีที่มีการเต้นเขย่าหางเครื่องประกอบที่กล่าวขวัญถึงกันในยุคนี้ได้แก่วงของสุรพล สมบัติเจริญ และวงของสมานมิตร เกิดกำแพงหลังจากนี้ การแข่งขันด้านหางเครื่องระหว่างวงดนตรีลูกทุ่งเพิ่มขึ้นอย่างไม่หยุดยั้งจนบางครั้งต้องมีนายทุนเข้าไปมีส่วนในการตั้งวงดนตรี และการจัดการแสดงอยู่หลายวง เนื่องจากค่าใช้จ่ายสูง ในการแสดงดนตรีของวงใหญ่ ๆ จะมีหางเครื่องเต้นประกอบทุกเพลง และเปลี่ยนชุดแต่งกายทุกเพลง จำนวนผู้เต้นแต่ละเพลงมีประมาณ ๑๕-๑๖ คน แต่ถ้าเพลงเอกผู้เต้นจะเพิ่มเป็น ๓๐-๓๕ คน วงดนตรีลูกทุ่งวงใหญ่จะมีหางเครื่องในสังกัดของตนเองประมาณ ๔๐-๖๐ คน ถ้าเป็นวงเล็กมีเงินทุนน้อย จะใช้วิธีจ้างหางเครื่องมาแสดงเป็นงานไป จึงเกิดอาชีพผู้ฝึกซ้อมรีวิวการเต้นของหางเครื่องไว้รับจ้าง

หางเครื่องมักแต่งกายด้วยผ้าสีสด เช่น สีแดงสด ฟ้า เขียว ชมพูสด เหลืองจำปา สีทอง สีดำ เนื้อผ้ามักเป็นผ้าเนื้อนุ่มพลิ้ว ปักเลื่อม ประดับสายสร้อย กำไล ตุ้มหู และดอกไม้ ส่วนผู้ชายมักสวมรองเท้านู้ต

ลีลาท่าทางในการเต้น ในตอนแรก ผู้ที่ออกมาเขย่าหางเครื่องก็มีทั้งหญิงและชาย ไม่ได้เป็นคณะหรือมีรูปแบบตายตัว บางครั้งก็เป็นตัวตลกประจําวง บางครั้งก็เป็นนักร้องประจําวง ต่อมาจึงพัฒนาการขึ้นใช้ ผู้หญิงสวย ๆ ออกมาเขย่าหางเครื่อง แต่ก็ยังไม่ออกลีลาเต้น เพียงเดินให้เข้ากับจังหวะเพลงเท่านั้น เพลงส่วนใหญ่จะมีจังหวะบีกัน ซ่าซ่าซ่า โบลโร้ และรำวง ลีลาการเต้นและการแต่งกายของผู้เต้นประกอบจังหวะเพลงฟู่ฟ่ามากขึ้นทุกที โดยพัฒนามาจากการเต้นระบำฝรั่งเศสของฟอลลี แบร์แซ (Folies Bergeres) และการเต้นโมเดิร์นแดนซ์ (Modern Dance) นับตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๗ “ จะพบว่าผู้ที่ออกมาเต้นเล็กถือ ฉิ่ง ฉาบ กรับ ไม้ตอก หรือลูกแซ็กแล้ว ในช่วงนี้คำนี้ “หางเครื่อง” แปรเปลี่ยนมาเป็นบุคคลที่เต้นประกอบเพลง และจำนวนผู้เต้นก็มีมากขึ้น ในวงดนตรีของศรีนวล สมบัติเจริญ ซึ่งดำเนินกิจการต่อจากสามีที่ถูกลอบสังหารชีวิต ปรากฏว่าจัดผู้เต้นระบำประกอบเพลงโดยใช้ผู้เต้นประมาณ ๑๐ คนและลีลาการเต้นก็เป็นแบบระบำฮาวายของตะวันตก

ภาพที่ 2.20 ภาพแสดงหางเครื่องในเพลงลูกทุ่ง

ที่มา : <http://www.stationlovenon.com/read.php?tid=884>

โอกาสใช้ในการแสดง ในแง่ศิลปะ หางเครื่องซึ่งลอกเลียนมาจากตะวันตกไม่น่าจะเข้ากันได้กับการแสดงเพลงลูกทุ่ง แต่ในแง่ธุรกิจผู้ที่อยู่ในวงการเพลงลูกทุ่งต่างยอมรับว่าหางเครื่องเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ ผู้ชมเคยชินและชื่นชอบกับการชมหางเครื่องประกอบการแสดงเพลงลูกทุ่ง หางเครื่องเป็นสิ่งที่ทำให้เพลงลูกทุ่งต่างจากลูกกรุง ผู้ชมก็ตื่นตาตื่นใจกับเสื้อผ้าและลีลาการเต้นของหางเครื่อง อย่างไรก็ตาม เมื่อการแข่งขันด้านหางเครื่องไม่มีขีดจำกัด วงดนตรีลูกทุ่งบางวงก็เลิกกันไปเพราะสู้ค่าใช้จ่ายไม่ไหว ในปัจจุบันเมื่อเพลงลูกทุ่งซบเซาลงไปกว่าแต่ก่อน ความวิจิตรตระการตาของหางเครื่องก็ลดน้อยลงไปด้วย

การแบนเพลงลูกทุ่งและข้อพิพาท

ในช่วงที่ประเทศไทยอยู่ในช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครอง คำรณ สัมบุณณานนท์ นักร้องเพลงลูกทุ่ง ผู้ได้รับรู้ความเป็นไปของบ้านเมืองจนถ่ายทอดความอัดอั้นคับข้องใจต่าง ๆ และได้ถ่ายทอดเพลงอย่าง “ผู้แทนควาย” “แถลงการณ์ไอ้ทุย” “อสูรกินเมือง” ซึ่งเพลงเหล่านี้ทำให้เขาต้องเลิกร้องเพลงไปเพราะไม่เข้าหูรัฐบาลเผด็จการใน ขณะนั้นในปี พ.ศ. 2546 กระทรวงวัฒนธรรม ออกมาเปิดเผยเพลงที่ได้รับการร้องเรียนเข้าข่ายขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม จำนวน 18 เพลง โดยมีเพลงลูกทุ่งหลาย ๆ เพลงโด่งดังมานานหลายทศวรรษ เช่น เพลง “เมียพี่มีชู้” โดยอ้างว่า เป็นเพลงขัดต่อศีลธรรมอันดีของประเทศ โดยทางกระทรวงวัฒนธรรมขอให้ยุติการเผยแพร่ผ่านทางวิทยุกระจายเสียงและ โทรทัศน์ เพราะมีเนื้อหาหมิ่นเหม่ ผิดต่อศีลธรรม ขัดขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของคนไทยและชาติ เพราะส่งเสริมให้มีหลายสามีและหลายภรรยา รวมทั้งพฤติกรรมชู้สาว โดยเฉพาะหลายเพลงมีศิลปินแห่งชาติ และศิลปินส่งเสริมพระพุทธศาสนา ที่ควรเป็นแบบอย่างการประพฤติที่ดีงาม เป็นผู้ร้องในเพลงดังกล่าวด้วย เช่น ชาย เมืองสิงห์ และดาวใจ ไพจิตร เป็นต้น

ส่วนเหตุการณ์ที่เป็นข้อ พิพาทในสังคมที่เกิดขึ้นในวงการเพลงลูกทุ่ง ในปี พ.ศ. 2548 ที่กระทรวงวัฒนธรรม ได้ออกออกมาร่วมประณาม นักร้องลูกทุ่งสาว “เอ” สุขุม มณีกาญจน์ ได้ถ่ายภาพโชว์หน้าอกเพื่อโปรโมทผลงานเพลง จนทำให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่เหมาะสม รวมทั้งในปี พ.ศ. 2550 เพลงและมิวสิกวิดีโอเพลง “ขอโทษแม่เฒ่า” โดยนักร้อง มนต์เมืองมุก โดยในส่วนของเนื้อเพลงมีเนื้อหาส่อไปในทางลามกอนาจาร โดยเนื้อเพลงบางท่อนร้องว่า “ลูกผิดที่เอากันก่อนที่จะมาสู่ขอแม่เฒ่า ลูกมาอยู่ กทม.ลูกผิดที่เอากันก่อนจะมาสู่ขอแม่เฒ่า” อีกทั้งภาพมิวสิกวิดีโอก็เป็นภาพของหนุ่มสาวโรงงานคู่หนึ่งที่มีเพศสัมพันธ์ กันด้วย โดยทางกระทรวงวัฒนธรรมได้ขอให้ยกเลิกและแบนไม่ให้เพลงนี้ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ทุกช่อง แต่อย่างไรก็ดี กระทรวงวัฒนธรรมได้ยกเลิกการแบนเพลง “ขอโทษแม่เฒ่า” ไปในที่สุด เนื่องจากเมื่อพิจารณาถึงการใช้ถ้อยคำในเพลงแล้ว ได้พบว่า คำว่า “เอากัน” นั้นเป็นเพียงคำพูดโดยทั่วไปในภาษาท้องถิ่นภาคอีสาน ซึ่งหมายถึงการอยู่กินร่วมกัน อีกทั้งเมื่อพิจารณาถึงภาพที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอแล้วก็พบว่าผู้สร้างมิได้สื่อสารออกมาในรูปแบบที่น่าเกลียด นอกจากนี้ เนื้อหาของเพลงยังมีส่วนสร้างสรรค์ในแง่มุมมองที่ดีต่อสังคม โดยแสดงให้เห็นถึงการหวนคิดถึงผู้เฒ่าและบุพการีผู้มีพระคุณและชี้แนะให้ หนุ่มสาวกลับไปขอขมาผู้ใหญ่เมื่อตนได้ทำผิด

2.2 ความหมายของพิพิธภัณฑ์

คำว่า Museum ในภาษาอังกฤษ ดัดแปลงมาจากภาษาละติน "museums" หรือ "musea" ที่มีรากฐานมาจากภาษากรีก "mouseion" ใช้แทนความหมายว่าสถานที่หรือวิหารที่อุทิศให้เทพธิดา

พิพิธภัณฑ์ ความหมายของพิพิธภัณฑ์ " ตามที่สมาพันธ์พิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ หรือ ICOM (International Council of Museums) ได้ให้คำจำกัดความไว้แล้วว่า " พิพิธภัณฑ์ " คือหน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไร เป็นสถาบันที่ถาวรในการรวบรวม สงวนรักษา ศึกษาวิจัย สื่อสาร และจัดแสดงนิทรรศการ ให้บริการแก่สังคมเพื่อการพัฒนา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการค้นคว้า การศึกษา และความเพลิดเพลิน โดยแสดงหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวกับมนุษย์และสภาพแวดล้อม ซึ่งสงวนรักษาและจัดแสดงนั้นไม่ใช่เป็นเพียงวัตถุ แต่ได้รวมถึงสิ่งที่มีชีวิตด้วยโดยรวมไปถึง สวนสัตว์ สวนพฤกษชาติ วนอุทยาน สถานที่สงวนสัตว์น้ำ และสถานที่อันจัดเป็นเขตสงวนอื่น ๆ รวมทั้งโบราณสถานและแหล่งอนุสรณ์สถาน ศูนย์วิทยาศาสตร์และท้องฟ้าจำลอง

จะ เห็นได้ว่า คำจำกัดความของพิพิธภัณฑ์นั้นกว้างมาก ครอบคลุมทั้งด้านวัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และธรรมชาติ พิพิธภัณฑ์นั้นแบ่งได้หลายแบบและบางแห่งก็จัดได้หลายประเภท เช่น ๑) แบ่งตามการสะสมรวบรวมวัตถุ (Collection) ๒) แบ่งตามต้นสังกัดหรือการบริหาร เช่น พิพิธภัณฑ์ของรัฐ เอกชน มหาวิทยาลัย ๓) แบ่งตามลักษณะของผู้เข้าชมหรือกลุ่มเป้าหมาย เช่น นักเรียน นักศึกษา หรือบุคคลทั่วไป หรือ ๔) แบ่งตามการจัดแสดง เช่น พิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง พิพิธภัณฑ์แหล่งโบราณคดี ประวัติศาสตร์ ฯลฯ

แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะประเภทของพิพิธภัณฑ์ที่แบ่งตามการจัดแสดง และวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการจัดแสดง ซึ่งเป็นที่นิยมกันทั่วไปในปัจจุบัน คือ

๑. พิพิธภัณฑ์สถานประเภททั่วไป จะรวบรวมวัตถุทุกประเภท และทุกเรื่องเอาไว้ ถือเป็นพิพิธภัณฑ์แบบแรกก่อนที่จะมีการพัฒนาเป็นพิพิธภัณฑ์เฉพาะเรื่องใน สมัยต่อมา

๒. พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ จัดแสดงเกี่ยวกับศิลปวัตถุทุกประเภท โดยจะแยกย่อยออกเป็น พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะประยุกต์ แสดงวัตถุที่เป็นงานฝีมือ เครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ หอศิลป์ แสดงงานศิลปะประเภทจิตรกรรม ประติมากรรม, พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะสมัยใหม่จะคล้ายกับหอศิลป์ แต่จะเป็นศิลปะสมัยใหม่ของศิลปินร่วมสมัยในยุคหลัง พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะประเภทการแสดง และพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะแรกเริ่ม แสดงงานศิลปะดั้งเดิมของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์

๓. พิพิธภัณฑ์สถานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เนื้อหาหลักคือแสดงวิวัฒนาการความก้าวหน้าของวัตถุที่มนุษย์คิดค้นประดิษฐ์ขึ้น

๔. พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา จัดแสดงเรื่องราวของธรรมชาติเกี่ยวกับเรื่องของโลก ทรัพยากรทางธรรมชาติต่างๆ และยังรวมไปถึง สวนสัตว์ สวนพฤกษชาติ วนอุทยาน พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ-สัตว์บกด้วย

๕. พิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์ แสดงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แยกย่อยได้เป็น พิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์ แสดงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับการเมือง ทหาร สังคม และเศรษฐกิจ, บ้านประวัติศาสตร์ คือการนำเสนอสถานที่ซึ่งเคยเป็นที่อยู่อาศัยของผู้ที่มีชื่อเสียงในอดีต โบราณสถาน อนุสาวรีย์ และสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมต่างๆ รวมถึงเมืองประวัติศาสตร์ และพิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์โบราณคดี

๖. พิพิธภัณฑ์สถานชาติพันธุ์วิทยาและประเพณีพื้นเมือง แสดงชีวิตความเป็นอยู่ในทาง วัฒนธรรมและสังคมของมนุษย์และชาติพันธุ์ต่างๆ แบ่งออกเป็น พิพิธภัณฑ์สถานพื้นบ้าน (พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น) โดยจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้พื้นบ้าน และพิพิธภัณฑ์สถานกลางแจ้ง เป็นการจำลองภาพในอดีตด้วยการนำอาคารเก่า หรือจำลองสิ่งปลูกสร้างต่างๆ มาไว้ในบริเวณเดียวกัน โดยพยายามสร้างสภาพแวดล้อมรวมถึงบรรยากาศให้เหมือนเช่นในอดีต

คำว่า “พิพิธภัณฑ์” ในสมัยก่อน ให้ความรู้สึกต่างกับปัจจุบัน คือ สมัยก่อนคนส่วนมาก จะคิดว่าพิพิธภัณฑ์ คือ แหล่งเก็บและรวบรวมสิ่งมีค่าสะสมของหายากของเก่า แต่ในปัจจุบัน มุมมองได้ปรับเปลี่ยนจนกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ความเพลิดเพลินจนบางคน เรียกว่า “พิพิธภัณฑ์” พิพิธภัณฑ์ จะเป็นแหล่งสะท้อนถึง สังคม วัฒนธรรม ความเป็นตัวตน สติปัญญา และในประเทศไทย ยังไม่มีพิพิธภัณฑ์ที่ดีเทียบเท่าพิพิธภัณฑ์ที่ต่างประเทศ เนื่องจากปัญหาเรื่อง เงินทุนและการทำงานไม่เป็นขั้นตอน ไม่ได้ร่วมมือกับผู้คนในท้องถิ่นอย่างลึกซึ้งได้แต่นำ นักวิชาการมาใส่ภาพ ลักษณะที่ตนเองเข้าใจลงไป พิพิธภัณฑ์ที่ดีต้องเป็นแหล่งเพิ่มพูนความรู้ กระตุ้นให้คนแสวงหาความรู้ อยากเรียนรู้ และรู้ว่าจะหาความรู้ได้อย่างไร ดังตัวอย่างที่ได้ Research มา มี 2 ที่ ที่แรก คือ Natural History Museum ที่ฝรั่งเศส highlight ของที่นี่คือ การนำสัตว์ทุกชนิดมารวมจัดโชว์เป็นฝูงใหญ่เพราะ คนทั่วไป ไม่มีโอกาสได้เห็นสัตว์เป็นอาณาจักร ขบวนการใหญ่ขนาดนี้ ส่วนพิพิธภัณฑ์ที่ 2 คือ พิพิธภัณฑ์ฟารโรว์ที่อียิปต์ มีการจำลองหลุมฝังศพ ของฟารโรว์ทุกพระองค์ เพื่อสื่อถึงอารมณ์ ในการชดเชย จากทั้ง 2 สถานที่ ได้สื่ออารมณ์ ของคำว่าพิพิธภัณฑ์ ให้เป็นแหล่งที่กระตุ้น ผู้คนให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมาก ทำให้เกิด อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดไปตามสถานที่ ได้

2.3 ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับการออกแบบพิพิธภัณฑ์

หลักการออกแบบส่วนนิทรรศการ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท

1. **นิทรรศการถาวร** เป็นการจัดนิทรรศการเรื่องราวที่เกิดขึ้นแน่นอนแล้ว เช่น เรื่องราว รูปภาพต่างๆ ในประวัติศาสตร์ การตั้งแสดงนี้จะแสดงให้ชมเป็นเวลานาน ผู้ชมอาจมาชมและศึกษาได้ตลอดไป
2. **นิทรรศการชั่วคราว** เป็นการจัดแสดงนิทรรศการที่ทำชั่วคราว 2 สัปดาห์ ถึง 1 เดือน อาจจัดแสดงภายในสถานที่ที่จัดแสดงนิทรรศการแบบถาวรก็ได้ เป็นต้นว่าจัดสถานที่

เป็นสัดส่วนภายในพิพิธภัณฑ์ เช่น มีศิลปินที่สำคัญทางพิพิธภัณฑ์อาจจัดสถานที่แสดงเป็นพิเศษ โดยเฉพาะเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศที่ให้ความรู้สึกน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

3. **นิทรรศการหมุนเวียน** เป็นนิทรรศการที่จัดแสดงหมุนเวียนเปลี่ยนสถานที่ที่จัดแสดง เช่น ผลงานศิลปะที่นักศึกษาในกรุงเทพฯ นำไปจัดแสดงที่เชียงใหม่ สงขลา หรือ ภาคอีสาน หมุนเวียนสลับกันไปเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทัศนะ และเผยแพร่ให้ ผู้ชมในท้องถิ่นได้รู้เห็นเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

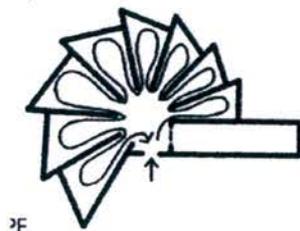
การวางแผนในการจัดนิทรรศการ

การสื่อสารไม่ว่าจะเป็นรูปแบบไหนจะดีหรือไม่ต้องอาศัยการวิเคราะห์ประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของสื่อนั้นอย่างรอบคอบเพราะจะต้องจัดสรรให้สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาการรับรู้ และหลักจิตวิทยาทางสังคมของกลุ่มผู้รับสารการวางแผนสำหรับการจัดนิทรรศการจะต้องนำเสนอให้กับผู้ชมที่เป็นกลุ่มเป้าหมายรับรู้ได้ถูกต้องและง่ายดังนั้นการวางแผนจัดนิทรรศการต้องคำนึงถึงผู้ชมเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดเป็นอันดับแรกแต่หากจะได้ผลดีต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ด้วย

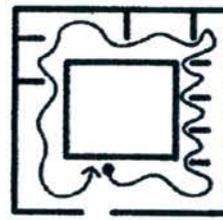
1. จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ของงานผู้จัดควรจะต้องทราบว่าจะต้องจัดอะไรให้ใครดู เรื่องอะไรที่กลุ่มเป้าหมายสนใจ ต้องการให้รู้อะไรบ้าง นิทรรศการที่ดีต้องมีจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ที่แน่นอนการจัดนิทรรศการหลายเรื่องหรือหลายวัตถุประสงค์ย่อมเป็นอันตรายถึงแม้จะจัดเสนอดี นิทรรศการนั้นอาจทำให้ผู้ชมสนใจเพียงเล็กน้อยเท่านั้น
2. การเสนอเนื้อหา เนื้อหาที่ดีไม่ได้หมายถึงเนื้อหาที่คุ้นเคยหรือสามารถให้ความบันเทิงใจสูงสุดและไม่ได้หมายความว่าต้องให้สอดคล้องกับรสนิยมของสังคมนั้นแต่หมายถึงเนื้อหาที่น่านำมาแสดงได้อย่างเหมาะสมและสามารถกระตุ้นหรือเร้าใจนำความพอใจหรือถ่ายทอดความรู้สึกแก่ผู้ชมกลุ่มเป้าหมายได้เป็นอย่างดีฉะนั้นการที่จะให้เกิดผลดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้จัดที่เปลี่ยน ปัญหาต่างๆ
3. หัวเรื่อง ชื่อของนิทรรศการถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องนึกถึงเพราะว่ามันจะเป็นตัวแจ้งกับ ผู้ชมว่า นิทรรศการนี้จะจัดเกี่ยวกับอะไร
4. ข้อความและคำบรรยาย นิทรรศการที่เต็มไปด้วยข้อความ และคำบรรยายมักทำให้น่า เบื่ออยู่เสมอ เพราะเห็นความสำคัญไปหมด
5. รูปห้องและการกำหนดเส้นทางปัญหาการจัดรูปห้องยังเกี่ยวกับทางเดินของผู้ชมในห้อง จัดแสดงด้วย ถ้าห้องมีประตูเดียวจะสะดวกในการที่ให้ผู้ชมได้ดูการจัดแสดงเรียงลำดับ ได้ตามต้องการตั้งแต่เริ่มต้นทางเข้าจนถึงทางออก แต่ถ้าหากมีหลายประตูก็จะต้อง คำนึงถึงเรื่องนี้ ให้คนเดินดูได้รอบ ในห้องหนึ่งก่อนที่จะผ่านไปอีกห้องหนึ่ง
6. การจัดแบบตู้DISPLAY เป็นการจัดแสดงโดยนำเอาวัตถุที่มีขนาดเล็กหรือชิ้นส่วนต่างๆ มาแสดงในตู้หรือแสดงไว้เพื่อให้ได้บรรยากาศ เกิดความน่าสนใจ และเป็นการป้องกัน สิ่งที่น่ามาแสดงไม่ให้เกิดความเสียหายจากการถูกสัมผัสของผู้เข้าชม

เป็นการเพิ่มขอบเขตให้กับผู้ชมและมีทางเลือกให้สามารถเดินกลับมาที่เก่าเองได้

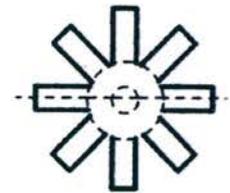
- 1.5 **STAR SHAPE** คือ การจัดแนวทางการเคลื่อนไหวแบบ STAR SHAPE โดยมีทางจากจุดศูนย์กลางไปแล้วกระจายออกไปรอบๆมี CENTRAL CORE อยู่ตรงกลาง มีลักษณะคล้ายแบบ COMB TYPE ผู้ชมไม่สามารถเคลื่อนไหวไปได้อย่างสะดวก และสามารถแยกตัวออกต่างหากได้ อาจเกิดปัญหาได้ในจุดนี้
- 1.6 **CHAIN LAY OUT** คือ การจัดแนวทางการเคลื่อนไหวแบบลูกโซ่ โดยการจัดแสดงเป็นหน่วยๆมีทางเดินเชื่อมต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่
- 1.7 **FAN SHAPE** การจัดการเป็นรูปพัด โดยมีทางเข้าจากจุดศูนย์กลางแยกออกไปเป็นรูปพัดคลื่น ผู้ชมมีโอกาสในการเลือกชมได้หลายอย่าง แต่มีโอกาสที่จะเดินสับสนกันได้บ้าง ที่สำคัญต้องมีพื้นที่ตรงจุดที่ไม่มากเพียงพอแก่การรองรับ
- 1.8 **BOCK** คือ การจัดเป็นแบบลักษณะที่ซอยห้องออกเป็นห้องย่อยๆมีทางเดินที่เป็นอิสระติดกับทางเดินใหญ่ ผู้ชมสามารถเลือกชมได้ตามใจชอบ มีประตูอยู่กลาง ทำให้สามารถใช้พื้นที่ได้เต็มที่

FanShape

Twisting Circuit

Star Shape

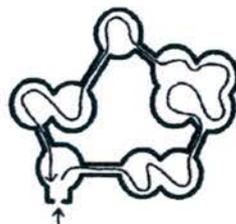
Weaving Freely Circuit

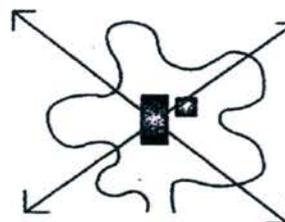
Chain Layout

Rectilinear Circuit

Comb Tube Circuit

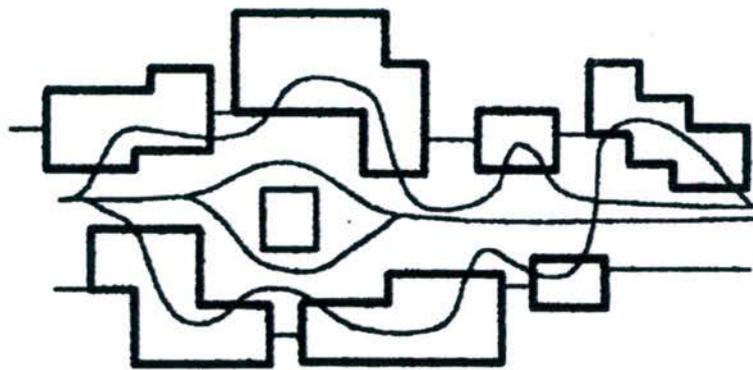
Block

Arrangement

ภาพที่ 2.21 ภาพแสดงการจัดระบบทางเดินแบบต่างๆภายในพิพิธภัณฑ์

2. **DECENTRALIZED SYSTEM OF ACCESS** ในการจัดระบบการสัญจรที่มีทางเข้าทางออกตั้งแต่ 2 ทางขึ้นไป เนื่องจากมีการแสดงที่น่าสนใจหลายประเภทอย่างไม่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน จึงไม่มีประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการเดินของผู้ชม แต่เป็นการให้อิสระในการเลือกชม ซึ่งสิ่งสำคัญที่ต้องมีก็คือ **LANDMARK** เพื่อให้ผู้ชมสามารถรู้ทิศทางและกำหนดตัวเองได้ว่าอยู่ในตำแหน่งไหนของอาคาร เช่น การจัดแนวทางการเคลื่อนไหวในห้องสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีทางเข้า-ออก 2 ทาง มีการแบ่งห้องใหญ่ออกเป็นห้องเล็ก ๆ หลายๆ ห้องโดยใช้ **BOARD** กัน ทำให้มีพื้นที่สำหรับจัดแสดงมากขึ้น และสามารถดึงดูดผู้ชมให้มาชมงานแสดงและเรื่องราวได้ตามลำดับโดยทางเข้าและทางออกนี้อาจให้บริการเดียวกัน หรืออยู่ใกล้กันก็ได้ เช่น การแสดงการแบ่งห้องด้วย **BOARD** ไม่ปล่อยให้ห้องแสดงโล่งโดยผู้ชมมองเห็นห้องโครงการจากการโผล่เข้าไปเฉพาะที่ทางเข้าเท่านั้น วิธีนี้จะสะดวกในการดูแลความปลอดภัย แต่จะดึงดูดความสนใจของผู้ชมและยังเป็นการเร่งเร้าให้เดินดูการจัดแสดงอย่างรวดเร็วมากขึ้นไปอีก

ภาพที่ 2.22 ภาพแสดงการจัดระบบทางเดินแบบต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑ์

ลักษณะห้องแสดง

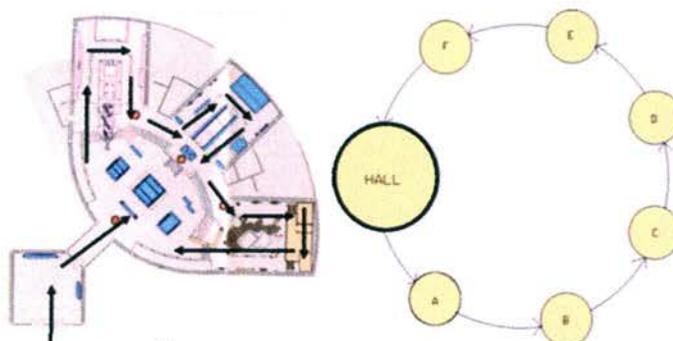
1. ห้องแสดงแบบธรรมดา คือ ห้องแสดงที่มีหน้าต่าง ซึ่งอาจจะเป็นหน้าต่างสูง หรือมีหน้าต่างเพียงด้านเดียว
2. ห้องแสดงแบบยกพื้นโล่งเป็นห้องแสดงแบบเก่ามีห้องโถงข้างล่าง ชั้นบนใดเป็นห้องโล่งที่สามารถมองเห็นชั้นล่างได้
3. ห้องแสดงแบบห้องประชุมใหญ่ เป็นห้องแสดงขนาดใหญ่มีหน้าต่างทั้งสองด้าน
4. ห้องแสดงแบบเจลิยง คือ จัดเจลิยงให้เป็นที่แสดงงาน อาจจะจัดเป็นเจลิยงการแสดงเป็นบันไดเวียนจากพื้นชั้นล่างจนถึงยอดอาคาร โดยใช้แสงธรรมชาติ และแสงไฟช่วย
5. ห้องแสดงแบบไม่มีหน้าต่าง โดยปล่อยให้ที่ว่างไว้สำหรับจัดนิทรรศการได้ตามต้องการ

การกำหนดเส้นทางสัญจรนำไปสู่สิ่งแสดง

การจัดแบบโชนของทางเดินเพื่อนำไปสู่สิ่งแสดงเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยให้ความสะดวกในการชมราปรื่น ฉะนั้นผู้จัดหรือผู้ออกแบบจึงควรจัดลำดับของสิ่งที่จะแสดง กำหนดเส้นทางทางเดินโดยการจัดลำดับเหตุการณ์หรือจัดลำดับของการแสดงงานในลักษณะเป็นการบังคับให้ผู้ชมเดินไปตามเส้นทางที่กำหนดอย่างไมรู้ตัวซึ่งในการกำหนดเส้นทางของผู้ชมนิทรรศการสามารถแยกเป็น 3 แบบใหญ่ๆคือ

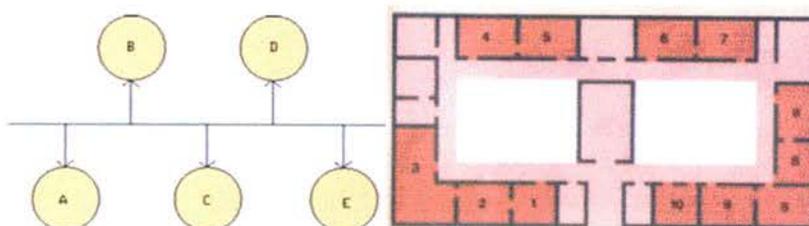
1. เส้นทางที่กำหนดแน่นอนโดยมีการจัดลำดับสิ่งที่จะแสดงและแบ่งทางเข้าออกแยกจากกันอย่างชัดเจน
2. เส้นทางที่กำหนดแน่นอนมีทางเข้า-ออกทางเดียว
3. เส้นทางที่ถูกกำหนดแน่นอนมีทางเข้า-ออกชิดกัน

2.4 การจัดกลุ่มห้องแสดง

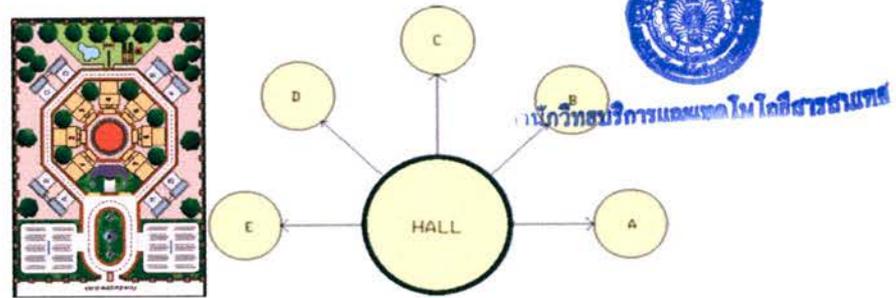
แผนภูมิที่ 2.1 แสดงทางสัญจรแบบ ห้องต่อห้อง
ที่มา: หนังสือนิทรรศการและการจัดงานแสดง

Room to Room Arrangement เป็นการจัดให้ผู้ชมจากห้องหนึ่ง ไปสู่อีกห้องหนึ่ง เรื่อยไปจนครบโดยไม่ต้องย้อนกลับ

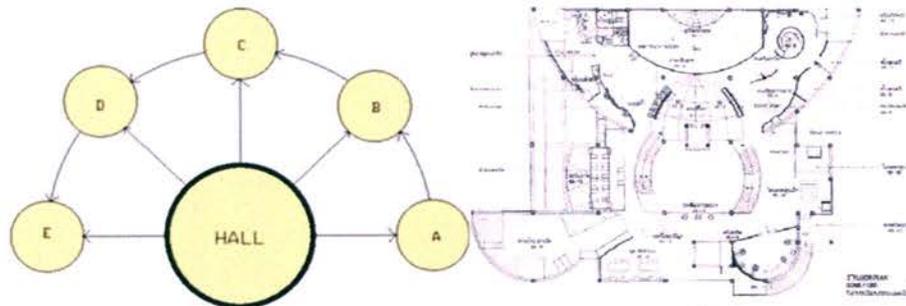
แผนภูมิที่ 2.2 แสดงทางสัญจรแบบ ทางเดินต่อห้อง
ที่มา: หนังสือนิทรรศการและการจัดงานแสดง

Corridor to Room Arrangement แบบมีเฉลียงด้านยาวเป็นทางเดินแยกเข้าห้องแสดงงาน

แผนภูมิที่ 2.3 แสดงทางสัญจรแบบ ศูนย์กลาง
ที่มา: หนังสือนิทรรศการและการจัดงานแสดง

Central Arrangement ตรงกลางเป็นห้องโถง เป็นตัวแยกส่วนต่างๆ มีห้องแสดงงานอยู่โดยรอบ

แผนภูมิที่ 2.4 แสดงทางสัญจรแบบ ศูนย์กลางไปห้องต่อห้อง
ที่มา: หนังสือนิทรรศการและการจัดงานแสดง

Nave to Room Arrangement เป็นการจัดกลุ่มห้องแสดงที่มีห้องโถงเป็นศูนย์กลาง แล้วจากห้องโถงสามารถเข้าถึงส่วนแสดงต่างๆ ได้ทุกห้อง

2.5 ข้อมูลเชิงเทคนิคและวัสดุในการตกแต่งที่มีผลต่อการออกแบบ

2.5.1 ระบบแสงสว่าง

การออกแบบแสง (light design) ปัญหาสำหรับผู้ออกแบบ คือ การเลือกสรรวิธีที่เหมาะสมของการสะท้อนแสง การเลือกนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพียงแค่มาตรฐานความสบาย การวิเคราะห์หน้าที่ แต่ขึ้นอยู่กับความต้องการอันเกิดขึ้นในพื้นที่นั้นๆ

นักออกแบบจะใช้การส่องสว่างของแสงอยู่ 2 วิธีคือ

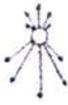
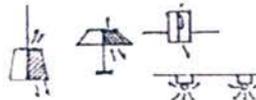
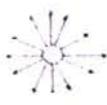
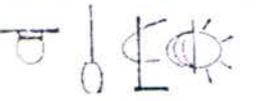
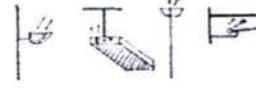
- General (ใช้ Area Source) การให้แสงที่สม่ำเสมอทั่วทั้งพื้นที่ เช่น หลอด Fluorescent

- Local (Point Source) การให้แสงที่มีความเข้มของแสงต่างกัน เช่นหลอดไฟที่พุ่งแสงออกไปในตู้โชว์

ทิศทางแสงที่เน้นเป็นพิเศษ คือ ปริมาณของแสง อันเกิดจากต้นกำเนิดไปถึงพื้นผิวจริงๆ ถ้าแสงนี้กลายเป็นปัญหามาตรฐานความสัมพันธ์โดยตรงกับประสิทธิภาพของแสงสะท้อนกลับ หรือการดูดซับแสงนั้น ถ้าพื้นผิวของวัตถุมีสีดำนึบและสามารถดูดซับแสงได้ แสงส่วนมากที่เกิดจากหลอดไฟจะสูญหายไปก่อนจะทำหน้าที่สะท้อนกลับก็เหมือนกับวิธีใช้สีดำนึบบนพื้นผิวเพื่อลดการสะท้อนของแสงและใช้สีเทาเพิ่มการแผ่ของลำแสง

ระบบการใช้แสงสามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆได้ 5 ประเภทดังนี้ คือ

- Directional Lighting คือ ดวงไฟส่องทางตรง
  - Semi Directional Lighting คือ ดวงไฟส่องได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ให้แสงทางตรงมากกว่า
  - Generate Defuse คือ ดวงไฟชนิดส่องรอบตัว
  - Semi – indirection Lighting คือ ดวงไฟส่องทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ให้แสงทางอ้อมมากกว่า
- ตารางที่ 2.1 แสดงระบบการใช้แสงสว่างแบบต่างๆและชนิดการใช้หลอดไฟ

ประเภทแสง	แสงส่องขึ้น	แสงส่องลง	การกระจายของแสง	ชนิดของการใช้หลอดไฟ
Directional	90	10		
Semi Directional	60-90	40-10		
Generate Defuse	40-60	60-40		
Semi – indirection	10-40	90-60		
Indirection	10	90		

การให้แสงสว่างในพิพิธภัณฑ์ ยังไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน การให้แสงวิธีหนึ่งวิธีใดย่อมมีทั้งข้อดี และข้อเสียการให้แสงที่ดีควรเป็นแบบผสมระหว่างแสงธรรมชาติกับแสงประดิษฐ์

1. แสงในการจัดนิทรรศการแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1 แสงสว่างตามธรรมชาติ (Natural Light) มีอยู่ 4 วิธี คือ

- การให้แสงสว่างจากด้านบน

เหมาะสำหรับสิ่งแสดงทางวัตถุ แต่ผลเสียคือ แสงส่วนใหญ่จะตกลงที่พื้นห้องมากกว่าผนังเกิดการสะท้อนที่ตู้กระจกทำให้รู้สึกว่ห้องแคบ

การแสงจากด้านบน คือ การสร้างหลังคาด้วยตู้กระจกฝ้าซึ่งกรองแสงไวโอเล็ต อาจเป็นกระจกทั้งหมดหรือแค่บางส่วน ประเทศในเขตร้อนไม่นิยมใช้เพราะมีข้อเสีย คือ ก่อให้เกิดความร้อนและความชื้นควบคุมปริมาณแสงยาก ยากต่อการทำความสะอาด การกระจายของแสงไม่เท่ากัน

- การให้แสงจากด้านล่าง

เป็นแบบที่นิยมใช้ในสมัยก่อนโดยเฉพาะอาคารที่เป็นอาคารเก่าที่มีหน้าต่างด้านข้าง ก่อให้เกิดการบังคับแสงได้ยาก เพราะแสงสว่างแผ่ออกไม่เท่ากันและอาจเกิดเงาของคนถูกทาบทับลงบนวัตถุนั้น เทคนิคในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการใช้แสงด้านข้างคือ

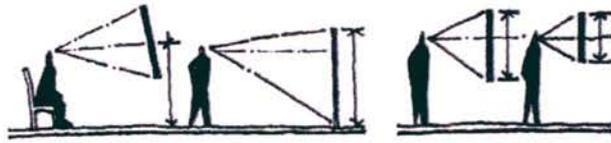
- ต้องไม่มีอะไรมาบังหน้าต่างกระจก เพราะจุดกระทบของแสงที่มีอยู่ระหว่าง 45 องศา-70 องศา
- การใช้กระจกพิเศษป้องกันแสงสะท้อน
- การใช้แสงสว่างจากหน้าต่างค่อนข้างสูง

เป็นแบบที่เหมาะสมเพราะแสงที่ตกทำมุม 45 องศา และกระจายไปได้ทั้งห้องไม่ ก่อให้เกิดแสงสะท้อนและในต่างพรำ

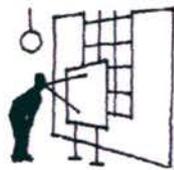
การให้แสงสว่างทางอ้อมเป็นการนำแสงสะท้อนมาใช้ อาจใช้ผนังสีขาวหรือกระจก เพื่อให้แสงสะท้อนออก การให้แสงสว่างลักษณะนี้สามารถใช้ได้กับแสงประดิษฐ์เท่านั้น การให้แสงแบบนี้เหมาะสำหรับประเทศในเขตร้อนเพราะมีแสงแดดมาก

1.2 การให้แสงแบบประดิษฐ์

แสงประดิษฐ์ เป็นแสงที่มีความสิ้นเปลืองมาก แต่เป็นที่นิยม เหตุเพราะสามารถนำไปใช้ในมุมต่าง ๆ อย่างสะดวกและมีปริมาณสม่ำเสมอ ตามธรรมชาติภายในห้องจัดแสดงนิยมติดตามเพดาน เพื่อให้ปริมาณแสงกระจาย แต่ถ้าเป็นตู้แสดงนิยมนำแสงไปซ่อนไว้ด้านบนของตู้แล้วกรองด้วยกระจกฝ้าอีกชั้นหนึ่ง ตามความเหมาะสมในการให้แสงแก่วัตถุแต่ละประเภท

การมองเห็นแบบปกติ

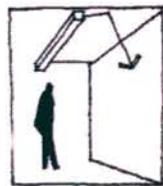
ช่องแสงให้ความ

การกระจายของแสง

ปัญหาเรื่อง

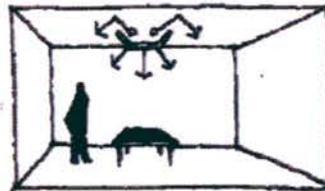
แสงสะท้อนจากเพดาน

การสะท้อนของแสงจาก

แสงสปอร์ตไลท์จากเพดานส่องมายังสิ่งที่แสดง

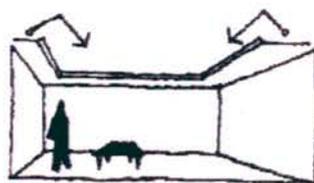
แสงสปอร์ตไลท์จากเพดานส่องมายังสิ่งที่แสดง

แสงสปอร์ตไลท์จากด้านบน

แสดงการใช้แสงด้านบน

แสงโดยล้อมจากเพดาน

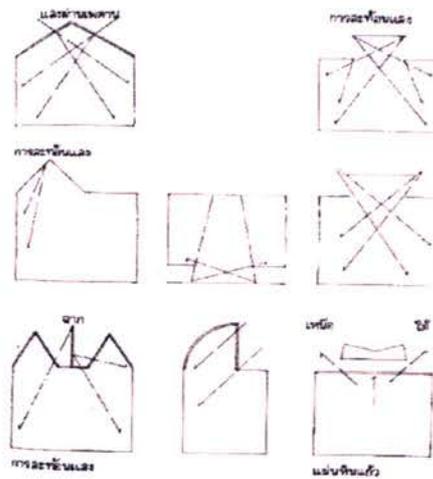
แผนภาพที่ 2.23 ภาพแสดงการจัดแสงแบบต่างๆภายในพิพิธภัณฑ์

ตารางที่ 2.2 แสดงการเปรียบเทียบคุณสมบัติของแสงธรรมชาติและแสงประดิษฐ์

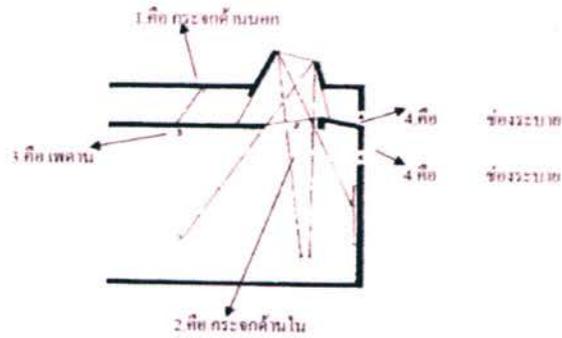
แสงธรรมชาติ	แสงประดิษฐ์
<p>1. เป็นแสงที่กระจายไม่ทำให้เสียสายตา</p> <p>2. ทำให้เห็นสี รูปทรง และผิวของวัตถุที่แสดงได้ถูกต้องตามธรรมชาติ</p> <p>3. ควบคุมยากเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล วัน เวลา เช่น เวลาเย็น หรือค่าก็ไม่มีแสงธรรมชาติแล้ว และในเวลาอากาศมืดครึ้มเป็นต้น</p> <p>4. แสงธรรมชาติ ได้แก่ แสงเหนือมีสีออกน้ำเงิน เยือกเย็น เหมาะสมกับงานจิตรกรรม , แสงใต้ - มีสีเหลืองเหมาะกับงานประติมากรรม</p> <p>5. ประหยัด</p>	<p>1. แสงและการกระตุ้นเรตินา คุณสมบัติของแสงธรรมชาติไม่ได้</p> <p>2. ให้สีไม่ถูกต้อง เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ แต่แสงจากสปอร์ตไลท์ก็นับว่าเหมาะสมที่จะใช้ในการโชว์วัตถุทั้งสามารถปรับทิศทางที่ต้องการได้</p> <p>3. สามารถควบคุมได้ตามความต้องการปรับทั้งปริมาณของแสง ความเข้มของแสงทิศทางหรือสีอื่น</p> <p>4. ไฟฟลูออเรสเซนต์ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่เหมาะกับงานประติมากรรม เพราะไม่ให้เงาที่ชัดเจน - พอใช้ได้กับงานจิตรกรรม แต่มีส่วนที่ทำให้เงาน้ำมันที่ฉาบอยู่บนภาพหายไป - ต้องควบคุมทิศทางและตำแหน่งการติดตั้งเพื่อไม่ให้เกิดแสงสะท้อนบนภาพ - ใช้ได้ดีกับงานประติมากรรมให้เงาชัดเจน แต่ควรระวังถึงคุณสมบัติการสะท้อนบนภาพ <p>5. สิ้นเปลือง</p>

ความสำคัญของระดับแสงภายในพิพิธภัณฑ์ จะช่วยให้มองเห็นได้อย่างชัดเจน อันจะเป็นสื่อนำความรู้ ความคิด ที่ถูกต้อง ควรจะจัดการให้แสงเป็น 2 ส่วน คือ

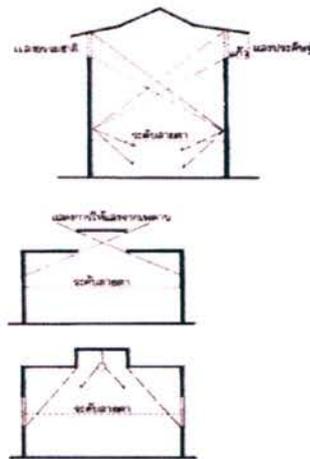
1. แสงที่จัดสำหรับประสาทตาในการสัมผัสรูปวัตถุ
2. แสงที่จัดเพื่อคลายความตึงเครียดของประสาทตา

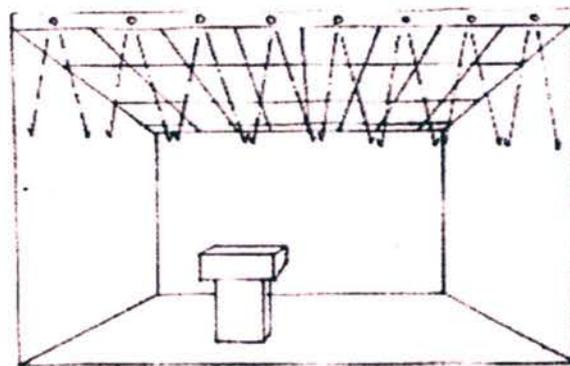
ภาพที่ 2.24 ภาพแสดงการให้แสงแบบต่างๆ ภายในพิพิธภัณฑ์

ภาพที่ 2.25 ภาพแสดงการดัดแปลงแสงธรรมชาติมาใช้

ภาพที่ 2.26 ภาพแสดงการให้แสงในพิพิธภัณฑ์

ภาพที่ 2.27 ภาพแสดงการใช้ไฟน้อนโดยมีกระจกกันนั้นทำให้แสงสว่างทั่วถึงทั่วห้อง

อิทธิพลของแสงในการจัดพิพิธภัณฑ์

- แสงสีขาว ให้ความรู้สึกกระฉับกระฉ่าง ให้ความรู้สึกสงบสะอาด บริสุทธิ์ และให้ความรู้สึกเบาและเย็น
- แสงสีเหลือง ใช้กับสิ่งที่ชอบสนใจ อุณหภูมิปานกลาง
- แสงสีแดง เป็นแสงที่ทำให้เกิดการกระตุ้นและการแสดงออก สำหรับจิตใจที่สับสน เป็นที่ดึงดูดการออกแบบแสงสว่างกับความกว้างความสูงของห้อง

แสงสว่างเข้าสู่ภายในทางหน้าต่างที่ส่งไปได้ไกลมากกว่าทางหน้าต่างที่กว้างแต่จะทำให้เกิดแสงจ้าเข้าตามากกว่า

ความกว้าง   ห้องยิ่งกว้างแสงสว่างยิ่งลดลง

ความสูง   ห้องยิ่งสูงแสงสว่างจะมีมากขึ้น

2.5.2 ระบบเสียง และการควบคุม

เสียง (Sound) ป้องกันเสียงสะท้อนในทางสถาปัตยกรรมนั้นมีความต้องการที่สำคัญ 2 ประการคือ

- เพื่อที่จะให้วัตถุประสงคในสิ่งแวดล้อมในการป้องกัน เสียงสะท้อนได้ผลเป็นน่าพอใจมากที่สุด
- เพื่อให้สภาพะการรับฟังชัดเจนยิ่งขึ้น

สิ่งแวดล้อมในการป้องกันเสียงสะท้อน

- ความเข้มข้นและลักษณะของเสียงต่างๆที่เกิดขึ้นภายนอกห้อง
- วิธีเสียงต่างๆจะกระจายไปยังจุดต่างๆมาถึงห้อง สิ่งแวดล้อมต่างๆที่เกี่ยวกับระบบเสียงสะท้อนขึ้นอยู่กับความหมายของการใช้ห้องนั้นๆเป็นสำคัญ

ภาวะในการฟังเสียง

ภาวะในการฟังเสียงในห้องจะได้รับผลเป็นที่น่าพอใจนั้นต้องการส่วนต่างๆดังนี้

- เสียงเบื้องตัน (BLACKGROUND HOISE) จะต้องมีระดับต่ำพอ
- การจัดกระจายเสียงไปในที่ว่างในห้องให้เหมาะสม
- ให้เสียงไปยังผู้ฟังชัดเจนและดังพอ

เสียงเบื้องตันหลังเกิดจากเสียงซึ่งจะลดมาจากภายนอกห้อง รวมทั้งเสียงที่เกิดขึ้นในห้องด้วย จำเป็นต้องตัดลงให้เหลือน้อยที่สุด เพื่อที่จะทำให้การฟังดีขึ้น

ส่วนการจัดให้เสียงไปถึงผู้ฟังชัดเจน และดังพอนั้นก็เพื่อจะช่วยให้ผู้ฟังดนตรีอย่างชัดเจน

เหมาะสมโดยทั่วไปแล้วสำหรับห้องเล็กๆเสียงดนตรีจะดังพอซึ่งขึ้นอยู่กับควบคุมเสียงหรือว่าจะต้องการให้เสียงออกมาในลักษณะใด

การควบคุมเสียงภายใน

กล่าวคือ การควบคุมการใช้เสียงภายในส่วนที่ต้องการใช้เสียงต่างๆให้อยู่ในระดับที่มีความดังที่เหมาะสม และต้องป้องกันปัญหาในเรื่องการสะท้อนเสียง จากพื้นเพดานผนังโดยการเลือกวัสดุที่จะใช้มีคุณสมบัติในการดูดซับเสียงได้ จะทำให้เสียงที่เราใช้ขึ้นอยู่ในระดับการพูดหรือรับฟัง

การป้องกันเสียงจากภายนอก

กล่าวคือ การปิดกั้นเสียงจากภายนอก หรือการหยุดเสียงจากภายนอกการจำกัดที่ต้นกำเนิดของเสียงรบกวนนั้น นอกจากนั้นอาจเป็นการให้สิ่งประกอบอื่นๆเข้าช่วย

การป้องกันเสียงสะท้อนที่เพดาน

เพดานโดยทั่วไปมีลักษณะของระนาบที่กว้างใหญ่และไม่มีสิ่งใดมาปิดกั้นถ้ามีการเกิดเสียงสะท้อนจากเพดานเสียงนั้นจะเกิดความชัดเจนและไปได้ไกลกว่าเสียงที่สะท้อนจากส่วนอื่นๆ การลดเสียงสะท้อนที่เกิดขึ้น ทำให้ได้โดยการออกแบบเพดานระบบต่างๆ เช่น

- การติดตั้งใต้เพดานหรือเหนือเพดาน
- ออกแบบเพดานลักษณะ CONFER
- ระบบเพดานธรรมดา FLAT CEILING และใช้วัสดุดูดซับเสียง

การใช้วัสดุดูดซับเสียงสำหรับระบบเพดาน ควรจะมีสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.85 หรือมากกว่าอย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ ของวัสดุดูดซับเสียงกับเพดานควรคำนึงถึงระบบต่างๆ การออกแบบเพดานแบบ CONFER และ FLAT CEILING จะช่วยลดเสียงสะท้อนที่เกิดขึ้นได้มาก นอกจากนั้นยังสามารถนำวัสดุดูดซับเสียงประกอบดังกล่าวได้อีกด้วย

การป้องกันเสียงสะท้อน

การป้องกันเสียงสะท้อนจากพื้น พื้นซึ่งเป็นส่วนประกอบหนึ่งที่มีขอบเขต ของระนาบที่กว้างใหญ่กับเพดาน ฉะนั้นจึงนับว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องพิจารณาถึงระบบป้องกันเสียงสะท้อนที่เกิดขึ้น การใช้พรมเป็นวัสดุพื้นเพื่อช่วยในการป้องกันเสียงสะท้อน ภายในสำนักงานที่ใช้ทั่วไป ปัจจุบันได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง

การป้องกันเสียงสะท้อน ณ พื้นผิวที่ติดตั้งตรงพื้นที่ติดตั้งได้แก่ ผ้าม่าน หน้าต่างต่างๆ ม่าน (DRAPES) ฉากกั้นที่เคลื่อนได้ตลอดจนส่วนทำหน้าที่ประกอบด้วย โตะ เก้าอี้และตู้เอกสาร ทั้งหมดเป็นสิ่งที่ควรพิจารณาเนื่องจากคุณสมบัติทั่วไปในการสะท้อนเสียง การใช้วัสดุที่มีคุณสมบัติดูดซับเสียงของวัสดุที่ใช้ ควรจะมีประมาณ 75 หรือ มากกว่านี้ การป้องกันเสียงสะท้อน ที่เกิดจากผนัง สามารถแบ่งเป็น 2 กรณี ได้แก่

- ผนังภายใน กรณีที่ต้องการมีการกันผนัง ผนังเหล่านี้ควรจะดูดซับเสียงมากกว่าจะสะท้อนของเสียงวิธีง่าย ๆ ก็คือ การใช้วัสดุที่มีคุณสมบัติดูดซับเสียง ดังนี้ที่ได้กล่าวมา

แล้วแต่สำหรับระบบ สำนักงานงานแบบกันห้องเฉพาะการกันผนังจรดเพดานจริงหรือการทำผนัง 2 ชั้น ก็เป็นวิธีที่ช่วยไม่ให้เสียงให้เสียงเดินผ่านไปห้องอื่นๆได้โดยง่าย

- ผนังภายนอก (EXTERIOR WALL) ผนังภายนอกประกอบด้วย หน้าต่างเป็นองค์ประกอบหลัก ซึ่งมีปัญหาการสะท้อนเสียงมากเนื่องจากกระจกมีคุณสมบัติการสะท้อนเสียงได้

2.5.3 จิตวิทยาสี

ความหมายของทฤษฎีสี

ทฤษฎี	หมายถึง ความจริงที่ได้พิสูจน์แล้ว หรือ หลักวิชา
สี	หมายถึง แสงที่มากกระทบวัตถุแล้วสะท้อนเข้าตาเรา ทำให้เห็นเป็นสีต่างๆ
ทฤษฎีสี	หมายถึง หลักวิชาเกี่ยวกับสีที่สามารถมองเห็นได้ด้วยสายตา

ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสี

สรรพสิ่งทั้งหมดในจักรวาลประกอบไปด้วยสี ดังนั้นสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์จึงประกอบไปด้วยสี สีจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สีที่เกิดจากปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ เช่น สีของแสง สีผิวของวัตถุตามธรรมชาติ
2. สีที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ เช่น สีของแสงไฟฟ้า สีของพลุ สีที่ใช้เขียน

ภาพ และย้อมสีวัสดุต่างๆ

เหตุที่มนุษย์รู้จักใช้สี เพราะมนุษย์มีธรรมชาติรักสวยรักงาม เมื่อเห็นความงามตามธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ ใบไม้ สัตว์ วัตถุ ตลอดจนทิวทัศน์ที่งดงาม มนุษย์ก็อยากจะทำความงามเอาไว้ จึงได้นำเอาใบไม้ หินสี เปลือกหอย ฯลฯ มาประดับร่างกาย และยังรู้จักเอาดินสีและเขม่ามาทาตัว หรือขีดเขียนส่วนที่ต้องการให้งาม รวมทั้งการเขียนภาพตามผนังถ้ำอีกด้วย สำหรับในปัจจุบันได้มีการสังเคราะห์สีจากวัตถุขึ้นมาใช้ในงานต่างๆ อย่างกว้างขวางทั่วไป

จิตวิทยาแห่งสี (psychology of colors)

การใช้สีให้สอดคล้องกับหลักจิตวิทยา จะต้องเข้าใจว่าสีใดให้ความรู้สึกต่อมนุษย์อย่างไร จึงจะใช้ได้อย่างเหมาะสม ความรู้สึกเกี่ยวกับสี สามารถจำแนกออกได้ดังนี้

- สีแดง ให้ความรู้สึกอันตราย เร่าร้อน รุนแรง มั่นคง อุดมสมบูรณ์
- สีส้ม ให้ความรู้สึกสว่าง เร่าร้อน อุดม
- สีเหลือง ให้ความรู้สึกสว่าง สดใส สดชื่น ระวัง

- สีเขียว ให้ความรู้สึกงอกงาม พักผ่อน สดชื่น
- สีน้ำเงิน ให้ความรู้สึกสงบ ผ่อนคลาย สง่างาม ทึ่ม
- สีม่วง ให้ความรู้สึกหนัก สงบ มีเสน่ห์
- สีน้ำตาล ให้ความรู้สึกเก่า หนัก สงบเยียบ
- สีขาว ให้ความรู้สึกบริสุทธิ์ สะอาด ใหม่ สดใส
- สีดำ ให้ความรู้สึกหนัก หดหู่ เศร้าใจ ทึบตัน

การใช้สีตามหลักจิตวิทยา สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ได้หลายประการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้งาน ประโยชน์ที่ได้รับนั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ประโยชน์ในด้านแสดงเวลาของบรรยากาศในภาพเขียน เพราะสีบรรยากาศในภาพเขียนนั้น จะแสดงให้เห็นว่าเป็นภาพตอนเช้า ตอนกลางวันหรือตอนบ่าย เป็นต้น
2. ประโยชน์ในด้านการค้า คือ ทำให้สินค้าสวยงาม น่าซื้อหา นอกจากนี้ยังใช้กับงานโฆษณา เช่น โปสเตอร์ต่าง ๆ ช่วยให้จำหน่ายสินค้าได้มากขึ้น
3. ประโยชน์ในด้านประสิทธิภาพของการทำงาน เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ถ้าทำสีสถานที่ทำงานให้ถูกหลักจิตวิทยา จะเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยสร้างบรรยากาศให้น่าทำงาน คนงานจะทำงานมากขึ้น มีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น
4. ประโยชน์ในด้านการตกแต่ง สีของห้อง และสีของเฟอร์นิเจอร์ ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความสว่างของห้อง รวมทั้งความสุขในการใช้ห้อง ถ้าเป็นโรงเรียนเด็กจะเรียนได้ผลดีขึ้น ถ้าเป็นโรงพยาบาลคนไข้จะหายเร็วขึ้น

2.6 กรณีศึกษา

2.6.1 ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (Thailand Creative & Design Center (TCDC)

ภาพที่ 2.28 ภาพแสดงสัญลักษณ์ TCDC

ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com>

ที่ตั้ง	ชั้น 6 ดิ เอ็มโพเรียม ซอปปิง คอมเพล็กซ์ 622 สุขุมวิท 24 กรุงเทพฯ 10110
เจ้าของ	สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้
เวลาทำการ	อังคาร - อาทิตย์ 10.30 – 21.00 น. (ปิดทำการวันจันทร์)
ลักษณะอาคาร	ศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยห้องสมุดและห้องนิทรรศการ
พื้นที่โครงการ	4500 ตารางเมตร
กลุ่มผู้ใช้งาน	นักออกแบบ ผู้ผลิตและประกอบการ นักเรียน นักศึกษา นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป

สิ่งที่นำมาใช้ในการศึกษา

1. ลักษณะการจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยและอัตราส่วนพื้นที่
2. ลักษณะการจัดการองค์กร และผังองค์กร
3. จำนวนผู้ที่เข้าชมนิทรรศการ

ความเป็นมา

ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (Thailand Creative & Design Center - TCDC) ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2546 เป็นหน่วยงานเฉพาะด้านภายใต้การกำกับดูแลของ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้(สปร.) ซึ่งเป็นองค์การมหาชน ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ พ.ศ. 2547 ที่ซีดีซีมีวัตถุประสงค์หลัก ในการสร้างโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึง "ความรู้" เพื่อที่จะเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้สัมผัสและสนุกกับการดักดวงประสบการณ์ จากผลงานและความสำเร็จของนักคิดนักออกแบบจากทั่วโลกทั้งนี้ที่ซีดีซีร่วมมือโดยตรงกับภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการเอสเอ็มอีและนักออกแบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนให้คนไทยได้ตระหนักถึงคุณค่าของการนำการออกแบบมาใช้ในการสร้างมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ ตลอดจนส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานออกแบบของนักออกแบบไทย ให้เป็นที่รู้จักทั้งภายในและต่างประเทศ ปัจจุบันพัฒนาการของทีซีดีซี กำลังก้าวสู่ขั้นที่ 3 ซึ่งเป็นการนำเอาดีไซน์ไปพบกับผู้ประกอบการ

ด้วยหวังว่างานออกแบบสามารถสร้างผลประโยชน์ในธุรกิจได้อย่างแท้จริง (หลังจากผ่านพ้นขั้นตอนแรกคือหาที่ตั้งซึ่งทุกคนเข้าถึงได้ง่าย ขั้นตอนที่สองคือการมุ่งเน้นงานบริการ โดยมีการสำรวจถึงความต้องการที่แท้จริงของลูกค้าทั้งในวันนี้และวันข้างหน้า)ที่ชี้ชัดชี้ออกแบบการให้บริการเป็น 3 บริการหลัก คือ 1. นิทรรศการ 2. ห้องสมุดที่รวบรวมหนังสือและข้อมูลข่าวสารด้านการออกแบบที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชีย 3. การจัดความรู้ให้ลูกค้าในรูปแบบของสัมมนาอบรม เวิร์คชอป ตลอดจนจัดอีเวนท์เปิดโอกาสในการพบปะให้นักออกแบบและผู้ประกอบการ²

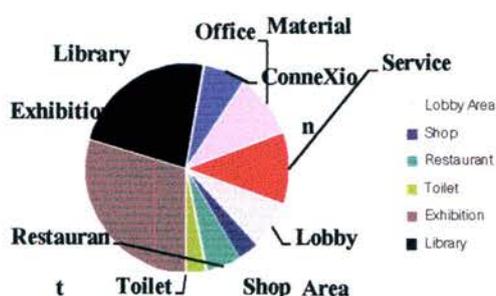
¹ที่มา : Wikipedia, 2552: <http://th.wikipedia.org/wiki>

²ที่มา : หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 2 มี.ค. 2552

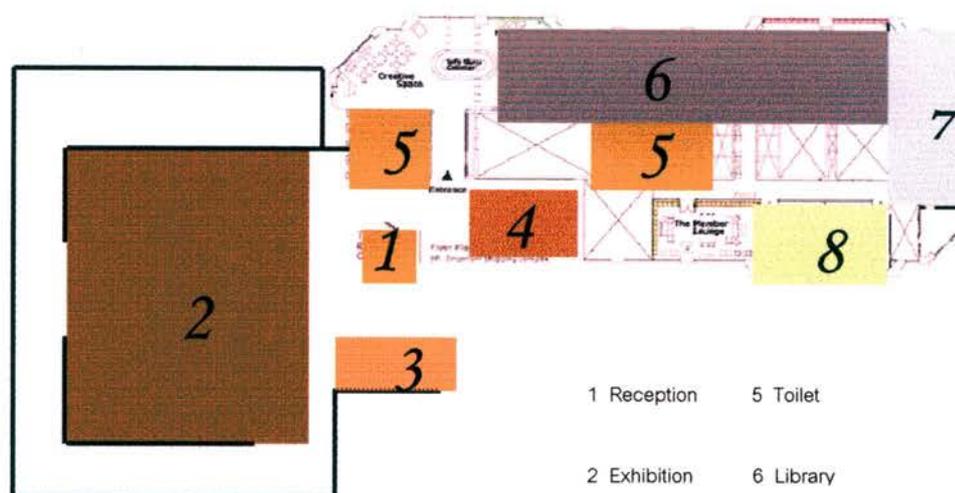
ลักษณะการจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยและอัตราส่วนในการจัดแบ่ง

พื้นที่ใช้สอยของโครงการแบ่งเป็นส่วนต่างๆ และมีการให้ความสำคัญในแต่ละส่วนที่แตกต่างกันไปตามลักษณะ และขนาดของพื้นที่ใช้สอย ดังนี้

- ส่วนนิทรรศการ	800 ตารางเมตร
นิทรรศการถาวร	300 ตารางเมตร
นิทรรศการชั่วคราว	500 ตารางเมตร
- เตรียมนิทรรศการ	700 ตารางเมตร
รวมส่วนนิทรรศการ	1,500 ตารางเมตร
- ห้องสมุดเฉพาะด้านการออกแบบ	820 ตารางเมตร
- ห้องสมุดวัสดุเพื่อการออกแบบ	250 ตารางเมตร
- ห้องประชุมเพื่อการสัมมนา	200 ตารางเมตร
- ร้านขายของที่ระลึก (Shop@TCDC)	300 ตารางเมตร

แผนภูมิที่ 2.5 แสดงอัตราส่วนจำนวนและขนาดพื้นที่ทั้งหมดภายในโครงการ

ภาพที่ 2.29 ภาพแสดงการจัดวางพื้นที่ของพื้นที่ต่างๆภายในโครงการ

ที่มา : <http://www.logosociety.blogspot.com/2010/07/tcdc.html>

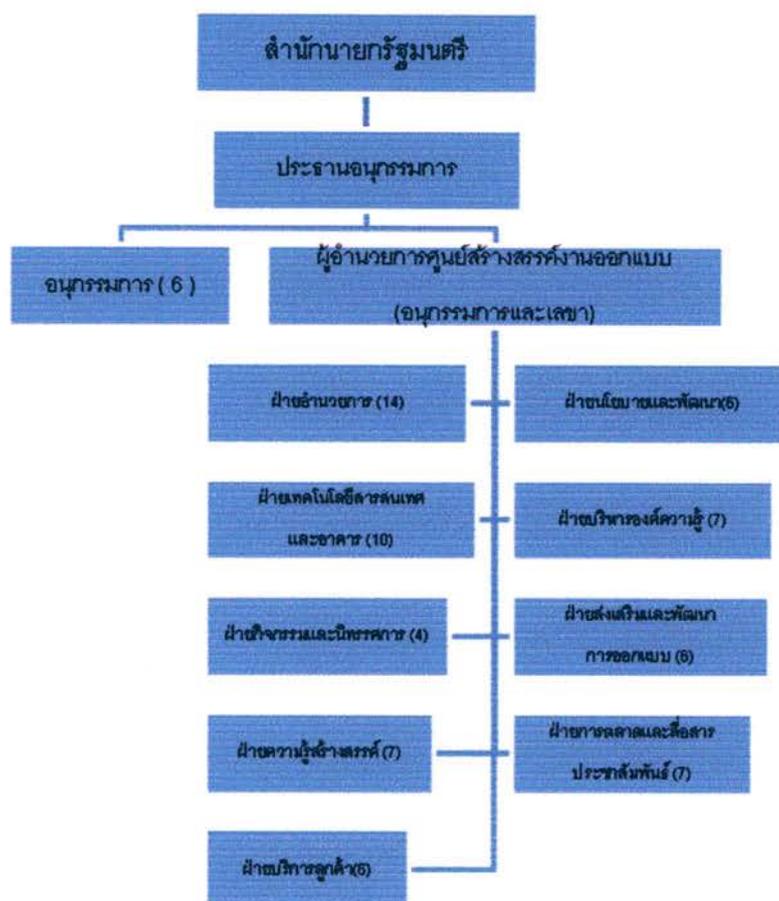
ลักษณะการบริหารจัดการองค์กร และผังองค์กร

จากการศึกษาพบว่า การให้บริการของโครงการจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ การให้บริการสำหรับสมาชิก ซึ่งสมาชิกดังกล่าวนี้จะต้องเสียค่าบริการเป็นรายปี และแตกต่างกันไปตามเงื่อนไขของโครงการที่ได้ตั้งไว้ โดยพื้นที่ที่รองรับสำหรับสมาชิกนี้ ได้แก่ ในส่วนของห้องสมุดเพื่อการออกแบบซึ่งรวมถึง ส่วนวัสดุเพื่อการออกแบบ และ เมมเบอร์เลานจ์ (Member Lounge)

ส่วนพื้นที่ที่สามารถเข้าใช้บริการโดยไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกหรือเสียค่าใช้บริการนั้น ได้แก่ ในส่วนของนิทรรศการ ซึ่งจะมีทั้งนิทรรศการถาวร และนิทรรศการชั่วคราว ซึ่งจะสังเกตได้ว่าการจัดวางผังจะในส่วนที่ไม่ต้องเสียค่าบริการไว้ในส่วนหน้าสุด สามารถเข้าถึงได้ง่ายโดยผ่านเพียงส่วน เคาน์เตอร์ข้อมูลข่าวสารซึ่งอยู่บริเวณหน้าสุด ในทางกลับกัน ส่วนของห้องสมุดที่ให้บริการแต่สมาชิกนั้น จะต้องเดินลึกเข้าไป และมีการลงทะเบียนเพื่อเข้าใช้บริการ ที่เคาน์เตอร์อีกแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นการจัดระเบียบของที่มาเข้าใช้บริการ

นอกจากนี้บริเวณพื้นที่ใช้สอยส่วนต่างๆ ที่มีจำนวนคนหรือปริมาณการเข้าใช้ที่น้อย ได้มีการออกแบบ ให้พื้นที่ใช้สอยต่างุั้นอยู่ทางด้านในสุดซึ่งในที่นี้ได้แก่ ห้องประชุมเชิงสัมมนา และห้องสมุดวัสดุเพื่อการออกแบบซึ่งมีปริมาณผู้เข้าใช้บริการน้อยเมื่อเทียบกับในส่วนของห้องสมุดเพื่อการออกแบบ

ที่ซีดีซีเป็นหน่วยงานเฉพาะด้าน ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (สปร.) ซึ่งเป็นองค์การมหาชน ขึ้นตรงกับสำนักนายกรัฐมนตรี มีการบริหารงานเป็นอิสระ ซึ่งภายในองค์กร จะแบ่งย่อยออกมาเป็นแผนกต่างๆ ตามลักษณะงานที่ทำและรับผิดชอบ โดยแบ่งได้ตามแผนภาพข้างต้น และมีหน้าที่ดูแลงานต่างๆดังนี้

แผนภูมิที่ 2.6 แสดงผังองค์กรและลำดับการบริหารจัดการองค์กรของ TCDC

ที่ซีดีซีเป็นหน่วยงานเฉพาะด้าน ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (สปร.) ซึ่งเป็นองค์การมหาชน ขึ้นตรงกับสำนักนายกรัฐมนตรี มีการบริหารงานเป็นอิสระ ซึ่งภายในองค์กร จะแบ่งย่อยออกมาเป็นแผนกต่างๆ ตามลักษณะงานที่ทำและรับผิดชอบ โดยแบ่งได้ตามแผนภาพข้างต้น และมีหน้าที่ดูแลงานต่างๆดังนี้

ฝ่ายอำนาจ มีพนักงานทำงานทั้งหมด 14 คน มีหน้าที่รับผิดชอบในงาน ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ งานเลขานุการ งานบริหารงานบุคคล งานสวัสดิการ

ฝ่ายนโยบายและพัฒนา มีพนักงานทำงานทั้งหมด 6 คน มีหน้าที่รับผิดชอบในงาน บูรณาการแผนการดำเนินงานของทางศูนย์ กลั่นกรองโครงการ ติดตามประเมินผล รายงาน ผลงาน

ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและอาคาร มีพนักงานทำงานทั้งหมด 10 คน มีหน้าที่รับผิดชอบในงานสนับสนุนทุกเรื่องให้ผู้อื่นสามารถทำงานได้บรรลุเป้า เช่น พัฒนาระบบงานด้าน **Web Programming** ในส่วนของศูนย์ ศึกษาและวางแผนเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับงานห้องสมุดหรือเทคโนโลยีอื่นๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ ตลอดจนการพัฒนาปรับปรุงระบบการใช้เทคโนโลยี และการใช้ข้อมูลต่างๆ ให้สามารถใช้งานได้จริง มีประสิทธิภาพในการทำงาน และการบริการผู้ใช้ ดูแลและบำรุงรักษาระบบสารสนเทศ รวมถึงการดูแลและควบคุมการเข้า-ออกของผู้ใช้โครงการ รวมถึงการติดต่อสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ

ฝ่ายบริหารองค์ความรู้ มีพนักงานทำงานทั้งหมด 7 คน มีหน้าที่รับผิดชอบในงาน ดูแลและจัดสรรหาเอกสารความรู้ใหม่ๆ ให้แก่ทางศูนย์ รวมถึงการจัดการความรู้ ความสามารถ และทักษะอื่นๆ ที่มีอยู่ภายในองค์กรมาบริหารเพื่อเพิ่มคุณค่าของกิจการภายในองค์กร

ฝ่ายกิจกรรมและนิทรรศการ มีพนักงานทำงานทั้งหมด 4 คน มีหน้าที่รับผิดชอบในงานติดต่อประสานงานจัดหานิทรรศการหมุนเวียนมาแสดง ควบคุมดูแลการจัดนิทรรศการให้เป็นไปอย่างเรียบร้อย ตามเป้าหมายและกำหนดการ รวมถึงติดต่อประสานงานการจัดกิจกรรมต่างๆ ในโครงการ

ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาการออกแบบ มีพนักงานทำงานทั้งหมด 6 คน มีหน้าที่รับผิดชอบในงาน ดูแลรับผิดชอบ และบริหารโครงการหลักสูตรการส่งเสริมและพัฒนาการออกแบบ ตลอดจนการพัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการตลาดและการบริหารธุรกิจสร้างสรรค์ วางแผนกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการออกแบบ พัฒนาเนื้อหาในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการออกแบบ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรม จัดเตรียมเนื้อหาข้อมูลงานวิเคราะห์ วิจัย ,กลยุทธ์ด้านการออกแบบ และพัฒนาธุรกิจสร้างสรรค์ เพื่อเผยแพร่ความรู้สู่ผู้ออกแบบ และผู้ประกอบการ และใช้สำหรับการให้บริการคำปรึกษา แก่ผู้ออกแบบผู้ประกอบการและผู้สนใจเริ่มต้นทำธุรกิจ บริหารงบประมาณโครงการของฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาการออกแบบให้เป็นไปตามแผนงานและเป้าหมายที่วางไว้ ติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดกิจกรรมของฝ่าย รวมทั้งการให้บริการด้านข้อมูลอ้างอิง

ฝ่ายบริการลูกค้า มีพนักงานทำงานทั้งหมด 6 คน รับผิดชอบในงานเกี่ยวกับการจัดการด้านกิจกรรมการบริการลูกค้ารับผิดชอบในส่วนงานต้อนรับลูกค้า ให้ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ และกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ ตอบข้อซักถามหรือข้อร้องเรียนของผู้เข้าเยี่ยมชมเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ รวมทั้งอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ามาใช้บริการดูแลความเรียบร้อยในส่วนงานบริการต่างๆ ที่มีให้แก่ผู้เข้ามาใช้บริการดูแลเรื่องการลงทะเบียนการเข้ามาใช้บริการต่างๆ ของศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ

ฝ่ายการตลาดและสื่อสารประชาสัมพันธ์ วางแผน กำหนดกลยุทธ์ และจัดทำเกี่ยวกับแผนงานด้านการตลาด สื่อสารและประชาสัมพันธ์องค์กร เพื่อเผยแพร่บทบาทและหน้าที่ของศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบให้เป็นที่รู้จักทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึก ตลอดจนการสื่อสารเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร

จำนวนผู้ที่เข้าชมนิทรรศการ

จากการจัดแสดงนิทรรศการต่างๆในส่วนจัดนิทรรศการนั้น มีหัวข้อในการจัดนั้นหลากหลายและจากหัวข้อดังกล่าวทำให้มีผู้เข้าชมที่แตกต่างกันไปตามความสนใจที่แตกต่างกันของผู้ที่เข้าชมนิทรรศการนั้นๆ โดยสถิติการเข้าชมนี้เป็นสถิติการเข้าชมของผู้ที่เข้าชมในช่วงปี 2551 ซึ่งเป็นปีที่ 3 ที่มีการจัดตั้งศูนย์

- นิทรรศการชั่วคราว ฟรีเซ็นต์ ออฟ เดอะ พาส PRESENCE OF THE PAST
ความรัก ความขัดแย้ง และ แฟชั่น

จัดวันที่ 8 พฤศจิกายน 2550 – 20 มกราคม 2551 จำนวนวันจัดแสดง 61 วัน

จำนวนผู้เข้าชม 46,326 คน

- นิทรรศการชั่วคราว กิจกรรม การออกแบบบรรจุภัณฑ์

จัดวันที่ 26 กุมภาพันธ์ – 30 มีนาคม 2551 จำนวนวันจัดแสดง 36 วัน

จำนวนผู้เข้าชม 12,600 คน

- นิทรรศการชั่วคราว เก้าแคะกลอง หัวใจรักโลก

จัดวันที่ 8 พฤษภาคม – 8 มิถุนายน 2551 จำนวนวันจัดแสดง 61 วัน

จำนวนผู้เข้าชม 46,326 คน

- นิทรรศการชั่วคราว อยากรู้ทันสมัย สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ของไทย

จัดวันที่ 12 มิถุนายน – 14 กันยายน 2551 จำนวนวันจัดแสดง 55 วัน

จำนวนผู้เข้าชม 31,708 คน

- นิทรรศการชั่วคราว คลี่ผืนผ้า มองหา นวัตกรรม

จัดวันที่ 17 มิถุนายน – 20 กรกฎาคม 2551 จำนวนวันจัดแสดง 28 วัน

จำนวนผู้เข้าชม 10,747 คน

จากการวิเคราะห์และศึกษาในหัวข้อดังกล่าว

ทำให้สามารถคาดคะเนจำนวนของผู้ที่จะเข้ามาใช้พื้นที่โครงการในส่วนการจัดแสดงนิทรรศการ โดยคิดคำนวณจากการหาค่าเฉลี่ยของการจัดนิทรรศการต่างๆที่อาจเกี่ยวเนื่องกับทางศูนย์ สามารถสรุปเป็นตัวเลขได้ดังนี้

เวลาการจัดนิทรรศการเฉลี่ยจะอยู่ที่	48.2	วัน
จำนวนคนเข้าใช้รวมอยู่ที่	413	คน/วัน
รวมเฉลี่ย คือ	45	คน/ชม.

2.6.2 มิวเซียมสยาม (Museum Siam)

ภาพที่ 2.30 ภาพมนุษย์กับแดงสัญลักษณ์ของมิวเซียมสยาม
ที่มา : <http://www.watana.multiply.com>

ที่ตั้ง 4 ถนนสนามไชย แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
เจ้าของ สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ
เวลาทำการ อังคาร - อาทิตย์ 10.30 – 21.00 น. (ปิดทำการวันจันทร์)
ลักษณะอาคาร อาคารตึก 3 ชั้น มีห้องจัดแสดงนิทรรศการ ทั้งหมด 17 ห้อง
กลุ่มผู้ใช้งาน นักท่องเที่ยวและนักเรียน นักศึกษา
ความเป็นมา

มิวเซียมสยาม พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ ถือเป็นแหล่งการเรียนรู้หนึ่งที่เน้นจุดมุ่งหมายในการแสดงตัวตนของชนในชาติ ซึ่งจะทำให้ผู้เข้าชม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เข้าชมที่อยู่ในวัยเด็ก และเยาวชน ได้เรียนรู้รากเหง้าของชาวไทย โดยเน้นไปที่กลุ่มชนในเขตเมืองบางกอก หรือที่เรียกในปัจจุบันว่า กรุงเทพมหานคร เป็นสำคัญ เนื่องจากตัวมิวเซียมสยามแห่งนี้ได้ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร แต่มีได้หมายความว่าถ้าเป็นคนไทยต่างจังหวัด จะไม่สามารถมาเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์นี้ได้ ด้วยเพราะสิ่งที่จัดแสดงในมิวเซียมสยามนี้ แสดงถึงความเป็นมาของชนชาติไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ผ่านการนำเสนอด้วยสื่อผสมหลายรูปแบบ ทำให้มีความน่าสนใจ และดึงดูดใจผู้เข้าชมได้เป็นอย่างดี ทั้งยังตั้งอยู่ในสถานที่สวยงาม

ภาพที่ 2.31 แสดงทัศนียภาพ บรรยากาศของอาคารภายนอก ของมิวเซียมสยาม
ที่มา : <http://www.asiafinest.com/forum/lofiversion>

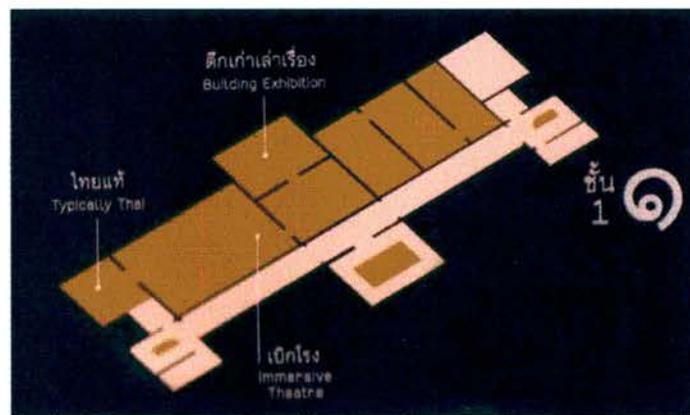
ลักษณะการจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอย

ตัวพิพิธภัณฑ์ใช้การนำเสนอเรื่องราวจากเก่าไปใหม่ โดยเลือกนำเสนอผ่านช่วงเวลาที่แตกต่างกัน 3 ช่วง จากนั้นจะแบ่งเนื้อหาของการจัดแสดงย่อยออกไปอีกทีหนึ่ง เพื่อให้ต่อการรับรู้ของผู้เข้าชม

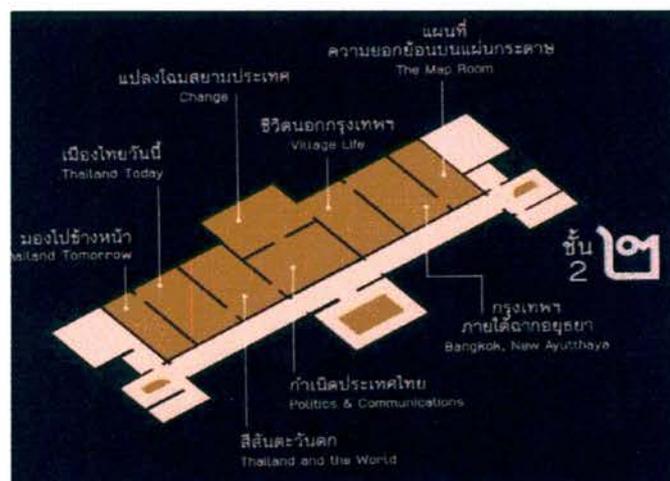
ช่วงที่1 สุวรรณภูมิ เป็นการนำเสนอเรื่องของสุวรรณภูมิและประเทศไทยในปัจจุบัน ย้อนกลับไปเมื่อ 3000 ปีก่อน

ช่วงที่2 สยามประเทศ เป็นการนำเสนอเรื่องของอยุธยาซึ่งถือเป็นอาณาจักรใหญ่ที่ครอบคลุมดินแดนที่เป็นประเทศไทยเกือบทั้งหมด

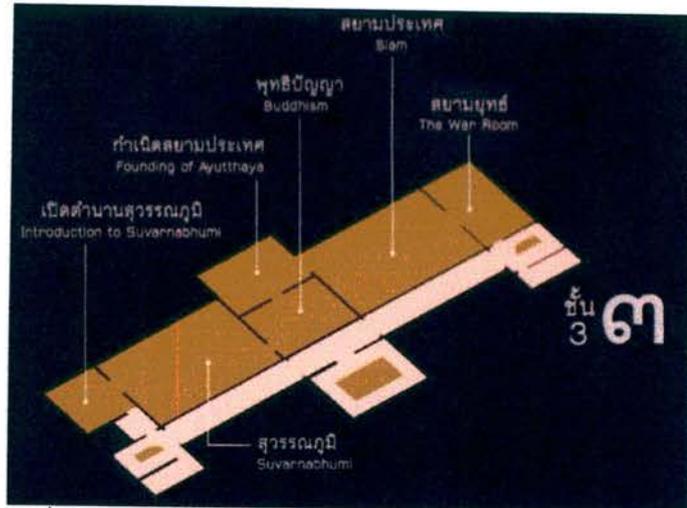
ช่วงที่3 ประเทศไทย เป็นการนำเสนอพัฒนาการของดินแดน ผู้คน และสังคม จากแบบจารีตมาสู่สังคมสมัยใหม่ในปัจจุบัน

ภาพที่ 2.32 ภาพแสดงผังพื้นที่ และส่วนของการจัดแสดงในชั้น 1

ภาพที่ 2.33 ภาพแสดงผังพื้นที่ และส่วนของการจัดแสดงในชั้น 2

ภาพที่ 2.34 ภาพแสดงผังพื้น และส่วนของการจัดแสดงในชั้น 3
ที่มา: หนังสือหินดินอิฐ หน้าที่ 86

จากการวิเคราะห์และศึกษาในหัวข้อดังกล่าว

ตัวพิพิธภัณฑ์ใช้การนำเสนอเรื่องราวจากเก่าไปใหม่ โดยเลือกนำเสนอผ่านช่วงเวลาต่างกัน 3 ช่วง จากนั้นจะแบ่งเนื้อหาของการจัดแสดงย่อยออกไปอีกทีหนึ่ง เพื่อให้ต่อการรับรู้ของผู้เข้าชม โดยจับประเด็นแล้วสรุปเนื้อหา แบ่งย่อยไว้เป็นหมวดตามห้องจัดแสดงต่างๆ แนวความคิดในการออกแบบ :

1. โลโก้เป็นนกบเนืองมาจากได้สืบค้นจากประเทศเพื่อนบ้านแล้วเห็นว่าประวัติศาสตร์ของไทยมีการบิดเบือน จึงเปรียบเสมือนการเปิดกะลาให้กับทำให้คนไทยรู้ประวัติศาสตร์ไทยอย่างแท้จริง ไม่ได้มีแต่ ข้อดีเสมอไป

2. มีการใช้เทคนิคในการเชื่อม space ภายในและภายนอกเข้าด้วยกันโดยการใช้ รั้วบัน เป็นตัวเชื่อมต่อ แต่ละ space

3. วัตถุประสงค์เพื่อเด็ก อายุประมาณ 13 ปีขึ้นไปมาใช้บริการเพื่อปลูกฝังความเป็นไทยให้แก่เยาวชน และ ประชาชนทั้งชาวไทย-เทศ

4. เป็นตัวอาคารเก่าที่นำมาปรับปรุงใหม่โดยบังคับทางเดิน ให้ชมนิทรรศการ ตลอดโดยตัวอาคารจะเป็น สีเหลี่ยมผืนผ้า โดยทางเข้าและออกใช้คนละประตูกัน

โครงสร้าง : 1. เป็นอาคารเก่าอนุรักษ์

2. ระบบปรับอากาศแบบแยกส่วน

กิจกรรมเด่น : เป็นโครงการจัดแสดงเพื่อให้ผู้ชมรับรู้ถึงความเป็นมาของชาติไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ลักษณะเด่น : เป็นอาคารเก่าที่นำมาปรับปรุงใหม่ได้อย่างลงตัวทั้งเรื่อง แสง และงานระบบ
ข้อดี - สามารถคงรูปแบบสถาปัตยกรรมเดิมไว้ได้เกือบทั้งหมด

- สอดคล้องกับแนวความคิดในการบูรณะอาคารแบบอนุรักษ์นิยม (Conservation)
- ง่ายต่อการดำเนินงานก่อสร้างและติดตั้ง
- ใช้งบประมาณน้อย

ข้อเสีย - ทำให้ต้องกระจายเนื้อหาพิพิธภัณฑ์ไปตามห้องต่าง ๆ อาจทำให้เกิดความสับสนในการเข้าชมได้

- คนพิการไม่สามารถเข้าถึงได้ หรืออาจเข้าถึงได้ลำบากเนื่องจากการขาดการดัดแปลงอาคาร

- ใช้พื้นที่อาคารเดิมอย่างไม่คุ้มค่า และอาจมีการสับสนเกี่ยวกับตำแหน่งของบันไดและทางเข้า-ออก

- การออกแบบนิทรรศการภายในมีข้อจำกัดเนื่องจากกรอบของห้องและวัสดุตกแต่งเดิมต่าง ๆ เช่น พื้นไม้

ข้อดีที่สามารถนำมาใช้ในโครงการ

: musuem siam (พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้) เป็นอาคารเก่าทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า ซึ่งได้ปรับปรุงใหม่ โดยได้ออกแบบภายในจัดแสดงให้เป็นนิทรรศการต่าง ๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้สัญลักษณ์ริบบิ้น เพื่อเชื่อม space แต่ละพื้นที่ส่วนแต่ละช่วงนิทรรศการได้อย่างลงตัว และทำให้เกิดการต่อเนื่องในการเข้าชมนิทรรศการ และยังมีงานระบบที่สามารถแบ่งแยกได้อย่างชัดเจน โดยไม่ทำให้อับชื้น เนื่องจากเป็นตัวอาคารเก่าเช่นกัน จึงสามารถนำมาเป็นอาคารศึกษาได้มาก

2.6.3 กันดารคือทรัพย์ : อีสาน ISANRETROSPECTIVE

ภาพที่ 2.35 ภาพแสดงนิทรรศการกันดารคือทรัพย์ : อีสาน ISANRETROSPECTIVE

ที่มา: <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=djdonk-mc43&month=24-12-2005&group=1&gblog=3>

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

“เพื่อศึกษาออกแบบการวิจิตรนิทรรศการเชิงเล่าเรื่อง (Interpretive design) “

ที่ตั้งโครงการ

ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC)

ชั้น 6 ดิ เอ็มโพเรียม ซ็อบบิ้ง คอมเพล็กซ์

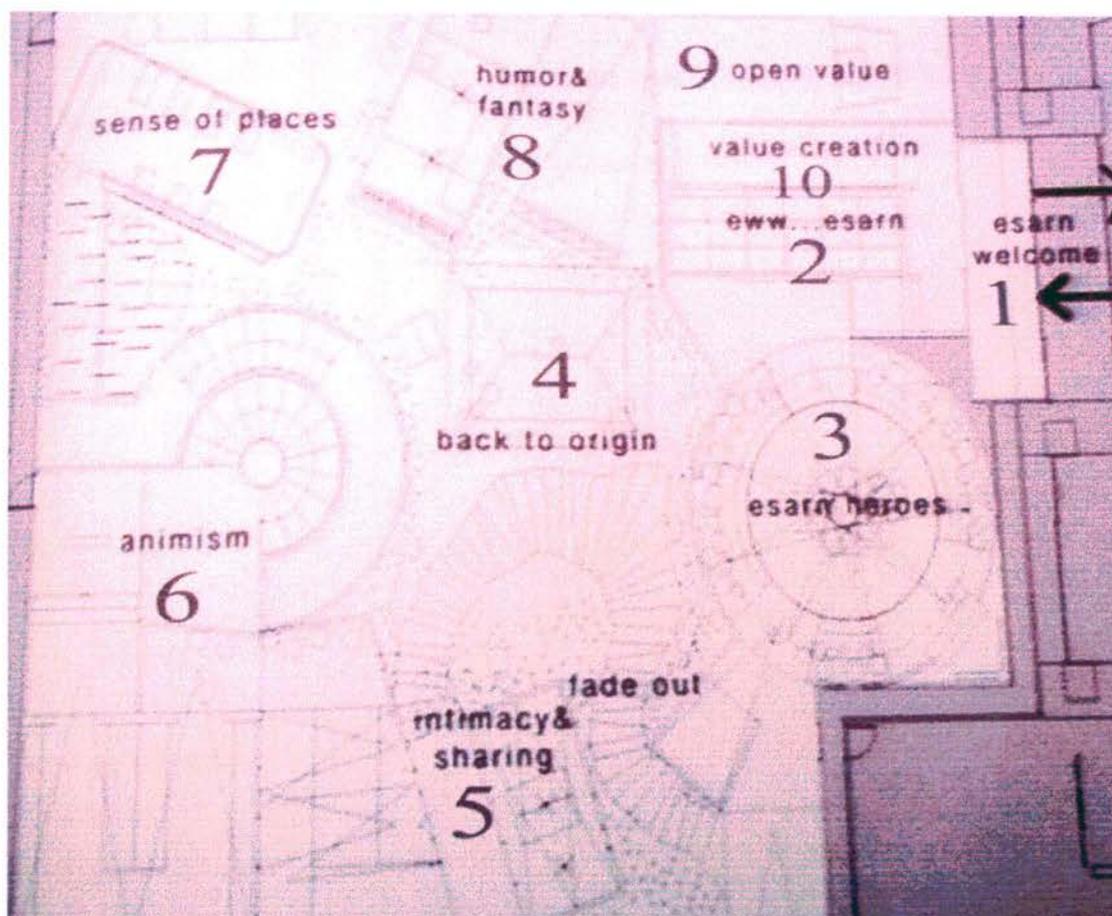
บทนิทรรศการโดย	TCDC
ออกแบบนิทรรศการโดย	วินัย ฉัยรักษ์พงศ์ แห่ง bug studio
เวลาเปิด-ปิด	11.00 – 21.00
ช่วงเวลาที่จัด	เดือนตุลาคม 2548
พื้นที่ส่วนนิทรรศการ	ประมาณ 300 ตารางเมตร
กลุ่มเป้าหมาย	ประชาชน นักออกแบบ นักเรียน และผู้สนใจทั่วไป
หัวข้อนิทรรศการชั่วคราว	กัณฑ์คืนสินทรัพย์ : อีสาน

แนวความคิดในการจัดนิทรรศการ

การออกแบบนิทรรศการในเชิง Interpretive (หรือที่เรียกว่า นิทรรศการในเชิงเล่าเรื่อง) เป็นการพยายามในการ “สื่อสารเรื่องราว” อันเป็นเนื้อหาสาระ หรือองค์ความรู้ให้แก่ผู้ชมมากกว่าที่จะมุ่งเน้นการนำเสนอหรือจัดแสดงวัตถุสิ่งของ โดยที่ต้องคำนึงถึงความรู้สึกของผู้ชมและความสามารถในการมองเห็น เข้าใจเรื่องของผู้ชมเป็นหลัก รวมไปถึงการสัญจรของผู้ชมภายในพื้นที่นิทรรศการ ส่วนต่างๆของนิทรรศการแบ่งได้เป็น 10 ส่วนดังนี้

1. โถงทางเข้าห้องนิทรรศการ (Esam herose)
2. ยี่..อีสาน (Eww ...Esam)
3. “เป็นตะจิตแท้ อีสานฮีโร่!” (Esam Herose)
4. แหล่งกำเนิดความคิดสร้างสรรค์ (Back to origin – creative impulse)
5. ฮิต 12 คอง 14 (Intimacy & sharing)
6. แนวคิดย่าน (Animism)
7. บัลิมบ้านเกิด (Sense of place)
8. แนวคิดย่าน (Humor & Fantasy)
9. เว้าแบบแปนแปน (Open value)
10. มูลค่าสร้างสรรค์ (Value creation)

เส้นทางการสัญจรการเข้าชมนิทรรศการ

ภาพที่ 2.36 ภาพแสดงแผนผังแสดงเส้นทางการสัญจรการเข้าชมนิทรรศการ
ที่มา : <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=djdonk-mc43&month=24-12-2005&group=1&gblog=3>

1. Esara welcome – The exhibition foyer

ลักษณะทางกายภาพ

โถงทางเข้าห้องนิทรรศการ กั้นดาร์คือสินทรัพย์ : อีสาร์
ซึ่งเมื่อเข้าไปทางซ้ายจะเป็นทางเข้าและทางขวามือคือทางออก โดยในบริเวณนี้มีการใช้เสื่อกรุ
โดยรอบทั้ง พื้นผนัง ฝ้าเพดาน และผนังด้วยหลอดไฟฟลูออเรสเซนต์สีต่างๆกัน
ส่วนป้ายหัวข้อตัดแสดงใช้หลอดนีออนตัดตัวหนังสือ

ภาพที่ 2.37 บริเวณทางเข้า – ออกนิตรรศการ

ที่มา : <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=djdonk-mc43&month=24>

2. ยี่...อีसान(Eww...esana)

บทนิตรรศการ   คนส่วนใหญ่ชอบที่จะดูถูกเหยียดหยามชาวอีसान

ลักษณะทางกายภาพ

เมื่อเลี้ยวซ้ายผ่านทางเข้า เข้ามาจะเป็นบริเวณของยี่...อีसान ซึ่งในบริเวณนี้ที่พื้นจะเต็มไปด้วยภาพหน้าตาของชาวอีसानตลอดแนวทางเดิน โดยที่ทางด้านซ้ายและขวาจะเป็นกระจกเงา และมีเสียงประกอบคนพูดน้ำเสียงเหยียดหยามตลอดทางเดินว่า ไอ้บักเสี่ยว, ไอ้บักเต๋อ, ไอ้ข้าวเหนียว, บักห่าน้อย ฯลฯ

ภาพที่ 2.38 ภาพคนอีसानที่พิมพ์ลงบนพื้นอะคริลิกเพื่อแสดงอารมณ์ของการดูถูกคนอีसान

ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com>

3. Esan Hero “เป็นตาหังดแท้ อีसानฮีโร่”

บทนิตรรศการ

คนอีसानจำนวนไม่น้อยสร้างชีวิตและประสบความสำเร็จบนรากฐานวัฒนธรรมความเป็นอีसान ทั้งทักษะการดำเนินชีวิตและคุณสมบัติที่ซึมซับอยู่ในสายเลือด ไม่ว่าจะป็นน้ำอดน้ำทน ความเอื้ออาทรและหัวใจนักสู้

ภาพที่ 2.39 จอพลาสมานาขนาดใหญ่แสดงภาพของชาวอีสานที่ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ
ที่มา : <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=djdonk-mc43&month=24>

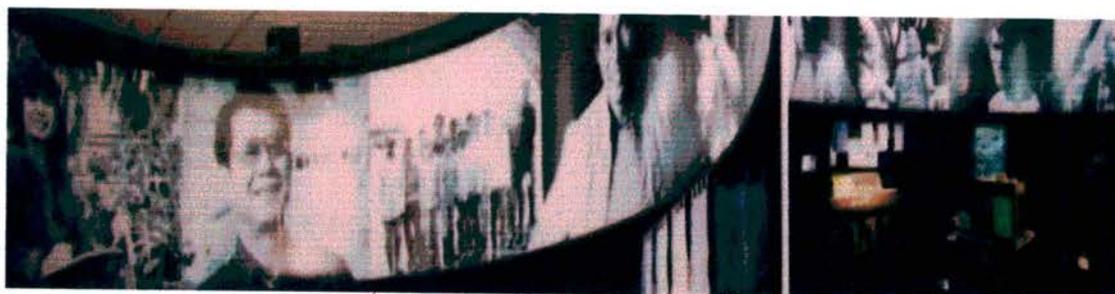
ภาพที่ 2.40 เมื่อชาวอีสาน 26 ล้านคนไม่ยอมเลิกกินข้าวเหนียวส้มตำ บอกให้เลิกกลับสู่जनคน
กรุงเทพฯ ยอมแพ้ต้องกินด้วย และเพราะจริตจะก้านของคนกรุงเทพฯ ส้มตำจึงแปรเปลี่ยนเป็น
“ส้มตำไฮโซ”

ที่มา : <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=djdonk-mc43&month=24>

ภาพที่ 2.41 กระทรวงต่างประเทศญี่ปุ่น ตั้งโรงเรียนสอนคนอีสานเป็นเซฟประจำสถานทูตญี่ปุ่น
ทั่วโลกมานาน 12 ปีที่แล้ว แต่ยังไม่เป็นที่เปิดเผย ทั้งๆที่รู้กันดีในหมู่นักธุรกิจญี่ปุ่น จากจำนวน
นักเรียนไทย 70 คนที่ได้เข้าฝึกอบรมที่โรงเรียนสอนทำอาหารแห่งนี้ เป็นคนอีสานถึง 56 คน

ที่มา : <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=djdonk-mc43&month=24>

ภาพที่ 2.42 บรรยากาศภายในห้องที่จัดแสดง

ที่มา : <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=djdonk-mc43&month=24>

ลักษณะทางกายภาพ

ในห้องนี้มีการใช้อุปกรณ์ประกอบ(Prop) ในการเล่าเรื่อง ที่เราสามารถจะสัมผัสได้วางอยู่ตรงกลาง และโดยรอบของห้องรูปร่างกลม และทางด้านบนจะเป็นจอพลาสมาขนาดใหญ่ ยาวต่อเนื่องกันเป็นรูปร่างกลมแสดงภาพขาวดำของชาวอิสานที่ประสบความสำเร็จในหลายๆด้าน

4. Creative impulse แหล่งกำเนิดความคิดสร้างสรรค์

ภาพที่ 2.43 บรรยากาศการจำลองภาพของชาวอิสาน

ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com>

บทนิทรรศการ ในฟ้าปมีน้ำ ในดินขามีแต่ทราย

สภาพแวดล้อมอันยากลำบากกดดันให้ชาวอิสานต้องคิดหาทางอยู่รอด จนกลายเป็นแรงผลักดันให้เกิดแนวความคิดเชิงสร้างสรรค์ อันนำไปสู่การคิดคำประดิษฐ์ซ้ำของเครื่องใช้ต่างๆ เรียนรู้ทักษะในการดำรงชีวิต ซึ่งเปรียบเสมือนแหล่งข้อมูลและแรงบันดาลใจที่รอให้นักออกแบบรุ่นหลังไปค้นหา และต่อยอดจากสิ่งที่คนอิสานได้คิดค้นมาหลายร้อยปี

ภาพที่ 2.44 แสดงอุปกรณ์ประกอบฉาก(Prop) เพื่อสร้างบรรยากาศการดำเนินชีวิตของชาวอิสาน

ที่มา : <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=djdonk-mc43&month=24>

ลักษณะทางกายภาพ

มีการจำลองบรรยากาศบ้านพักอาศัยของชาวอิสานละอุปกรณ์เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นตัวหลักในการเล่าเรื่อง แสดงถึงภูมิปัญญาชาวบ้านในด้านต่างๆ ให้คนสามารถเข้าไปภายใน แล้วอ่านข้อมูลที่วางไว้อยู่บนด้านข้าง

5. ยืด 12 คอง 14 (Intimacy & Sharing)

ภาพที่ 2.45 ภาพแสดงภายในห้องที่มีการเปรียบเทียบบรรยากาศของสปาที่บ้านหมอยาชาวอีสาน

ที่มา : <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=djdonk-mc43&month=24>

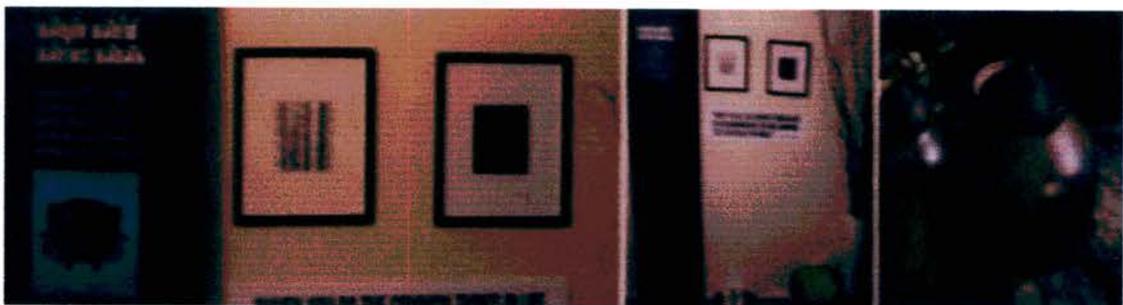
บทนิทรรศการ

คนอีสานนอกจากจะเป็นญาติทางสายเลือดด้วยกันเองเกือบทั้งหมู่บ้านแล้ว ยังมีกิจกรรมที่ทั้งคนในหมู่บ้าน และคนต่างถิ่นมารวมกันได้ตลอดทั้ง 12 เดือน อีกทั้งยังมีคู่มือการอยู่ร่วมกันที่เรียกว่า “คอง 14” ทำให้คนอีสานคุ้นเคยกับการให้ และเลี้ยงดูปู่เสื่อในแบบพี่น้องและแขกผู้มาเยือนที่สามารถนำมาใช้ในอุตสาหกรรมบริการได้อย่างสบาย

ภาพที่ 2.46 ภาพแสดงอุปกรณ์ประกอบฉาก(Prop) เพื่อแสดงถึงภูมิปัญญาของชาวอีสาน

ที่มา : <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=djdonk-mc43&month=24>

ภาพที่ 2.47 ภาพแสดงอุปกรณ์ประกอบฉาก (Prop) และเนื้อหา เพื่อแสดงถึงภูมิปัญญาของชาวอีสาน

ที่มา : <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=djdonk-mc43&month=24>

ลักษณะทางกายภาพ

ในห้องนี้จำลองบรรยากาศของสปาแบบสมัยใหม่และบ้านของหมอนวดแบบชาวอีสาน วางเปรียบเทียบกันทั้งด้านบรรยากาศ อุปกรณ์ประกอบ(Prop) วัสดุพื้น ผืนผ้าเพดาน เป็นตัวเล่าเรื่อง

6. แนวคิดย่าน (Animism)

ภาพที่ 2.48 ภาพแสดงแสงสีและอุปกรณ์ประกอบฉาก (Prop) ของบริเวณแสดงบั้งไฟและผีตาโชน

ที่มา : <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=djdonk-mc43&month=24>

บทนิทรรศการ เชื้อผีแล้วรวย เชื้อผีแล้วดั่ง

วิถีชีวิตดั้งเดิมที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ นำมาซึ่งความกลัว ในสิ่งที่ไม่อาจคาดเดาและกำหนดกะเกณฑ์ เช่น พืชผืนและโรคภัยไข้เจ็บ คนอีสานพบทางออกทางการจัดการกับความกลัวด้วยวัฒนธรรมถือผีที่สามารถสอดประสานกับศรัทธาในพุทธศาสนา วิธีหนึ่งคือ การสร้างสิ่งสมมติให้เป็นตัวแทนของอำนาจเร้นลับทางธรรมชาติ ที่สามารถสื่อสารและต่อรงได้โดยผ่านพิธีกรรม และงานบุญต่างๆซึ่งช่วยปลดปล่อยความหวาดหวั่นและสร้างความมั่นใจในการดำรงชีวิต

ภาพที่ 2.49 ภาพแสดงผีตาโชน

ที่มา : <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=djdonk-mc43&month=24>

ลักษณะทางกายภาพ

ภายในห้องนี้ได้มีการสร้างบรรยากาศที่ดูมืด น่าเกรงขามโดยใช้แสงสีแดงประกออบกับฉากสีดำเพื่อส่งเสริมอารมณ์ของผีตาโขน และได้ใช้หน้ากากรูปผีตาโขนของชาวอีสานเป็นตัวเล่าเรื่อง

บทนิทรรศการ สวรรค์-โลก เชื่อมต่อด้วยจรวดพีวีซี

ฝนไม่ตก ไม่ใช่เรื่องของความชื้นในอากาศไม่พอ แต่เพราะ "พญาแถน" ผู้เป็นใหญ่แห่งท้องฟ้าไม่บันดาลถึงต้องสร้าง "บั้งไฟ" เพื่อเจรจาดูครองและอ้อนวอนของฝน ความเป็นอยู่ที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติเพื่อความอยู่รอด นำมาซึ่งความกลัวในสิ่งที่ไม่แน่นอนของชีวิต คนอีสานจึงต้องหาทางออกด้วยการสร้างสิ่งสมมติที่จะเป็นเครื่องมือสื่อสารกับผู้ควบคุมธรรมชาติ เพื่อสร้างความมั่นใจในการดำรงชีวิต ซึ่งไม่ต่างกับคนตะวันตกที่ส่งดาวเทียมเพื่อสำรวจสภาพอากาศ

ลักษณะทางกายภาพ

มีการจำลองจรวดพีวีซีที่ชาวอีสานใช้ทำบั้งไฟในการขอฝน วางเรียงรายอยู่สองข้างทาง และมีการฉายภาพของพิธีกรรมการขอฝนของชาวอีสานลงบนฉากรับภาพที่อยู่ด้านข้าง

บทนิทรรศการ "สักขาลาย" กินบได้แต่เท่

วิธีจัดการความกลัวของคนอีสานทำได้หลายอย่าง นอกจากจุดยั้งไฟและแห่ผีตาโขนแล้ว ก็ยังมีการสักขา สักตัว นัยว่าช่วยเพิ่มความมั่นใจและถ้าเชื่อก็แถมพกพาความขลังให้ด้วย พอการสักกลายเป็นแฟชั่น ความขลังก็ต้องหลีกทางให้ความสวยงาม แต่พอดาราหนังบันเทิงไทย เช็กชื่อจากฮอลลีวูดมาสักที่เมืองไทยและเธอบอกว่า "ใช่" ก็เลย "ขลัง"

ภาพที่ 2.50 ภาพแสดงการเปรียบเทียบลายสักของคนอีสานกับชาวต่างประเทศ

ที่มา : <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=djdonk-mc43&month=24>

ภาพที่ 2.51 การทาสีห้องให้เป็นสีดำทั้งหมด เพื่อให้งานแสดงโดดเด่น

ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com> <http://www.loadmovieseries.com>

ลักษณะทางกายภาพ

เมื่อเข้ามาภายในห้อง ผนังปลายตาเป็นภาพหลังคนที่มียลลยสักรแบบไทยและแบบญี่ปุ่นวางเทียบกัน ภายในพื้น ผนัง ผ้า เพดานเป็นสีดำทั้งหมด และมีการแบ่งห้องออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งจัดวางอุปกรณ์และลายสักรของไทยและอีกส่วนหนึ่งเป็นของชาวต่างชาติวางเทียบกันให้เห็นความเหมือนและความต่าง

บทนิทรรศการ สัญลักษณืขจัดความแห้งแล้งและความจนของคนอีสาน

เมื่อมีการประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ อย่างเช่น งานบุญบั้งไฟ อุปกรณ์ที่ขาดไม่ได้ คือ ปลัดขิก เพราะสำหรับคนอีสานแล้ว ปลัดขิกมีความหมายของการสืบพันธุ์ อันหมายถึง ผลผลิตที่จะเกิดขึ้นมาตามความเชื่อนี้ ติดตามคนอีสานไปทุกที่อย่างที่เราัมกพบเห็น พ่อแม่ชายของห้อยปลัดขิกไว้หน้าร้าน เพราะเชื่อว่าช่วยดึงดูดลูกค้าและทำมาค้าขึ้น ไม่ต่างจากนางกวัก หรือแมวกวักอิมพอร์ต “มะเนคิเนโกะ” จากญี่ปุ่น

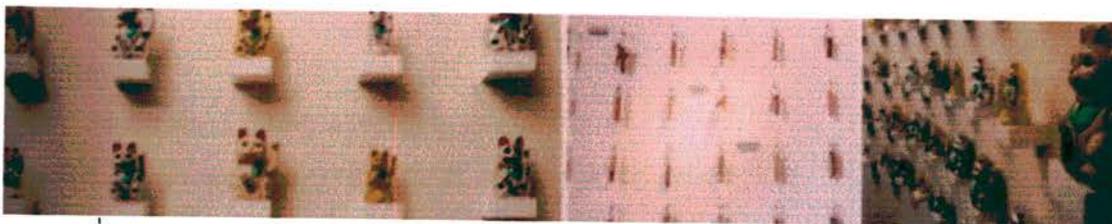
ภาพที่ 2.52 ภาพแสดงพวงมาลัยจำนวนมากแสดงออกถึงแรงศรัทธาและความเชื่อชาวอีสาน

ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com> <http://www.loadmovieseries.com>

ภาพที่ 2.53 ภาพแสดงปลัดขิกขนาดใหญ่ ซึ่งให้เป็นเสาโครงสร้างของบันไดเวียนและยังสร้างความตกใจแก่ผู้ชม

ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com> <http://www.loadmovieseries.com>

ภาพที่ 2.54 ภาพแสดงการเปรียบเทียบระหว่างความเชื่อของคนอิสานและความเชื่อของชาว
ญี่ปุ่น

ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com>

ลักษณะทางกายภาพ

ห้องนี้เป็นห้องรูปวงกลม โดยทางด้านล่างที่เป็นทางขึ้นมีการจัดวางศาลพระภูมิ ปิดทอง
แขวนพวงมาลัยที่เสาที่มีลักษณะเหมือนโคนต้นไม้ แต่เมื่อเดินขึ้นมาจริงๆแล้ว เสา นั่นคือ ส่วน
ฐานของปลัดขิก ส่วนผนังที่ล้อมรอบปลัดขิกเป็นวงกลม เต็มไปด้วยปลัดขิกอันเล็กและแมวกวัก
ของชาวญี่ปุ่นวางเทียบกัน

7. บัลิมบ้านเกิด Sense of Place

บทนิทรรศการ ศาลผีปูดตา

แม้ว่าทางการจะแบ่งหมู่บ้านเป็นเขตเทศบาล มีทะเบียนบ้านบอกจำนวนสมาชิก แต่ถ้า
หากคนอิสานบอกว่า คนจากปากโน้นของตำบลหรือจังหวัด ว่าเป็นคนที่มี "ผีปูดตา" เดียวกัน
เท่านี้หมู่บ้านเขาก็เป็นคนบ้านเดียวกันแต่ "ศาลผีปูดตา" ประจำแต่ละหมู่บ้าน นอกจากจะเป็นสิ่ง
ศักดิ์สิทธิ์ที่คนในหมู่บ้านนับถือและเชื่อว่าจะดูแลรักษาหมู่บ้านให้อยู่เย็นเป็นสุข ตายยังเป็น
เครื่องบ่งชี้ว่า คนที่มีผีปูดตาเดียวกัน คือ คนที่มีบรรพบุรุษเดียวกัน

ภาพที่ 2.55 ภาพแสดงการจัดเนื้อหาประกอบกับการจำลองบรรยากาศ

ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com> <http://www.loadmovieseries.com>

ภาพที่ 2.56 ภาพแสดงศาลพระภูมิและกิ่งไม้แห้งเป็นอุปกรณ์ประกอบฉาก (Prop) เพื่อสร้าง
บรรยากาศที่เหมือนจริง

ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com> <http://www.loadmovieseries.com>

ลักษณะทางกายภาพ

ในส่วนนี้มีการนำเอาผ้าขาวม้า มาเข้ากรอบมีบทบรรยายโดยใช้แสงไฟเน้นที่ตัวของและมีการจำลองศาลผีปู่ตาของชาวอีสานเป็นตัวเล่าเรื่องและมีการจำลองสภาพกรุงรังของสภาพพื้นที่ทางภาคอีสาน โดยใช้ต้นไม้และกิ่งไม้แห้งของจริงเป็นอุปกรณ์ประกอบฉากเพื่อให้บรรยากาศสมจริง

บทนิทรรศการ “ช่วยบ่ได้แก้ปัญหาคาความรู้สึกผิด โดยส่งเงินกลับบ้าน ช้อยเอาจิตวิญญาณและตัวกลับบ้านด้วย”

รถคันนี้คือ...สื่อโทรทัศน์มาคมแห่งชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนสู่ประชาชนข้ามชาติ ทำนโยบายตัดจจริตของประชาชนให้เป็นจริง นำเงินตรามาพร้อมกับความอบอุ่น เป็นยาแก้ความรู้สึกผิดที่จากบ้านและนำองค์ความรู้สู่หมู่บ้าน

ภาพที่ 2.57 ภาพแสดงการจัดพื้นที่ต่อเนื่องเข้ามาสู่ภายในรถ บขส.โดยผู้ชมไม่รู้ตัว

ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com> <http://www.loadmovieseries.com>

ภาพที่ 2.58 ภาพแสดงความเป็นอยู่แบบอีสานอัดกระป๋องขายเมืองนอก

ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com> <http://www.loadmovieseries.com>

ภาพที่ 2.59 ภาพแสดงรถ บขส.และอาหารจากภูมิปัญญาชาวอีสานที่บรรจุกระป๋อง

ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com> <http://www.loadmovieseries.com>

ลักษณะทางกายภาพ

ในส่วนนี้มีการนำเอารถ บขส.จำลองมาใช้โดยที่ทำพื้นที่ต่อเนื่องกันทำให้ผู้เข้ามาชมอยู่ภายในรถโดยไม่รู้ตัว ภายในรถทำการตกแต่งสร้างบรรยากาศเหมือนรถ บขส.ของจริง

8. แนวคิดย่าน Humor & Fantasy

บทนิทรรศการ หมอลำ

หมอลำพื้น เป็นการละเล่นเพื่อความบันเทิงเร้าใจหลักของคนอีสานในอดีตเป็นดาราเล่าเรื่องนิทานที่สอดแทรกคติพจน์ที่ผู้ใหญ่ไว้ร้องสอนเด็ก ได้มีการพัฒนาให้มีความสนุกสนานมากขึ้น จนเป็นหมอลำกลอน ซึ่งเป็นการเล่าเรื่องพื้นบ้านหรือเรื่องวรรณคดีประกอบดนตรี และทำลำต่างๆ ต่อมาได้มีการพัฒนาให้เป็นหมอลำคู่ที่เป็นการโต้ตอบระหว่างชายหญิง ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการชิงรักหักสวาท ที่คนดูชอบใจ จนในปัจจุบันได้พัฒนาให้กลายเป็นหมอลำซิ่งและเพลงลูกทุ่งหมอลำ

ภาพที่ 2.60 ภาพแสดงจำลองห้องของนักร้องหมอลำและทางเครื่อง
ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com> <http://www.loadmovieseries.com>

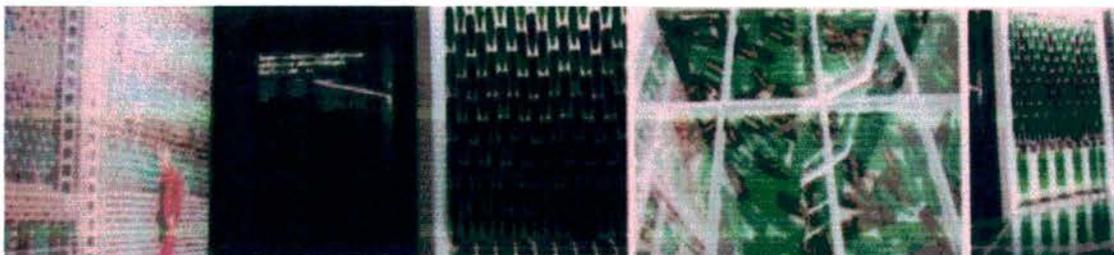
ลักษณะทางกายภาพ

การเชื่อมต่อพื้นที่ที่ต่อเนื่องทำให้ผู้ชมเข้ามาอยู่ในห้องแต่งตัวของนักร้องหมอลำและทางเครื่องอย่างไม่รู้ตัว ภายในมีการจำลองบรรยากาศของห้องแต่งตัวโดยมีอุปกรณ์ประกอบต่างๆ ภายในเป็นตัวเล่าเรื่อง

9. เว้าแบบแปนแปน Open Value

บทนิทรรศการ

การพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลักหล่อหลอมลักษณะของคนอีสานให้กลายเป็นผู้มองโลกอย่างตรงไปตรงมา ไร่การปรุงแต่ง ที่ไม่เพียงแต่กลมกลืนได้ในทุกกระแสสังคม แต่ยังสามารถยืนหยัดได้โดยไม่ต้องเสียความเป็นตัวของตัวเอง

ภาพที่ 2.61 ภาพแสดงการจำลองที่วัดล้านขวด จังหวัดศรีสะเกษ
ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com> <http://www.loadmovieseries.com>

- ด้านการวางผัง ทำให้น่าสนใจโดยที่ไม่ให้ผู้ชมเห็นในส่วนถัดไปก่อน จึงทำให้เป็นที่น่าค้นหา และสร้างความอยากรที่จะเข้าไปชม
  - เส้นทางการเดินทางที่เป็นเส้นทางเดียว มีทางเข้าออกชัดเจน ทำให้ผู้ที่มาชมนิทรรศการได้นือหาอย่างครบถ้วนกลับไป เพราะได้กำหนดทางเดินไว้แล้ว
  - มีการจัดสรรพื้นที่อย่างดี ทำให้พื้นที่เล็กๆ สามารถแสดงเนื้อหาต่างๆได้จำนวนมาก
- ข้อเสีย**
- ใช้งบประมาณในการจัดค่อนข้างสูงเนื่องจากต้องมีอุปกรณ์(Prop) จำนวนมาก
  - ไม่สามารถปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมเนื้อหาใดๆลงไปได้
  - เนื่องจากเส้นทางเดินที่คดเคี้ยว อาจสร้างความลำบากให้คนชราและเด็กได้
  - อาจเกิดความเมื่อยล้าในการดู เนื่องจากไม่มีจุดพัก และมีทางเข้าออกเพียงทางเดียว

บทที่ 3

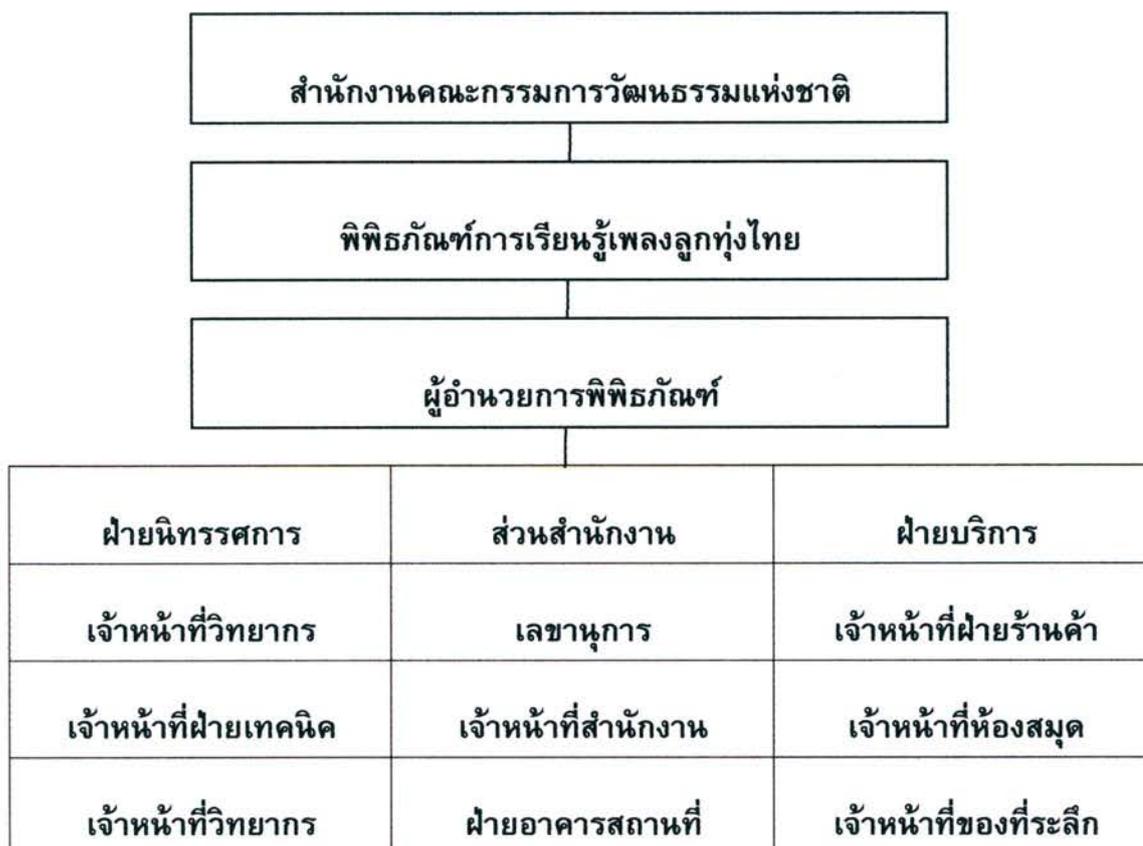
การวิเคราะห์ข้อมูล

การออกแบบโครงการเสนอแนะการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้เพลงลูกทุ่งไทย เพื่อนำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ จำเป็นต้องมีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้ ได้แก่ ผู้ให้บริการ ผู้รับบริการและที่ตั้งโครงการ

3.1 ผู้ให้บริการ

- ฝ่ายบริหารงาน เป็นผู้นำโครงการดำเนินไปตามเป้าหมายหรือนโยบายที่วางไว้ รวมทั้งดูแลควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่
- ผู้ชำนาญ เจ้าหน้าที่ภายในศูนย์ซึ่งมีหน้าที่ค้นหาและพัฒนาแนวเพลงรวมทั้งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้ความรู้แก่ผู้ที่สนใจ
- เจ้าหน้าที่ทั่วไป ปฏิบัติงานอยู่ตามแผนกต่างๆ โดยอาจเป็นเจ้าหน้าที่ประจำหรือชั่วคราว

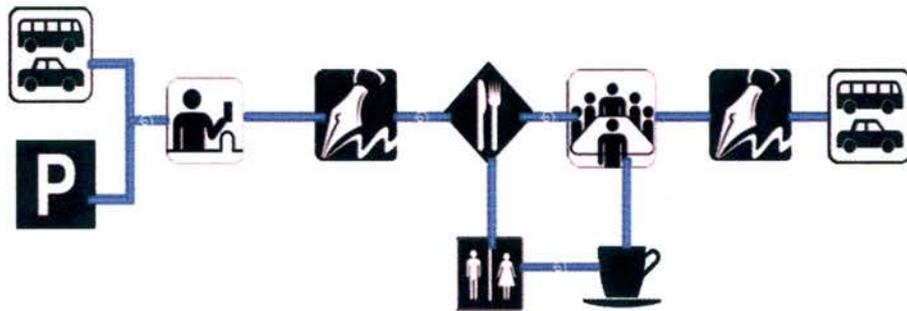
แผนผังองค์กรของสำนักงาน

แผนภูมิที่ 3.1 แผนผังองค์กรพิพิธภัณฑ์

- ผู้มาติดต่อทางธุรกิจ หรือองค์กรต่างๆมาติดต่อกับส่วนบริหารงาน

แผนภูมิที่ 3.3 ภาพแสดงพฤติกรรมผู้ใช้สอย

จากการศึกษาพฤติกรรมสามารถวิเคราะห์ความต้องการและโปรแกรมได้ตามตารางที่(1)
ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ผู้รับบริการ

TYPE OF USER	PROFILE			ANALYSIS
1. นักเรียน/นักศึกษา	วัย 6-12 ปี	วัย 13-18 ปี	วัย 18-24 ปี	
วัยเรียนตั้งแต่ประถมถึงอุดมศึกษา (6-24 ปี)	-เข้าวัยโปรแกรมศึกษาเรียนรู้ผ่านโรงเรียน สิ่งแวดล้อมหรือสื่อสารสนเทศ อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ซับซ้อน	-เข้าวัยมัธยม เป็นช่วงระหว่างเด็กกับหนุ่มสาว ก้าวสู่โลกกว้าง ออกจากกรอบ มักมีกลุ่มเพื่อน ชอบความตื่นเต้น ทำท่ายเริ่มค้นพบความถนัด	-วัยอุดมศึกษา/เริ่มทำงาน เป็นหนุ่ม-สาวเต็มตัว มี lifestyle เป็นของตัวเอง มีกลุ่มเพื่อน	เป็นวัยที่เน้นความรู้เป็นหลัก มักมีการจัดทัศนศึกษาไปกับโรงเรียน เป็นหมู่คณะหรือเป็นกลุ่มเพื่อนจึงมีแนวโน้มการมาพิพิธภัณฑ์เป็นกลุ่มด้วยรถบัส แต่สำหรับวัยอุดมศึกษาถึงวัยทำงาน อาจจะมาเองด้วยรถยนต์หรือรถขนส่งมวลชน ต้องการพื้นที่สำหรับกลุ่มคนและพื้นที่จอดรถบัส
2.ครอบครัว (พ่อแม่ ลูก ญาติ)	ลูกวัย 0-6 ปี	ลูกวัย 3-6 ปี	วัยอื่นๆ	
	-ตั้งแต่เด็กแรกเกิด-3ปี เป็นช่วงที่มีการสร้างเส้นใยสมอง พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ ภาษา	-เด็กเริ่มเข้าเรียนอนุบาล/เรียนรู้การใช้ภาษา -พัฒนาการเรียนรู้ได้เองผ่านกิจกรรม -เริ่มมีความสนใจ	พ่อแม่อาจพาลูกในวัยโตขึ้น สามารถช่วยเหลือตัวเองได้มายังพิพิธภัณฑ์เพื่อเป็นการเปิดโลก	การมาพิพิธภัณฑ์ของครอบครัวเป็นในลักษณะกิจกรรมของครอบครัวในวันหยุด ซึ่งอาจมีทั้งเรื่องการ

ตารางที่ 3.1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ผู้รับบริการ (ต่อ)

TYPE OF USER	PROFILE			ANALYSIS
	จินตนาการ -ฉลาดถ้าได้รับการสัมผัส กระตุ้น จับต้อง ออกเสียง เลียนแบบ เรียนรู้อย่างมีความสุข -ควรรอยู่ใกล้ชิด พ่อ แม่ ญาติ หรือผู้ดูแล	พิเศษ	การเรียนรู้ โดยมี พ่อแม่คอยดูแล อยู่ห่าง ๆ	เรียนรู้และ พักผ่อนบันเทิง หรืออาจมีการพา ลูกมาทำกิจกรรม เช่น workshop ต่าง ๆ ในช่วงปิด เทอมหรือ วันหยุด ถ้าลูก เป็นเด็กเล็กจะมี ของใช้สำหรับ เด็กติดมาด้วย และต้องมีการ ดูแลเด็กเล็ก อย่างใกล้ชิด ทำ ให้มีข้อจำกัดใน เรื่องเป็นเวลาใน การชมที่ไม่นาน มากจนเด็กหงุดหงิด
3.บุคคลทั่วไปที่สนใจ	เป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านเพลงลูกทุ่งไทยมาบ้าง จึงต้องการมาเพิ่มพูนความรู้ที่แปลกใหม่หรืออาจเริ่ม จากเรื่องพื้นฐานของดนตรีลูกทุ่งมักมีฐานะเป็นความ สนใจพิเศษหรืองานอดิเรก ความสนใจของผู้ใหญ่ เพลง เน้นเนื้อหา ดนตรีของ เพลง เทคนิค เรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพลงลูกทุ่ง			มักเป็นการใช้ เวลาว่างเพื่อทำ กิจกรรมที่ น่าสนใจ จึงอาจ ใช้เวลาอยู่ในส่วน ต่าง ๆ ได้นานและ หลากหลายส่วน ตามความสนใจ
4.นักท่องเที่ยว				
-นักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ	อาจมีหรือไม่มีพื้นฐานทางด้านเพลงลูกทุ่ง แต่เป็นผู้ที่ ไม่มีพื้นฐานความเข้าใจในความเป็นไทยหรือมีน้อย ต้องการรู้จักศิลปวัฒนธรรมไทย ตัวตนของความเป็น ไทยผ่านเพลงลูกทุ่งไทย			อาจเป็น นักท่องเที่ยว ระยะสั้นหรือ ชาวต่างชาติที่อยู่

ตารางที่ 3.1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ผู้รับบริการ (ต่อ)

TYPE OF USER	PROFILE	ANALYSIS
		<p>ในไทย ต้องการความสะดวกในการเดินทางมาก โดยอาจมาเป็นกลุ่มหรือมาเดี่ยว มักมีสัมภาระติดตัวมาด้วย</p>
<p>-นักท่องเที่ยวชาวไทย</p>	<p>มาจากทุกพื้นที่ในประเทศไทย ส่วนใหญ่มาเป็นครอบครัวหรือมากับนักท่องเที่ยวเอกชนมักเป็นผู้ที่มีความสนใจด้านเพลงลูกทุ่งไทยเป็นพิเศษ</p>	<p>ความคาดหวังต่อพิพิธภัณฑ์เป็นสถานที่ท่องเที่ยวจึงต้องการความเพลิดเพลิน ดึงดูดตามากกว่าการศึกษาอย่างจริงจัง</p>
<p>5.ศิลปิน/นักร้อง/นักแต่งเพลง</p>	<p>เป็นผู้มีความรู้ทางเพลงลูกทุ่งเป็นอย่างดี ต้องการมาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในขั้นพื้นฐานหรือขั้นสูงขึ้นกว่าคนทั่วไป ต้องการพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความรู้ ขว่ขวายในวงการเพลงลูกทุ่ง</p>	<p>ต้องการค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางเพลงลูกทุ่งที่มีอยู่หรือสร้างสรรค์ในแนวทางใหม่ๆ มีความสนใจในสื่อประเภทโสตเป็นพิเศษ</p>
<p>6.คนทั่วไปที่มาใช้บริเวณส่วนแสดง</p>	<p>เป็นผู้มีความตั้งใจมารับชมหรือทำกิจกรรมการแสดงอยู่แล้ว จึงมีโอกาสดึงดูดคนจากส่วนนั้นมาใช้โครงการในลักษณะของการชมพิพิธภัณฑ์ก่อนหรือหลังการแสดง</p>	<p>เนื่องจากเป็นบริเวณใกล้เคียงจึงสามารถเข้ามาใช้พื้นที่ส่วนต่างๆเพื่อรอการชมหรือทำกิจกรรมที่</p>

ตารางที่ 3.1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ผู้รับบริการ (ต่อ)

TYPE OF USER	PROFILE	ANALYSIS
		เกี่ยวข้อง
7.เชื้อพระวงศ์/ บุคคลสำคัญ	เป็นบุคคลสำคัญที่มาอย่างเป็นทางการ เช่น กรณีเปิด การแสดงหรือเปิดนิทรรศการต่างๆ มักมีข้าราชการบริพาร หรือผู้ติดตามมาด้วย	ต้องการพื้นที่ เป็นส่วนตัว
8.ผู้พิการ	มีข้อจำกัดทางกายภาพของร่างกายในด้านต่างๆและ รับรู้ได้ไม่เต็มที่ โดยเฉพาะผู้พิการทางตาและหู ต้องการความช่วยเหลือหรือผู้ช่วยในการรับรู้	ต้องการการ ออกแบบเป็น พิเศษและมี อุปกรณ์เพื่อ ช่วยเหลือตัวเอง ซึ่งอาจเป็น อุปสรรคในการ เข้าชม
9.เจ้าหน้าที่ โครงการ	เป็นพนักงานประจำในโครงการ มีเวลาการทำงานที่ แน่นอน มีหน้าที่วางแผนหรือดูแลโครงการ อาจต้องมี การออกไปติดต่อภายนอกโครงการ	ต้องการความ สะดวกในการ เข้าถึงส่วนต่างๆ ของพิพิธภัณฑ์ และไม่ปะปนกับ ผู้ใช้โครงการ
10.บุคคลอื่นๆที่ เกี่ยวข้อง -พณ.ร้านค้า -พณ.ร้านอาหาร -ช่างซ่อมบำรุง -แม่บ้าน	เป็นผู้ที่ทำงานประจำในโครงการ	นอกจากพื้นที่ การทำงานแล้ว ต้องการพื้นที่ พักผ่อน

ตารางที่ 3.2 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ผู้รับบริการ

TYPE OF USER	OBJECTIVE	ACTIVITY	SPACE&HIERARCHY
1. นักเรียน/นักศึกษา	-เรียนรู้นอกห้องเรียน -สร้างความเข้าใจตั้งแต่พื้นฐานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะทางด้านเพลงลูกทุ่ง	LEARNING BY DOING PLAY+LEARN	1.ส่วนนิทรรศการชั่วคราว 2. ส่วนนิทรรศการหลัก 3.ห้องสมุด 4.WORKSHOP
2.ครอบครัว (พ่อ แม่ ลูก ญาติ)	-เรียนรู้ควบคู่กับการบันเทิงเชิงพักผ่อน -กิจกรรมสำหรับทุกคนในครอบครัว	PLAY+LEARN+ENTERTAIN IN ACTIVITIES WITH FAMILY	1.ส่วนนิทรรศการชั่วคราว 2. ส่วนนิทรรศการหลัก 3.WORKSHOP
3.บุคคลทั่วไปที่สนใจ	-หาความรู้โดยเฉพาะเรื่องราวเกี่ยวกับดนตรีไทย -ค้นคว้าเพิ่มเติมเรื่องที่น่าสนใจ จากหนังสือโสตและนิทรรศการ	LEARN+UPDATE+INQUIRY+ATTEND IN ACTIVITIES	1.ส่วนนิทรรศการชั่วคราว 2. ส่วนนิทรรศการหลัก 3.ห้องสมุด 4.WORKSHOP
4. นักท่องเที่ยว			
-นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	-เรียนรู้เอกลักษณ์ความเป็นไทยในเพลงลูกทุ่งไทย	LEARN+THAI COUNTRY MUSIC	1.ส่วนนิทรรศการชั่วคราว 2. ส่วนนิทรรศการหลัก
-นักท่องเที่ยวชาวไทย	-ท่องเที่ยว หาความเพลิดเพลิน ตื่นตากับสิ่งที่แสดง	LEARN+ENTERTAIN	1.ส่วนนิทรรศการชั่วคราว 2. ส่วนนิทรรศการหลัก
5.ศิลปิน/นักร้อง/นักแต่งเพลง	-ค้นคว้าแลกเปลี่ยนความเคลื่อนไหวในวงการเพลงลูกทุ่ง -เผยแพร่ผ่านการจัดแสดง	LEARN+UPDATE+INQUIRY+ATTEND IN ACTIVITIES	1.ส่วนนิทรรศการชั่วคราว 2. ส่วนนิทรรศการหลัก

ตารางที่ 3.2 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ผู้รับบริการ (ต่อ)

TYPE OF USER	OBJECTIVE	ACTIVITY	SPACE & HIERARCHY
6.คนทั่วไป ที่มาใช้ บริเวณส่วน แสดง	-เพื่อใช้เวลาว่างก่อน หรือหลังการแสดงเพื่อ หาความรู้ทางดนตรี ลูกทุ่ง	LEARNING PREVIEW	1.ส่วนนิทรรศการ ชั่วคราว 2. ส่วนนิทรรศการหลัก
7.เชื้อพระ วงศ์/บุคคล สำคัญ	-เปิดงานนิทรรศการ ต่างๆ -ชมการแสดงหรือสาธิต	OPEN CEREMONIES	1.ส่วนนิทรรศการ ชั่วคราว 2. ส่วนนิทรรศการหลัก
8.ผู้ฝึกการ	-ทำกิจกรรมหรือรับชม เพื่อผ่อนคลายให้รู้สึก ว่าเป็นส่วนหนึ่งของ สังคมและไม่หดหู่ -เรียนรู้เพลงลูกทุ่ง -ค้นคว้าจากสื่อ/ หนังสือ	LEARN+GROUP ACTIVITIES+JOIN IN PERFORMANCE	1.ส่วนนิทรรศการ ชั่วคราว 2. ส่วนนิทรรศการหลัก 3.ห้องสมุด 4.WORKSHOP
9.เจ้าหน้าที่ โครงการ	-ให้บริการแก่ผู้ใช้ โครงการ	WORJ+SERVICE	1.WORK STATION 2.พื้นที่พักผ่อน
10.บุคคล อื่นๆที่ เกี่ยวข้อง -พณ.ร้านค้า -พณ. ร้านอาหาร -ช่างซ่อม บำรุง -แม่บ้าน	-ให้บริการแก่ผู้ใช้ โครงการ	WORJ+SERVICE	1. WORK STATION 2.พื้นที่พักผ่อน
-คนมาติดต่อ	-ติดต่อ	CONTACT WITH OFFICE	1.สำนักงาน

จากการศึกษาและวิเคราะห์ผู้ให้บริการ ทำให้เกิดโปรแกรมดังต่อไปนี้

-โถงทางเข้า

- ประชาสัมพันธ์
- ร้านอาหาร เครื่องดื่ม
- ที่ขายของที่ระลึก
- ห้องน้ำ
- ส่วนพิพิธภัณฑ์
- ส่วนนิทรรศการ
- ส่วนบริการ
- ส่วนเวทีอเนกประสงค์
- ส่วนอินเทอร์เน็ต /ห้องสมุด
- ส่วนสำนักงาน

3.2 รายละเอียดเบื้องต้นโครงการ

ชื่อโครงการ	โครงการเสนอแนะออกแบบสถาปัตยกรรมภายในพิพิธภัณฑ์ การเรียนรู้เพลงลูกทุ่งไทย
พื้นที่โครงการ	4200 ตารางเมตร โดยประมาณ

3.3 ลักษณะทางกายภาพของที่ตั้งโครงการ

3.3.1 รายละเอียดที่ตั้งโครงการ

โรงละคร M Theatre ตั้งอยู่ที่ 2884/2 ริมถนนเพชรบุรีตัดใหม่ ระหว่างสี่แยกเอกมัยและแยกซอยทองหล่อ ตั้งอยู่ระหว่างอาคารชาวยุโรป 2 และ อาคารมณูญผล ด้านหลังเป็นคลองแสนแสบ ทำให้สามารถเดินทางมาได้สะดวกทั้งทางรถยนต์และทางเรือ นอกจากนั้นในอนาคตอันใกล้จะมีรถไฟฟ้าสายแอร์พอร์ตลิงค์ผ่านด้านหน้าของโรงละครอีกด้วย

ภาพที่ 3.1 ภาพแสดงอาคารที่ตั้งของโครงการ

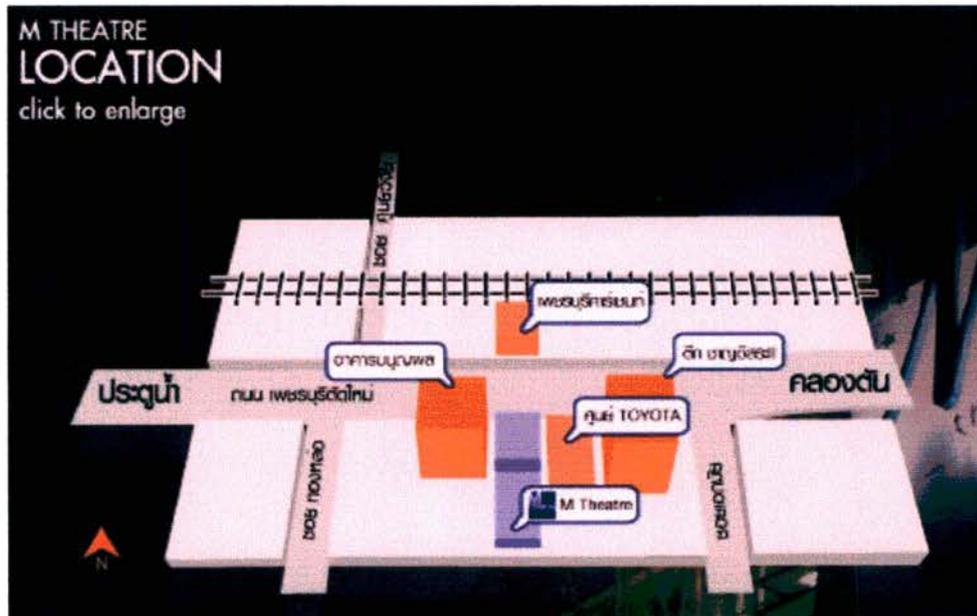
ภาพที่ 3.4 ภาพแสดงทัศนียภาพด้านทิศตะวันออกของอาคาร

ทิศตะวันตก ติดกับ อาคารมณูผล / ไทยธนาคาร / ปัมป์โตรนาส

ภาพที่ 3.5 ภาพแสดงทัศนียภาพด้านทิศตะวันตกของอาคาร

3.3.2 การเข้าถึงโครงการ

ภาพที่ 3.6 ภาพแสดงแผนที่การเข้าถึงโครงการ

ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com>

โดยการเข้าถึงโครงการสามารถเข้าได้หลายวิธี ได้แก่

การเดินทางเท้า	มีทางเท้าที่กว้างและร่มรื่นเลียบถนนเพชรบุรี
ทางรถประจำทาง	11,23,58,60,72,113,206,93,512
ทางรถยนต์	โดยรถยนต์ส่วนบุคคลสามารถนำมาจอดด้านหลังของอาคาร
ทางรถไฟฟ้า	สถานที่ที่สามารถเข้าถึงโครงการได้ คือ สถานีทองหล่อ ในอนาคตอันใกล้จะมีรถไฟฟ้าสายแอร์พอร์ตลิงค์ผ่านด้านหน้าของโรงละคร
ทางเรือ	เส้นทางเดินเรือคลองแสนแสบ ลงที่ ซาญอัสสระ

ภาพที่ 3.7 ภาพแสดงเส้นทางการเดินเรือ

รถไฟดีเซลราง มาลงที่ สถานีรถไฟคลองตัน

ภาพที่ 3.8 ภาพแสดงเส้นทางรถไฟ

3.3.3 วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของที่ตั้งโครงการ

ตารางที่ 3.3 ตารางวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของที่ตั้งโครงการ

หัวข้อ	ข้อดี	ข้อเสีย
1. สภาพแวดล้อมที่ตั้งโครงการ	ใกล้แหล่งชุมชน	-
2. การเข้าถึงโครงการ	สะดวกและง่ายต่อการเข้าถึง เนื่องจากที่ตั้งอยู่ติดถนนสายหลัก	-
3. เส้นทางเดินเท้าและการสัญจร	มีทางเท้าที่กว้างและร่มรื่น เลียบถนนราชดำเนินตลอดสาย	-
4. มุมมองโดยรอบของที่ตั้ง	จากมุมมองสามารถเห็นโครงการได้ชัดเจน เพราะบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงไม่มีตึกสูงบดบัง	-

3.3.4 การพิจารณาที่ตั้งโครงการ

ปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้พิพธิภัณฑ์การเรียนรู้ บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การเลือกสถานที่ที่เหมาะสม

- ที่ตั้งพบเห็นได้ง่าย
- การเข้าถึงสะดวกทั้งทางเท้าและทางรถยนต์
- บริเวณโครงการมีพื้นที่กว้างขวางพอที่จะใช้สำหรับทำกิจกรรมต่างๆได้ เพื่อการ

ขยายตัวในอนาคต

- คำหนึ่งถึงการสัญจรของนักท่องเที่ยว นักศึกษา ประชาชนทั่วไป ทั้งในและนอกชุมชนที่จะสามารถเข้ามาใช้บริการได้สะดวก

3.4 รายละเอียดทางสถาปัตยกรรม

ความเป็นมา

2536-2547 โรงละครกรุงเทพ

ในวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2536 โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพระกรุณาเสด็จมาเป็นประธานในงาน เปิดโรงละครกรุงเทพ โดยมีจุดมุ่งหมายจะให้เป็น ศูนย์กลาง ในการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมสำหรับประชาชนทั่วไป รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ สำหรับผู้ที่รักการละครทุกคน โรงละครเอกชนแห่งนี้ จัดตั้งขึ้น โดยมีปรัชญาความเชื่อที่ว่า ประเทศไทยจะก้าวหน้าทัดเทียมกับประเทศอื่นในโลก ได้ต้องมีปัจจัยหลัก 2 ประการ ในการ พัฒนาคุณภาพของประชากร ในประเทศนั้นคือ การพัฒนาด้านศิลปวัฒนธรรม ควบคู่ไปกับการ พัฒนาด้านเทคโนโลยีเพราะ เมื่อปราศจากความเข้มแข็งในด้านศิลปวัฒนธรรมแล้ว ประเทศก็จะ พัฒนาไปได้เฉพาะแต่เปลือก ที่เป็นเทคโนโลยี แต่ปราศจากแก่นที่เป็นหัวใจที่สำคัญที่สุด ในการสร้างสรรค์และ พัฒนาคุณภาพของคน อย่างไรก็ตามด้วยปัญหาด้านการหมดสัญญาเช่า ที่ดิน ทำให้ แดส เอ็นเทอร์เทนเมนท์ ผู้ก่อตั้งโรงละครกรุงเทพและผู้ถือหุ้นอื่น ลงมติร่วมกันที่จะ ยุติกิจการของบริษัทโรงละครกรุงเทพตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2547

2548- ปัจจุบัน

นับแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 ทาง บริษัท สหมัญญผล จำกัด ได้เข้าบริหารและจัดการ โรงละครกรุงเทพเดิม และในปี พ.ศ.2551 ด้วยความร่วมมือจากบริษัท ดรีมบ็อกซ์ จำกัดซึ่งเป็น หนึ่งในกลุ่มผู้ถือหุ้นเดิมของแดส เอ็นเทอร์เทนเมนท์และโรงละครกรุงเทพ โรงละครกรุงเทพจึง ได้รับการปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง โดยเปลี่ยนชื่อเป็น **M Theatre**

กลุ่มผู้บริหาร **M Theatre** มีเจตนารมณ์แน่วแน่ที่จะดำเนินการให้โรงละครที่มีประวัติความเป็นมา ยาวนานโรงนี้ได้เป็นศูนย์กลางสำหรับการแสดงทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นการแสดงดนตรี การแสดงนาฏศิลป์ไทยและสากล รวมทั้งการแสดงละครเวทีในรูปแบบต่างๆ

นอกจากนั้นยังหวังจะให้โรงละครนี้เป็นสถานที่ที่ให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาและ

ประชาชนทั่วไปในด้านของศิลปะการแสดงอีกด้วย ในการปรับปรุงสถานที่ใหม่นี้ โรงละคร M Theatre ยังจัดพื้นที่ในส่วน Event Hall เพิ่มเดิมขึ้นมา เพื่อรองรับการจัดงาน Event ต่างๆ หรือการจัดแสดง visual arts เช่น การจัดแสดงนิทรรศการ การแสดงจิตรกรรมและประติมากรรม โดยศิลปินร่วมสมัย เป็นต้น

โครงสร้างของอาคาร

- โครงสร้างพื้นเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก โครงสร้างโดยรวมเป็นระบบเสา-คาน คอนกรีตเสริมเหล็ก
- โครงสร้างผนังเป็นก่ออิฐฉาบปูนทาสี
- ข้างหน้าเป็นกระจก หลังคาเมทัลชีทโค้ง

3.5 ลักษณะสถาปัตยกรรมภายใน

3.5.1 การจัดวางผังภายใน

ภาพที่ 3.9 ภาพแสดงภายในโรงละคร

ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com>

พื้นที่ใช้สอย

อาคารโรงละครแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนอาคารศูนย์การค้าเชิง **Contemporary and Relaxation Lifestyle** ซึ่งเป็นอาคารที่เพิ่งก่อสร้างใหม่เพื่อรองรับการใช้ชีวิตหลากหลายของคนปัจจุบัน สำหรับการพบปะ สังสรรค์ รับประทานอาหาร นอกจากนี้ ยังมี Event Hall ที่ ตกแต่งภายในด้วยสไตล์โมเดิร์น ที่เน้นความทันสมัยและเรียบง่าย สามารถจัดเป็นพื้นที่รองรับงานต่างๆ ได้อย่างสม่ำเสมอตลอดปี

จากอาคารด้านหน้าจะมีส่วนเชื่อม เข้าสู่อาคารโรงละคร (Auditorium) ซึ่งจะ ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาาระบบต่างๆ ให้ดีขึ้น เพื่อเป็นการตอบรับกระแสของการแสดงบนเวทีที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างสูง ไม่ว่าจะเป็นละครเวที ละครเพลง การแสดงคอนเสิร์ต แฟชั่นโชว์ ตลอดจนงานสัมมนา ถ่ายโฆษณา จัดการประชุม ได้ตามความประสงค์ นอกไปจากที่นั่งคนดู และที่นั่งเสริม โรงละครยังมีชั้น BOX สำหรับแขกพิเศษอีกด้วย

โรงละคร M Theatre หวังเป็นอย่างยิ่งที่จะสร้างสถานที่ที่กลุ่มผู้ชมจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนเข้ามาอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่ได้ยึดติดการเปิดอาคารเฉพาะวันที่มีการจัดการแสดงเท่านั้น แต่จะเน้นที่การสร้างจุดนัดพบแห่งใหม่ที่อยู่กับใจกลางแหล่งธุรกิจและแหล่งพักผ่อนที่มีชื่อเสียงของกรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 3.10 ภาพแสดงบรรยากาศในโครงการ

ที่มา : <http://www.loadmovieseries.com>

กำลังไฟฟ้า

กำลังไฟฟ้าหลักสำหรับโรงละคร M Theatre ทั้งหมดคือ 3 เฟส 200 แอมป์

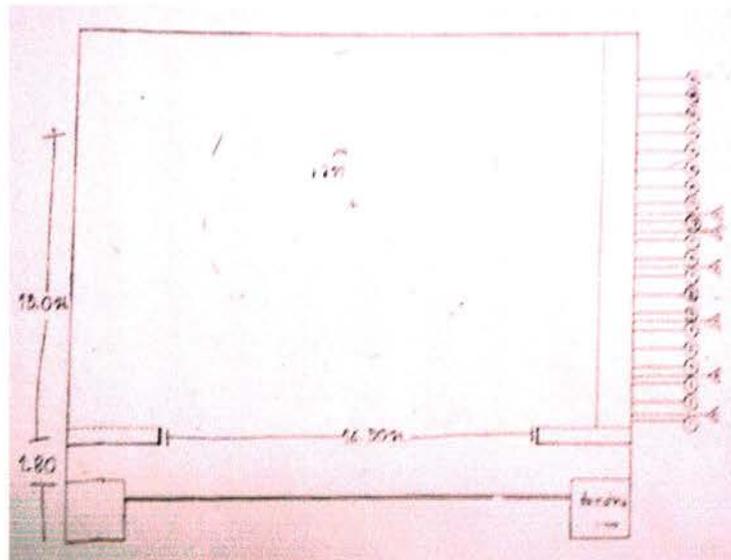
จำนวนที่นั่ง

821 ที่นั่ง ได้แก่

- ที่นั่งปรกติ 787 ที่นั่ง
- ที่นั่ง Box 12 ที่นั่ง
- ที่นั่งเสริมพิเศษบริเวณด้านข้าง ชั้น 2 18 ที่นั่ง
- ที่นั่งสำหรับรถเข็นคนพิการ 4 ที่นั่ง

ขนาดเวที

กรอบเวทีกว้าง 15 เมตร สูง 6 เมตร
 พื้นที่การแสดง กว้าง 15 เมตร ลึก 16 เมตร
 บาร์แขวนฉากและไฟ 20 บาร์

ภาพที่ 3.11 ภาพแสดงขนาดของเวที

ห้องซ้อมการแสดง

กว้าง 5.40 เมตร ยาว 10.50 เมตร พื้นปูไม้ปาร์เก้

ห้องแต่งตัวและห้องเอนกประสงค์

ภาพที่ 3.12 ภาพแสดงทัศนียภาพในห้องแต่งตัว

แบ่งออกเป็นห้องแต่งตัว 2 ห้องพร้อมห้องน้ำและห้องอาบน้ำในแต่ละห้อง ห้องเอนกประสงค์ 2 ห้อง ใช้สำหรับปรับเปลี่ยนเป็นห้องแต่งตัวเพิ่มเติม หรือ เป็นห้องทำงานชั่วคราวสำหรับผู้ให้บริการ

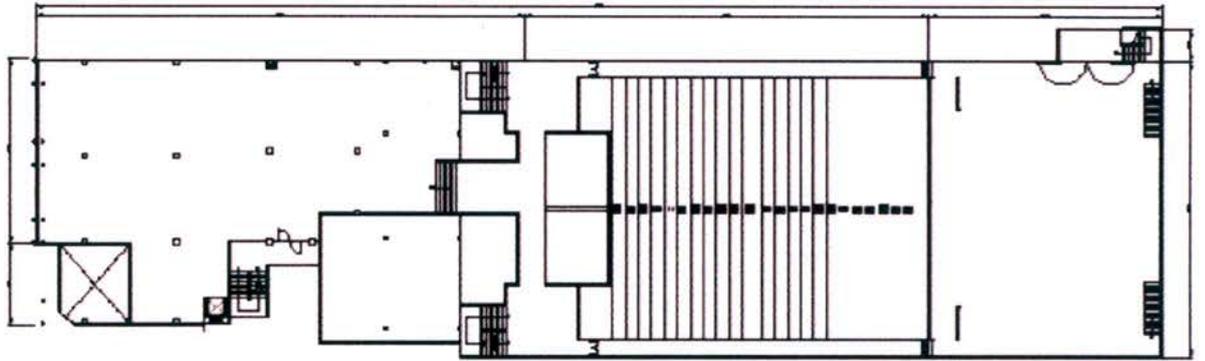
ภาพที่ 3.13 ภาพแสดงทัศนียภาพภายในห้องเอนกประสงค์ 1

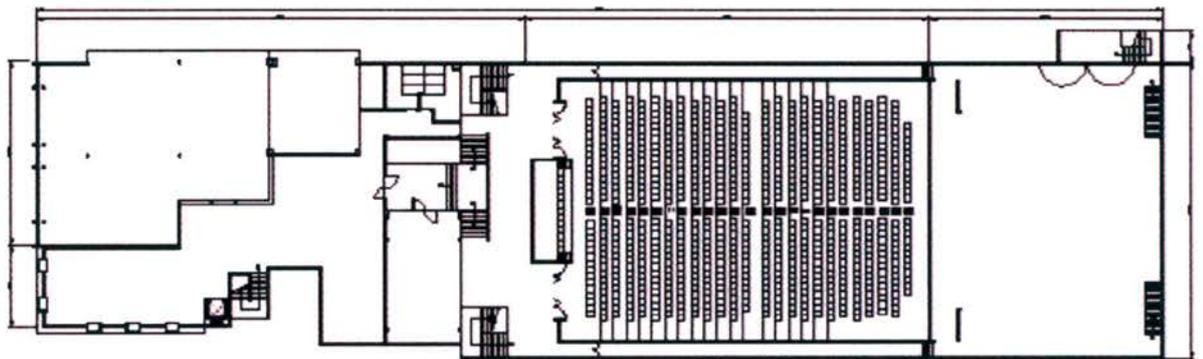
ภาพที่ 3.14 ภาพแสดงทัศนียภาพภายในห้องแต่งตัวและห้องเอนกประสงค์

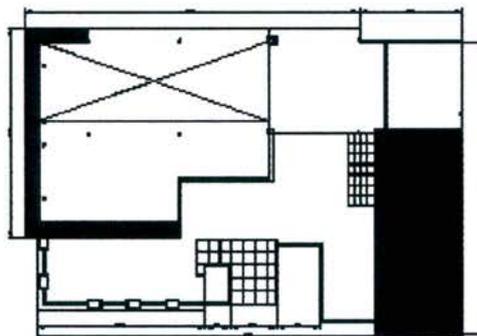
ภาพที่ 3.15 รูปผังพื้นอาคาร ชั้น 1

ภาพที่ 3.16 รูปผังพื้นอาคารชั้น 2

ภาพที่ 3.17 รูปผังพื้นอาคารชั้น 3

ภาพที่ 3.18 รูปผังพื้นอาคารชั้นลอย

3.5.2 วัสดุบุผิวพื้น

เนื่องจากได้มีการแบ่งพื้นที่ใช้สอยไปตามรูปแบบการใช้งาน ทำให้มีวัสดุบุผิวที่แตกต่างกันออกไป ทั้งหมด กระเบื้องและหินขัด โดยปูด้วยกระเบื้องขนาด 20*20 ซม.

3.5.3 ผนังภายในอาคาร

เป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนทาสีขาวเป็นส่วนใหญ่ และเป็นผนังกระจก

3.5.4 ฝ้าเพดาน

โดยรวมแล้วส่วนใหญ่เป็นฝ้าเปิด เพื่อให้เห็นโครงสร้างของงานระบบ และเพื่อเพิ่ม space ให้กับพื้นที่

3.5.5 ห้องน้ำ

มีอยู่ทุกชั้น แบ่งแยกระหว่างชายและหญิง สุขภัณฑ์ก็จะมีลักษณะเหมือนกัน

3.5.6 บันได

เป็นบันไดแบบเปิด มีทั้งหมด 6 ตำแหน่งด้วยกัน คือ กระจายเกาะอยู่ด้านข้างและด้านหลังของอาคาร เพื่อให้ผู้ใช้ได้ใช้บันไดสัญจรได้อย่างสะดวก โดยลูกตั้งลูกนอนเป็นคอนกรีต ส่วนราวกันตกเป็นราวเหล็ก ไม่มีรายละเอียดมาก

3.6 ลักษณะทางกายภาพของงานระบบ

3.6.1 งานระบบปรับอากาศ

ระบบปรับอากาศภายในอาคารเดิมใช้ระบบ **Split type** ติดตามแต่ละห้องเช่าเป็นแบบ **Wall type** โดยเครื่องเป่าลมเย็น (Fan coil unit) กระจายติดตั้งบนผนังตามห้องต่างๆซึ่งไม่ค่อยเป็นระเบียบนัก รวมไปถึงตัว **Condensing unit** ที่ติดตั้งอยู่ด้านบนดาดฟ้าของอาคาร

3.6.2 งานระบบไฟฟ้า

ระบบไฟฟ้าแสงสว่างและไฟฟ้ากำลังของอาคารมีลักษณะการใช้หลอดไฟหลากหลาย ทั้งหลอดฟลูออเรสเซนต์ หลอดไส้และหลอดฮาโลเจนในลักษณะต่างๆกันออกไป

3.6.3 งานระบบสุขาภิบาล

ระบบจ่ายน้ำมาจากชั้นใต้ของอาคาร แล้วผ่านขึ้นไปห้องต่างๆ

3.6.4 งานระบบดับเพลิง

มีการเตรียมอุปกรณ์ดับเพลิงไว้ในที่ๆมองเห็นได้ง่าย

3.6.5 งานระบบลิฟต์โดยสาร

มีลิฟท์ 1 ตัว อยู่ติดใกล้บันได ทางด้านทิศตะวันตกของโครงการ

3.6.6 งานระบบรักษาความปลอดภัย

มีป้อมยามรักษาความปลอดภัยและคอยให้ความสะดวกสำหรับผู้เข้าใช้โครงการทางด้านหน้าของโครงการ

ตารางที่ 3.4 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

หัวข้อหลัก	หัวข้อรอง	หัวข้อย่อย	รายละเอียด
บริบท	สภาพแวดล้อม ทางด้านนามธรรม	ความเชื่อ กลุ่มชาติพันธุ์ ประเพณีวัฒนธรรม	ชุมชนริมแม่น้ำ ผู้อยู่อาศัยใหม่ ผู้อยู่อาศัยเก่า
	สภาพแวดล้อม ทางด้านรูปธรรม	อาณาบริเวณ	เป็นชุมชนเก่าโดยส่วนใหญ่
การเข้าถึง	ความยากง่ายในการ เข้าถึง	มุมมองระหว่างการเดินทาง	มาได้หลายเส้นทาง รถ เร็ว
	การรับรู้ของทางเข้า	ที่จอดรถพาหนะ	มองเห็นชัดเจน เหมาะสม
ทางเข้าอาคาร	ทางเข้าสำหรับผู้ ให้บริการ	กลุ่มหลัก กลุ่มรอง	พนักงาน ผู้บริหาร
	ทางเข้าสำหรับ ผู้รับบริการ	กลุ่มหลัก กลุ่มรอง	นักเรียน นักศึกษาประชาชนทั่วไป นักท่องเที่ยว
ทิศทางการวาง อาคาร	ความสัมพันธ์ระหว่าง ทิศทางการวางอาคาร กับภูมิอากาศ		
	อาคารที่ตั้งโครงการ	อาคารโดยรอบ ทิศต่างๆ	เนื่องด้วยมีตึกสูงขนาด ข้าง จึงไม่มีปัญหาใน เรื่องของแดดส่องรบกวน ภายในอาคาร

ตารางที่ 3.4 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ (ต่อ)

หัวข้อหลัก	หัวข้อรอง	หัวข้อย่อย	รายละเอียด
สถาปัตยกรรม	การสัญจรทั้งแนวตั้งและแนวนอน	ข้อกำหนดต่างๆ ในการปรับปรุง ห้องเครื่องงานระบบ	Section + Diagram Plan + Diagram
	ที่ว่างภายในอันเกิดจากสถาปัตยกรรมหลัก		
โครงสร้างงานระบบที่เกี่ยวข้อง	โครงสร้าง		โครงสร้างคอนกรีต
	งานระบบ	ระบบไฟฟ้า ระบบสุขาภิบาล ระบบเครื่องกล ระบบปรับอากาศและระบายอากาศ ระบบการสื่อสาร ระบบกระจายเสียง	Plan + Diagram Section + Diagram Section + Diagram

จากการศึกษาและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ ทำให้เกิดเกณฑ์และข้อกำหนดต่างๆ ในการปรับปรุงแก้ไขอาคารดังต่อไปนี้

1. ทางเข้าอาคาร มีทางเข้า 2 ทาง ของผู้ให้ และผู้รับบริการ
2. การเชื่อมต่อ เชื่อมโดยโถงบันไดและทางเดินขนาดใหญ่และลิฟท์
  - 2.1 การเชื่อมต่อด้วยทางสัญจร
  - 2.2 การเชื่อมต่อทางการมอง เป็นโถงโล่งๆ
3. การระบายอากาศ ระบายได้ดี มีกระจกรอบด้าน อากาศถ่ายเทสะดวก
  - 3.1 ทางธรรมชาติ รับลม แดด ได้ดี
  - 3.2 เครื่องกล

4. การบังแดด

5. การรื้อถอนและต่อเติมโครงสร้าง

บทที่ 4

รายละเอียดโครงการ

4.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 4.1.1 เพื่อสืบสานตำนานลูกทุ่งไทย และจุดประกายให้หันมาสนใจในมนต์เสน่ห์ของเพลงลูกทุ่งที่นับได้ว่าเป็นศิลปะที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์
- 4.1.2 เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และเพื่อความบันเทิง เชิงการพักผ่อน
- 4.1.3 เพื่อเป็นแหล่งเก็บรวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับพัฒนาการของเพลงลูกทุ่ง ในเรื่องของดนตรี เนื้อหา และรูปแบบการแสดงที่เกิดขึ้นควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ
- 4.1.4 เพื่อใช้เป็นศูนย์กลางการเชื่อมต่อทางกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเพลงลูกทุ่งไทย และส่งเสริมเยาวชนและวัยรุ่นสมัยใหม่สนใจและให้ความสำคัญกับเพลงลูกทุ่งไทย

4.2 ขอบเขตของการศึกษา

ส่วนพิพธิภัณฑ์

- ส่วนนิทรรศการ

ส่วนสำนักงาน

ส่วนบริการ

- ส่วนเวทีอเนกประสงค์
- ส่วนอินเทอร์เน็ต / ห้องสมุด

ส่วนบริการสาธารณะ

- เคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์
- โถงพักผ่อน
- จำหน่ายบัตรและรับฝากของ
- ส่วนขายของที่ระลึก
- ร้านอาหาร
- ห้องน้ำ

ที่จอดรถ

รายละเอียดด้านโครงสร้างพื้นที่ใช้สอย

วิเคราะห์หารายละเอียดด้านพื้นที่ใช้สอย ต้องอาศัยข้อมูลตัวเลขที่สัมพันธ์กับโครงการใช้เป็นตัวกำหนดในการคำนวณโดยอาศัยจากข้อมูลสถิติเหล่านี้ได้

1. ตัวเลขบุคลากรฝ่ายต่างๆ
2. ตัวเลขผู้ใช้อาคารและผู้ชม
3. จำนวนสิ่งของที่ใช้ในการแสดงและที่เก็บในคลังพิพิธภัณฑ์

วิเคราะห์จำนวนผู้ใช้โครงการและกิจกรรม

แบ่งเป็นหลายกลุ่ม ใช้พื้นที่ต่าง ๆ กัน ประกอบด้วย

1. ผู้ชมทั่วไป ทั้งประชาชน ชาวต่างชาติ นักเรียน นักศึกษา ภัคษุสามเณรและแขกของข้าราชการ ตามข้อมูลกองพิพิธภัณฑ์สถิติของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
2. ผู้สัญจรไปมา นักท่องเที่ยวและผู้สัญจรไปมา
3. เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ เวลาทำงาน 08.30-16.30 สัปดาห์ละ 6 วัน หยุดวันจันทร์
4. ยาม พลาดกันดูแลบริเวณตลอด 24 ชม.

4.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

- 4.3.1 ได้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงของโครงการ และเสนอแนวทางแก้ไขทางการออกแบบที่ได้ประสิทธิภาพสูงสุดและตอบสนองความต้องการทางสุนทรียภาพ
- 4.3.2 สามารถใช้กระบวนการทางการออกแบบของสถาปัตยกรรมภายในได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการศึกษา
- 4.3.3 ได้ศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียด ระยะเวลา ข้อบังคับต่างๆที่จำเป็นสำหรับการออกแบบพิพิธภัณฑ์ และเข้าใจในการออกแบบให้เหมาะสมต่อกิจกรรมนั้น
- 4.3.4 ได้มาซึ่งแนวทางการกำหนดรูปแบบและแนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน อุทยานการเรียนรู้เพลงลูกทุ่งไทยให้เหมาะสมกับยุคสมัย
- 4.3.5 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพลงลูกทุ่งไทยเบื้องต้นและความรู้ทางสถาปัตยกรรมภายในเพื่อทำการออกแบบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

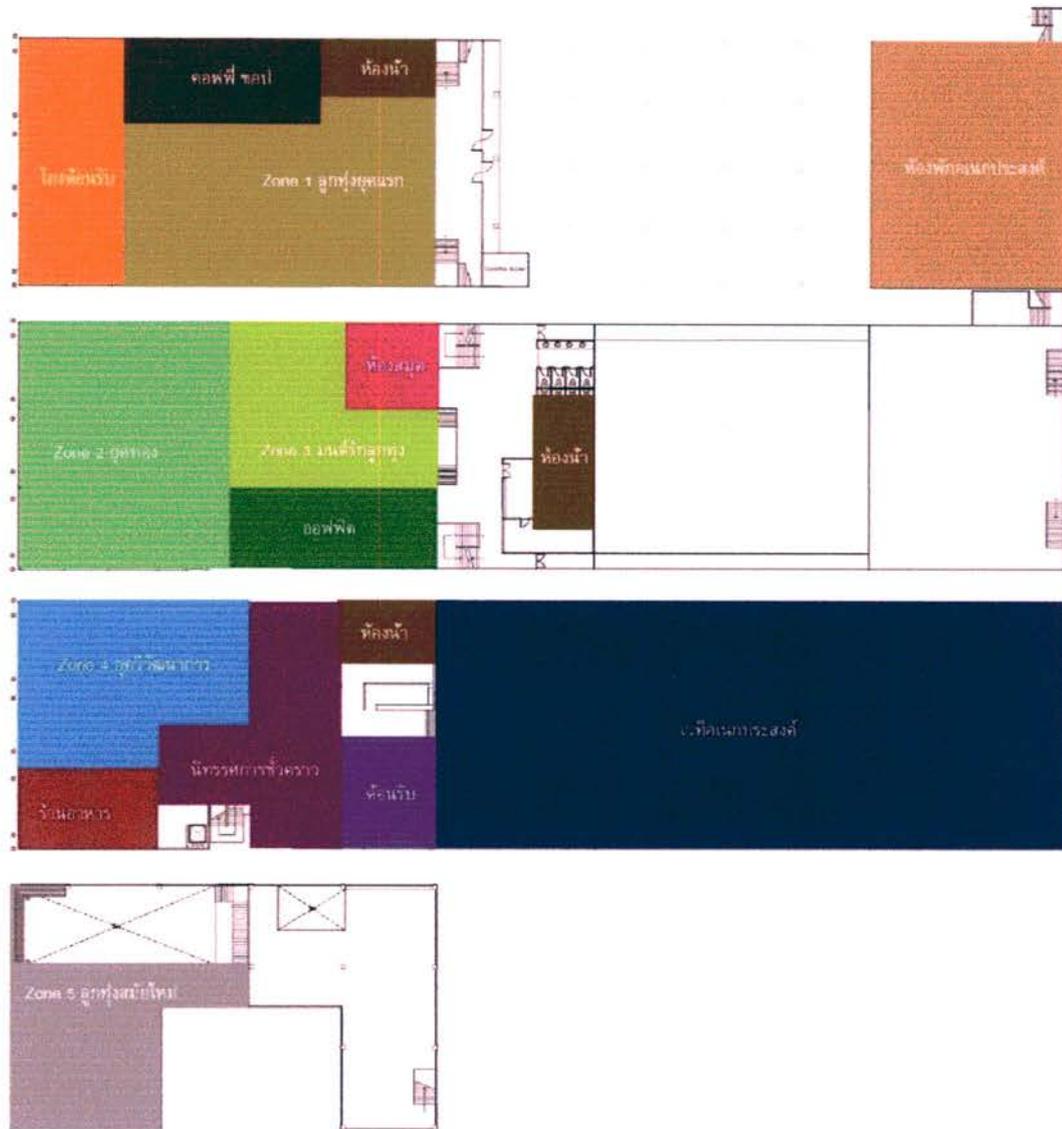
บทที่ 5

การการออกแบบทางเลือก

การออกแบบสถาปัตยกรรมภายในโครงการเสนอแนะออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้เพลงลูกทุ่งไทย เพื่อให้เหมาะสมที่สุดกับผู้ให้บริการ ผู้รับบริการ และที่ตั้งโครงการนั้น จำเป็นต้องทำการทดลองออกแบบ (Experimental Design) โดยการออกแบบทางเลือก (Schematic Design) เพื่อทดลองความเป็นไปได้ (Possibility) ในแบบต่างๆ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) หรือเป้าหมาย (Goal) พร้อมทั้งวิเคราะห์ จุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละแบบ เพื่อเปรียบเทียบหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาการ ออกแบบขั้นต่อไป โดยทั้งนี้มีเกณฑ์

ได้ทดลองออกแบบมาทั้งหมด 3 แบบ ดังนี้คือ

5.1 ทางเลือกที่ 1

ภาพที่ 5.1 รูปทางเลือกที่ 1

วิเคราะห์ข้อดี - ข้อเสีย

ข้อดี

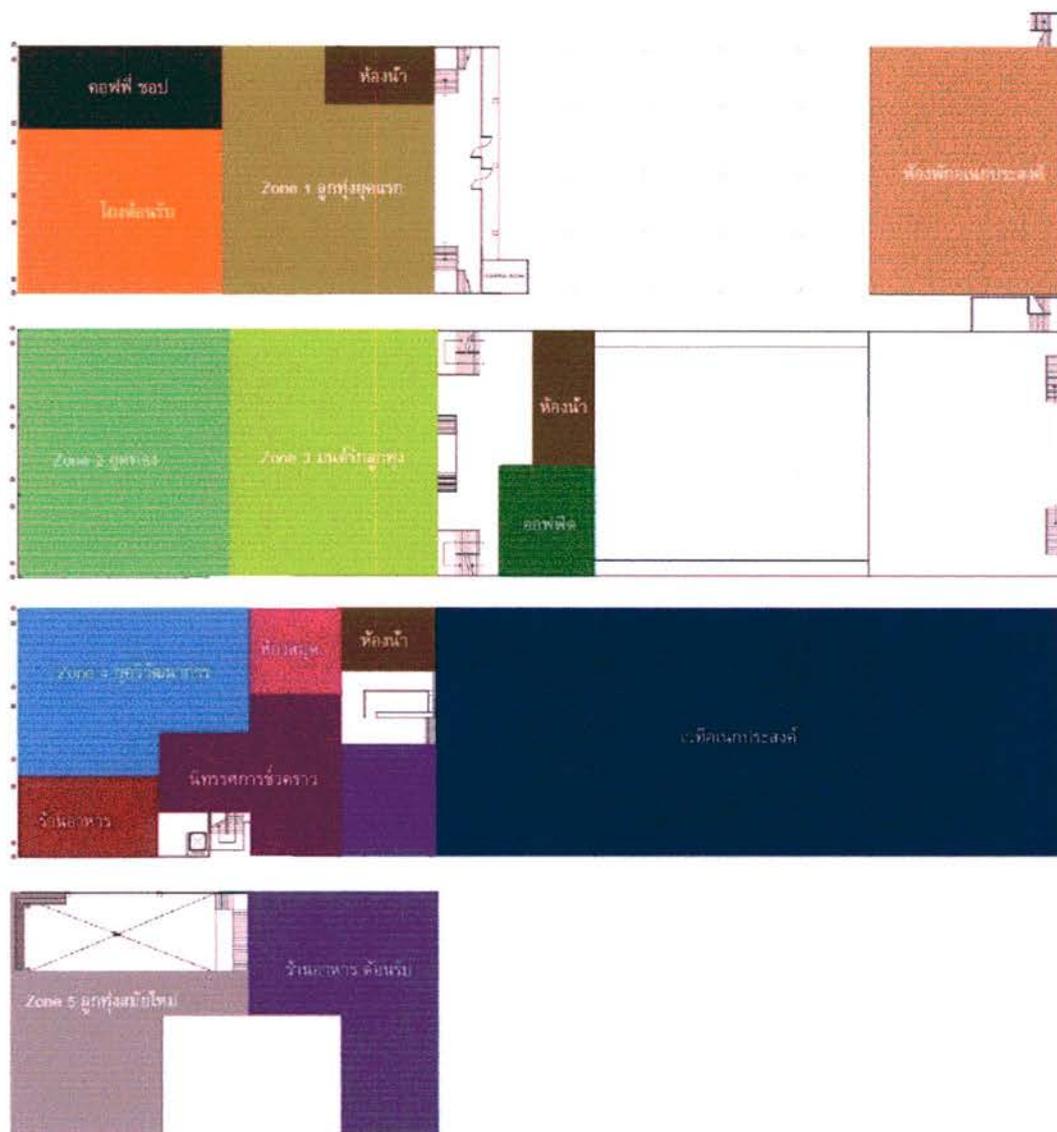
มีการเปิดมุมมองและเล่นระดับภายในอาคารทำให้สามารถเห็นพื้นที่โดยรอบของตัวอาคารได้อย่างชัดเจน

ข้อเสีย

มีการเปิดช่องว่างเล่นระดับมากเกินไป ทำให้สูญเสียพื้นที่โดยเปล่าประโยชน์

5.3 ทางเลือกที่ 3

ภาพที่ 5.3 รูปทางเลือกที่ 3

วิเคราะห์ข้อดี - ข้อเสีย

ข้อดี

มีความชัดเจนในการแยกพื้นที่ ทำให้ไม่เกิดความสับสนในการเข้าชม

ข้อเสีย

บางโซนมีการยัดฟังก์ชันมากเกินไป อาจเกิดปัญหาพื้นที่ไม่เพียงพอ จากการทดลองการออกแบบพบว่า ทางเลือกที่ 3 มี

ความเหมาะสมกับโครงการเสนอแนะออกแบบสถาปัตยกรรมภายในพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้เพลงลูกทุ่งไทยมากที่สุดเนื่องจากมีความชัดเจนในการแยกพื้นที่ และมีการจัดวางลำดับเรื่องราวของบทนิทรรศการที่ไม่ซับซ้อน และเข้าใจง่ายแก่ผู้เข้าชม

บทที่ 6

แนวความคิดและการออกแบบ

ในงานสถาปัตยกรรมภายนอกนอกจากการออกแบบให้ตอบสนองกับผู้ใช้บริการและรับบริการ และเป็นการแก้ปัญหาของที่ตั้งโครงการให้สามารถใช้สอยได้อย่างเต็มประสิทธิภาพแล้ว การสร้างสรรค์ให้มีความแตกต่าง มีรูปแบบที่ชัดเจน จำเป็นต้องมีแนวความคิดในการออกแบบ (Design Concept) อันมาจากการศึกษาเพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และเพื่อความบันเทิง ซึ่งการพักผ่อน สำหรับโครงการเสนอแนะออกแบบสถาปัตยกรรมภายในพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ เพลงลูกทุ่งไทยนี้ คือ **เสน่ห์ลูกทุ่ง**

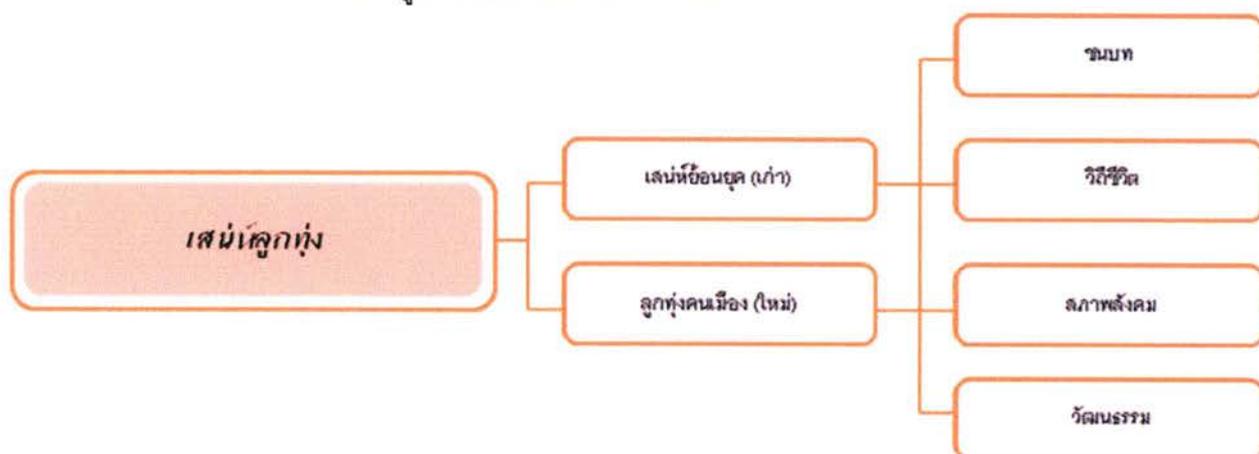
6.1 ที่มาและความสำคัญของแนวความคิดในการออกแบบ

แผนภูมิที่ 6.1 ผังแสดงกระบวนการคิด

แผนภูมิที่ 6.2 ผังแสดงกระบวนการคิด

แผนภูมิที่ 6.3 ผังแสดงกระบวนการคิด

6.2 วัตถุประสงค์ของแนวความคิดในการออกแบบ

6.2.1 เพื่อสร้างสรรค์ที่ว่างภายในให้สนองต่อความต้องการของผู้เข้าชมให้มากที่สุด

6.2.2 เพื่อสื่อให้เห็นถึงคุณค่าของเพลงลูกทุ่งไทย

6.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากแนวความคิดในการออกแบบ

6.3.1 ผู้เข้าชมรับรู้และเข้าใจความหมายของเพลงลูกทุ่งไทยมากยิ่งขึ้น

6.3.2 ประชาชนหันมาสนใจและให้ความสำคัญกับศิลปะอย่างเพลงลูกทุ่งไทยมากยิ่งขึ้น

6.4 แนวความคิดกับการออกแบบ

KEYWORD : เสน่ห์ลูกทุ่ง

ภาพที่ 6.1 รูปแสดงแนวความคิด

ที่มา : <http://www.dootv.com/station/index.php?newsID=788&stalD=44>

: ลูกทุ่งอินเตอร์

แนวคิด : จากวัฒนธรรมชาวบ้าน (ลูกทุ่ง) ที่ถูกแทรกด้วยอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้เกิด การผสมผสานความเป็นอินเตอร์เข้ามา แต่ถูกนำไปใช้ในแบบลูกทุ่ง จนเป็นวัฒนธรรม ครึ่งๆ กลางๆ ในการออกแบบนำเสนอผ่านเรื่องราวของเพลงลูกทุ่ง ซึ่งเป็นการสื่อสารอย่างหนึ่ง ที่สะท้อน วัฒนธรรมทางสังคม ออกมาอย่างตรงไปตรงมา

6.5 กิจกรรม

เรื่องราวที่จะจัดแสดงแบ่งออกเป็น 5 โซนใหญ่ ๆ

แผนภูมิที่ 6.4 แผนผังการแบ่งเรื่องราวการจัดแสดง

จากเกณฑ์และข้อกำหนดต่างๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ และแนวความคิดในที่ได้จากการศึกษา ข้อมูลเฉพาะของโครงการ สู่การออกแบบโครงการเสนอแนะออกแบบพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้เพลงลูกทุ่งไทย อันประกอบด้วยแบบทางสถาปัตยกรรมดังต่อไปนี้

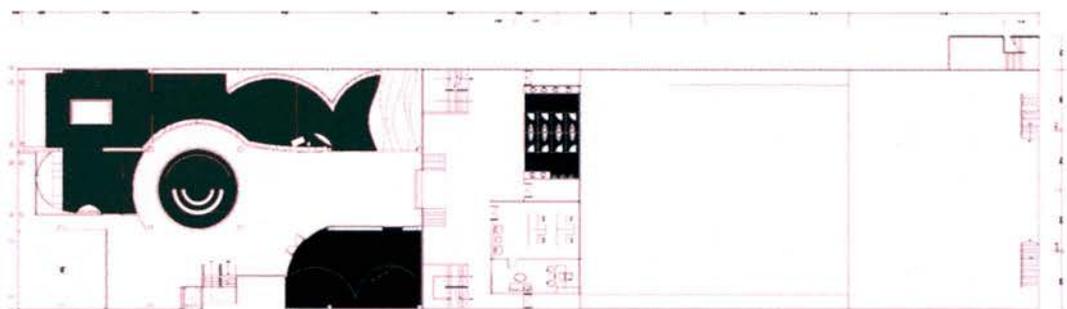
6.6 ผังเครื่องเรือน (Furniture Plan)

1 ผังเครื่องเรือนชั้น 1

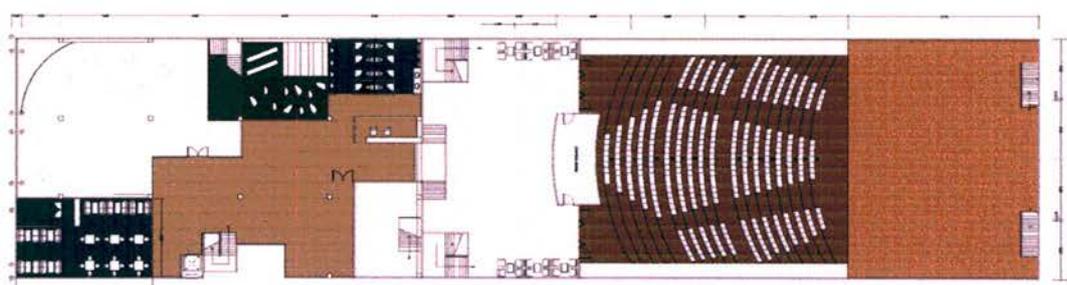
ภาพที่ 6.2 ผังเครื่องเรือนชั้น 1

2 ผังเครื่องเรือนชั้น 2

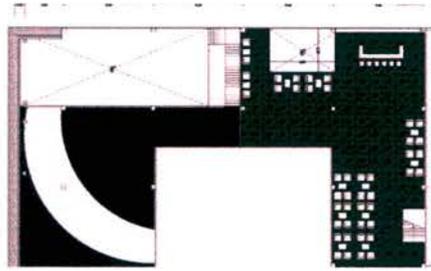
ภาพที่ 6.3 ผังเครื่องเรือนชั้น 2

3 ผังเครื่องเรือนชั้น 3

ภาพที่ 6.4 ผังเครื่องเรือนชั้น 3

4 ผังเครื่องเรือนชั้น 4

ภาพที่ 6.5 ผังเครื่องเรือนชั้น 4

6.7 ทศนิยมภาพ (Perspective)

6.7.1 ทศนิยมภาพส่วน Reception

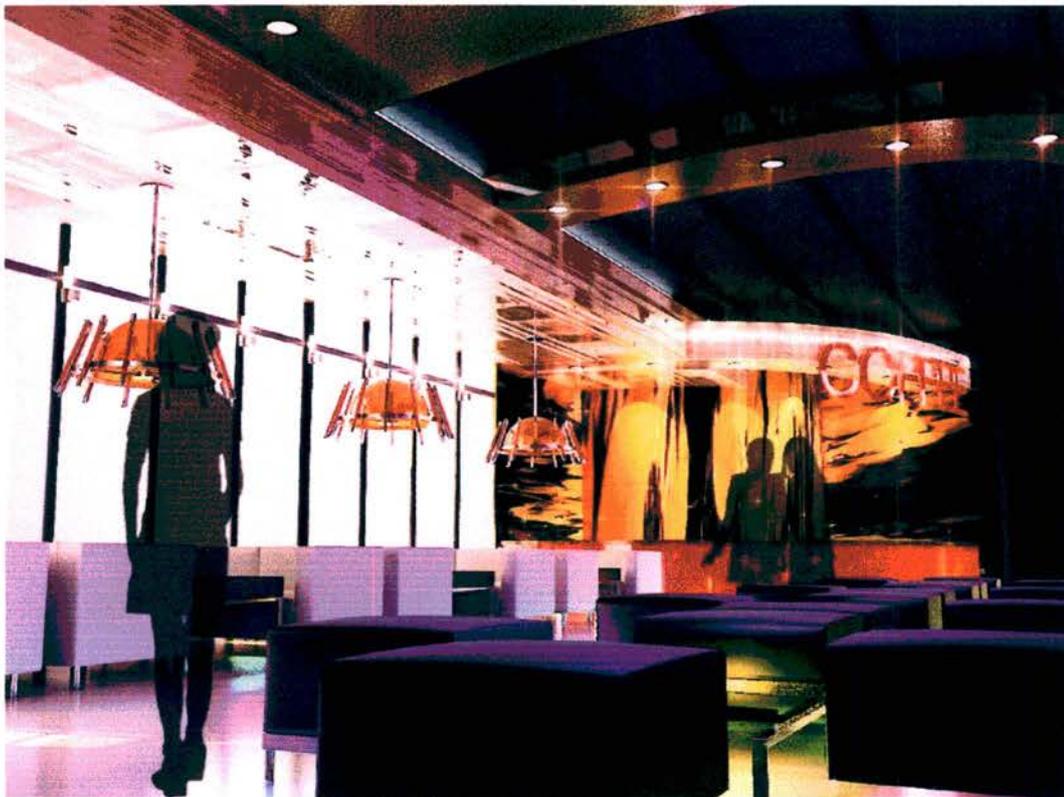

ภาพที่ 6.6 ส่วน Reception

ภาพที่ 6.7 ส่วนพักคอย Reception

6.7.2 ทัศนียภาพส่วน Coffee shop

ภาพที่ 6.8 ส่วน Coffee shop

ภาพที่ 6.9 ส่วนที่หนึ่งCoffee shop

ZONE 1 : ยุคที่ 1 : ลูกทุ่งยุคแรก

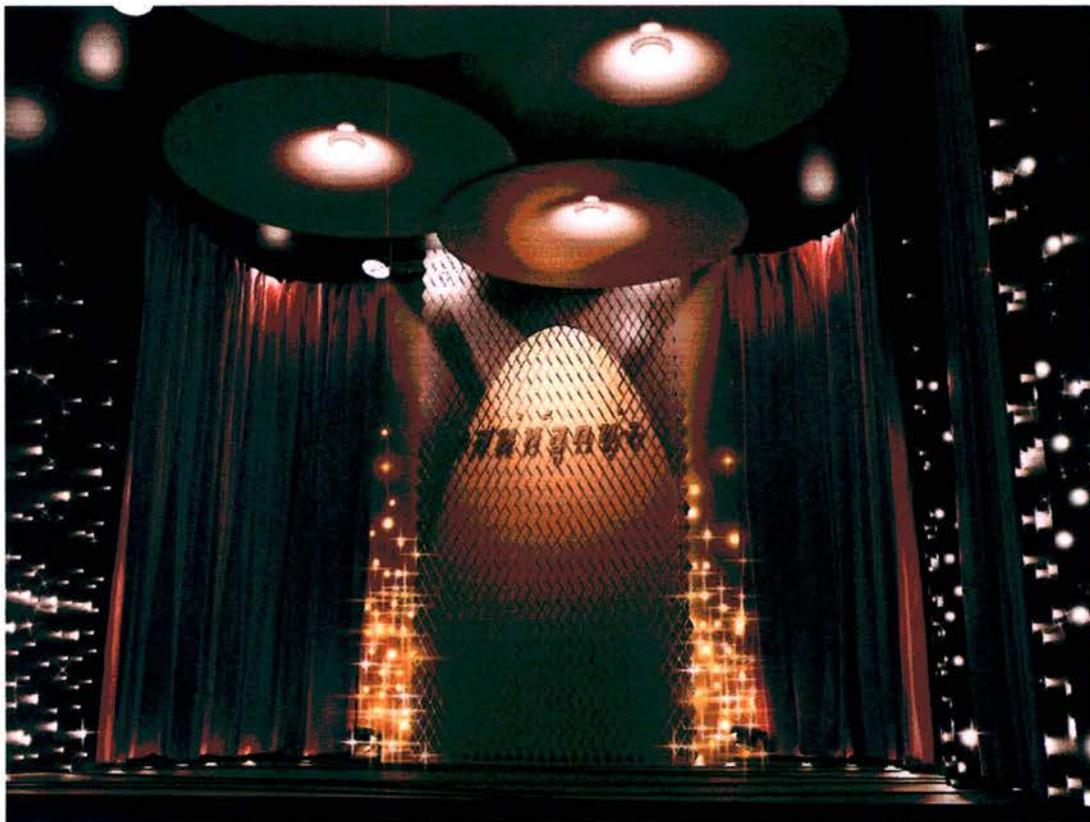
ในโซนนี้จะกล่าวถึง จุดเริ่มต้นของเพลงลูกทุ่ง เสนอแง่มุมอันหลากหลาย เพื่อแสดงให้เห็นถึงการคลี่คลายจากเพลงไทยเดิมและเพลงพื้นบ้าน ผสมผสานเข้ากับรูปแบบดนตรีตะวันตก เกิดเป็นการแสดงที่มีรูปแบบเฉพาะถูกใจคนฟัง รวมไปถึงการพัฒนาควบคู่ไปกับสังคมไทย นับตั้งแต่ศิลปะการแสดงประเภทนี้เกิดขึ้นมา

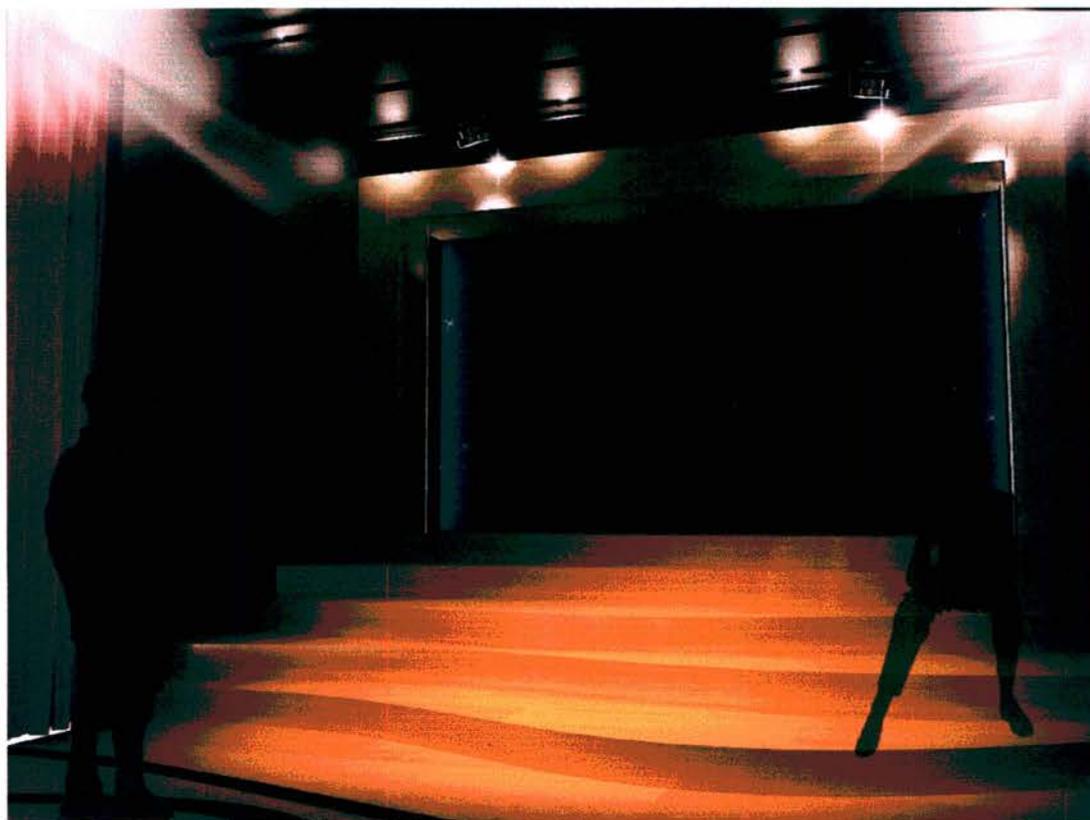
ภาพที่ 6.10 รูปแสดงแนวความคิดลูกทุ่งยุคแรก

ที่มา : <http://www.dootv.com/station/index.php?newsID=788&stalD=44>

6.7.3 ทักษะถ่ายภาพส่วน Intro Theatre

ภาพที่ 6.11 ส่วน Intro Theatre

ภาพที่ 6.12 ส่วนที่หนึ่ง Intro Theatre

ZONE 2 : ยุคที่ 2 : ยุคทอง

ในโซนนี้จะกล่าวถึง ยุคทองของเพลงลูกทุ่ง ถือว่าเป็นยุคที่เฟื่องฟูมากที่สุดของเพลงลูกทุ่ง

ภาพที่ 6.16 รูปแสดงแนวความคิดของยุคทอง

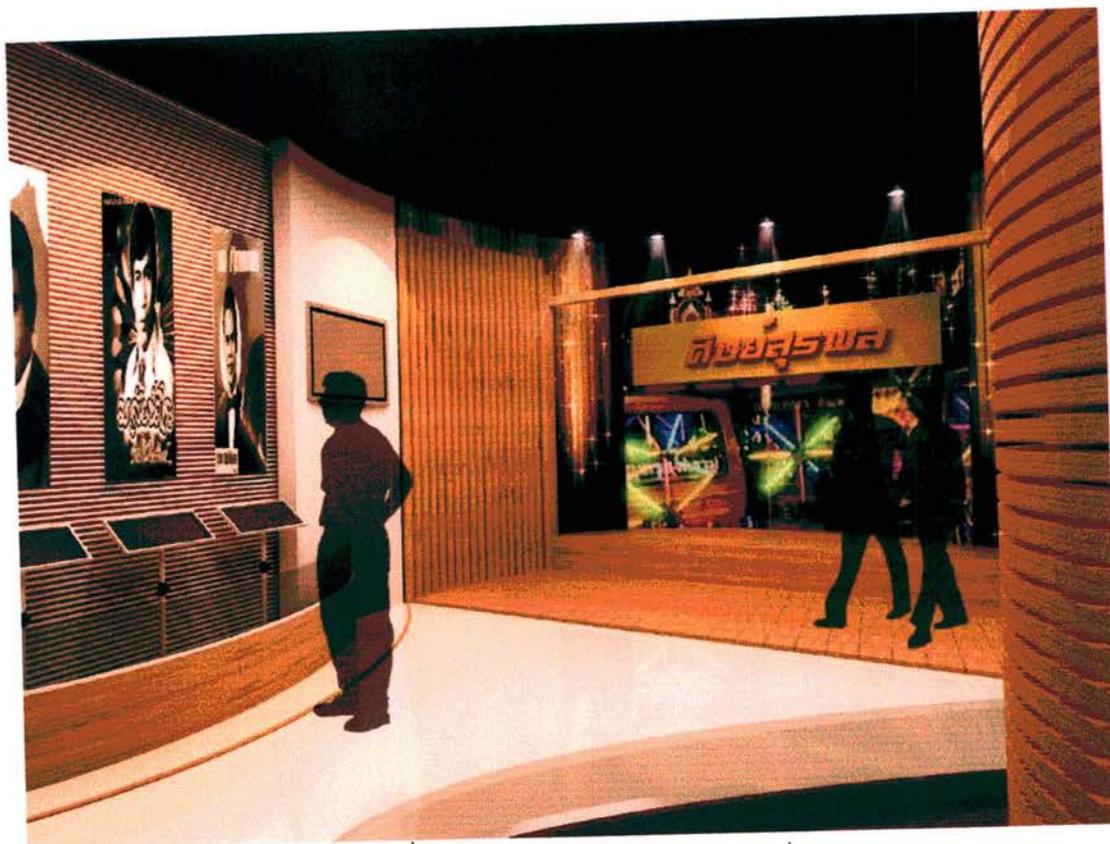
ที่มา : <http://www.dootv.com/station/index.php?newsID=788&stalD=44>

6.7.6 ทศนียภาพส่วน Exhibition 3 ยุคทองของเพลงลูกทุ่ง

กล่าวถึงวงดนตรีลูกทุ่ง ถือว่าเป็นยุคที่เฟื่องฟูมากที่สุดของเพลงลูกทุ่ง

ภาพที่ 6.17 ส่วนชานชาลาลูกทุ่ง

ภาพที่ 6.18 ส่วนยุคทองของเพลงลูกทุ่ง

6.7.7 ทัดเนียบภาพส่วน Exhibition 4 ลูกทุ่งไม่ได้มาจากอีสาน
ในโซนนี้จะกล่าวถึง ที่มาของเพลงลูกทุ่ง

ภาพที่ 6.19 ส่วนจอแสดงเรื่องราวลูกทุ่ง

ภาพที่ 6.20 ส่วนลูกทุ่งไม่ได้มาจากอีสาน

ZONE 3 : ยุคที่ 3 : มนต์รักลูกทุ่ง

ในโซนนี้จะกล่าวถึง ความสำเร็จจากการนำเอาเพลงลูกทุ่งมาประกอบภาพยนตร์เรื่อง “มนต์รักลูกทุ่ง” ทำให้มีการสร้างภาพยนตร์ โดยมีการแสดงเพลงลูกทุ่งประกอบอีกหลายเรื่อง เรียกได้ว่า ยุคนี้เป็นยุคของภาพยนตร์เพลงลูกทุ่ง

ภาพที่ 6.21 รูปแสดงแนวความคิดมนต์รักลูกทุ่ง

ที่มา : <http://www.dootv.com/station/index.php?newsID=788&stalD=44>

6.7.8 ทศนิยมภาพส่วน Exhibition 5 มนต์รักลูกทุ่ง

ภาพยนตร์เรื่อง “มนต์รักลูกทุ่ง” ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ทำให้มีการสร้าง ภาพยนตร์ลักษณะเดียวกันตามมาเรื่อยๆ

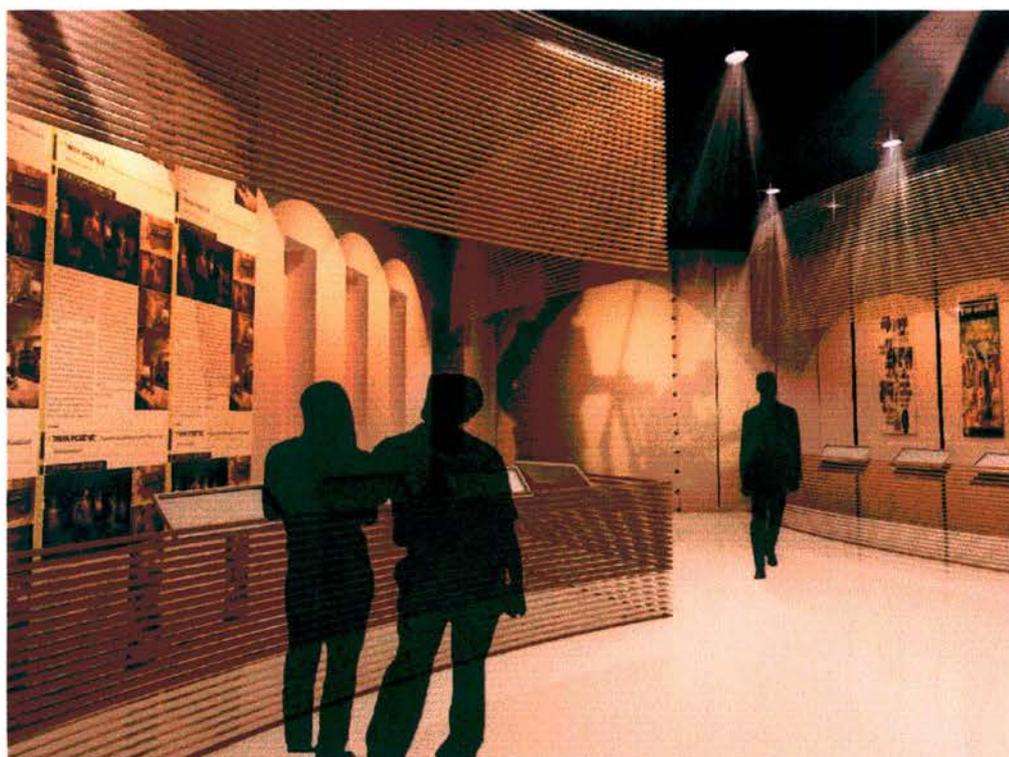
ภาพที่ 6.22 ส่วนมนต์รักลูกทุ่ง

6.7.9 ทัศนียภาพส่วน Exhibition 6 เบื้องหลังเพลงมีเรื่องเล่า

ในโซนนี้จะกล่าวถึง ความหมายที่แฝงอยู่หลังความสุข ความไพเราะของบทเพลง

ภาพที่ 6.23 ส่วนหลังบทเพลงมีเรื่องเล่า

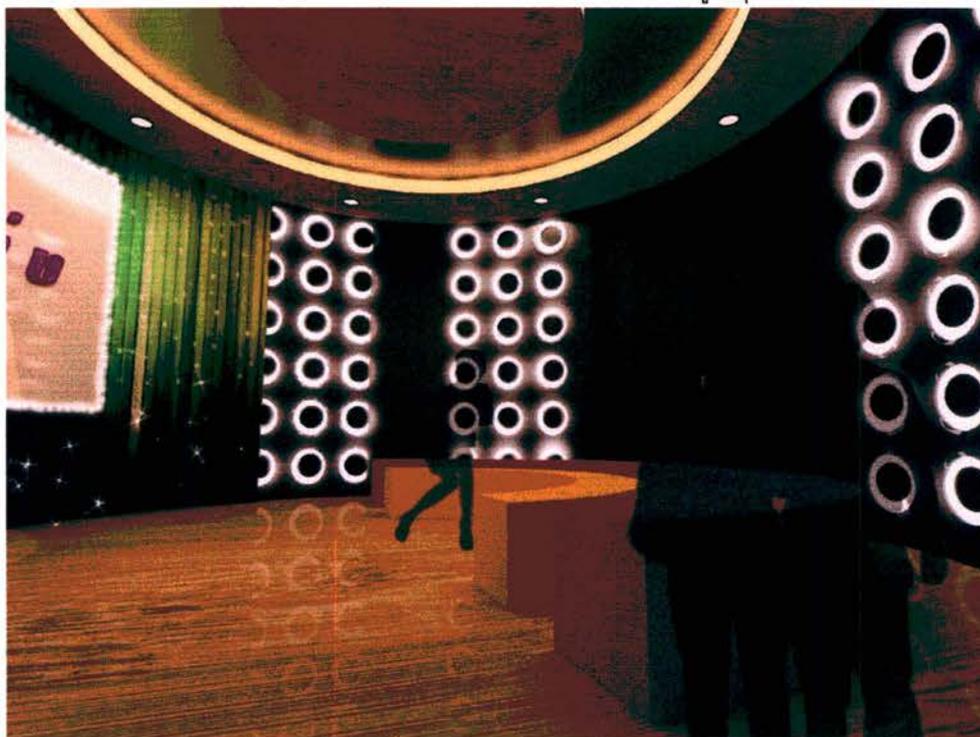
ภาพที่ 6.24 ส่วนเพลงนี้มีที่มา

6.7.10 ทศนียภาพส่วน Exhibition 7 บ้านเทิงลูกทุ่ง

ห้องบ้านเทิงลูกทุ่ง เก็บรวบรวมเพลงลูกทุ่งทุกยุคทุกสมัยไว้ เพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้เข้าชม

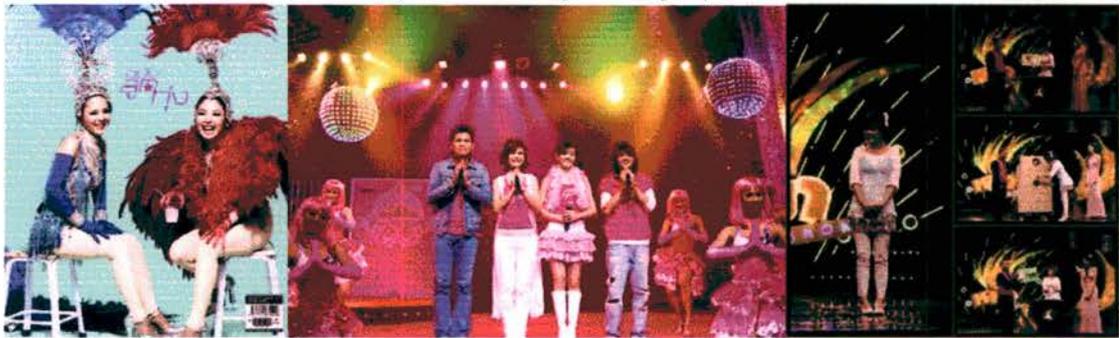
ภาพที่ 6.25 ส่วน ชมนิทรรศการบ้านเทิงลูกทุ่ง

ภาพที่ 6.26 ส่วน บ้านเทิงลูกทุ่ง

ZONE 4 : ยุคที่ 4 : ยุควิวัฒนาการ

ในโซนนี้จะกล่าวถึง เป็นยุคแห่งการปฏิรูปเพลงลูกทุ่ง

ภาพที่ 6.27 รูปแสดงแนวความคิดยุควิวัฒนาการ

ที่มา : <http://www.dootv.com/station/index.php?newsID=788&stalD=44>

6.7.11 ทศนียภาพส่วน Exhibition 8 คนลูกทุ่ง

ในโซนนี้จะกล่าวถึง ศิลปินนักร้องที่มีชื่อเสียงของวงการเพลงลูกทุ่ง

ภาพที่ 6.28 ส่วน คนลูกทุ่ง

6.7.12 ทศนิยมภาพส่วน Exhibition 9 หางเครื่อง

ในโซนนี้จะจัดแสดงในเรื่องของเพลงลูกทุ่งที่ได้ประกวดประชันการเต้นและเครื่องแต่งกายของหางเครื่อง

ภาพที่ 6.29 ส่วนหางเครื่อง

ZONE 5 : ยุคที่ 5 : ลูกทุ่งสมัยใหม่

ในโซนนี้จะกล่าวถึง วงการลูกทุ่งในขณะนี้เหมือนจะเข้าสู่ยุคเปลี่ยน ความเป็นลูกทุ่งแท้ ถูกกลืนด้วยลูกทุ่งยุคใหม่ โดยเฉพาะแนวดนตรีที่เห็นความแตกต่างได้อย่างชัดเจน รวมไปถึงการใช้ภาษาในเพลงแนวป๊อปหรือสตริง คงเป็นด้วยเรื่องของธุรกิจ เพราะวัยรุ่นหันมาฟังเพลงกันเยอะ ค่ายเพลงหรือคนทำเพลงเลยต้องสรรหาวิธีดึงดูดให้วัยรุ่นฟังเพลงลูกทุ่งจากการที่เอากลิ่นของดนตรีสมัยใหม่มาใส่ในเพลงลูกทุ่งทำให้รู้สึกว่ามีเซย

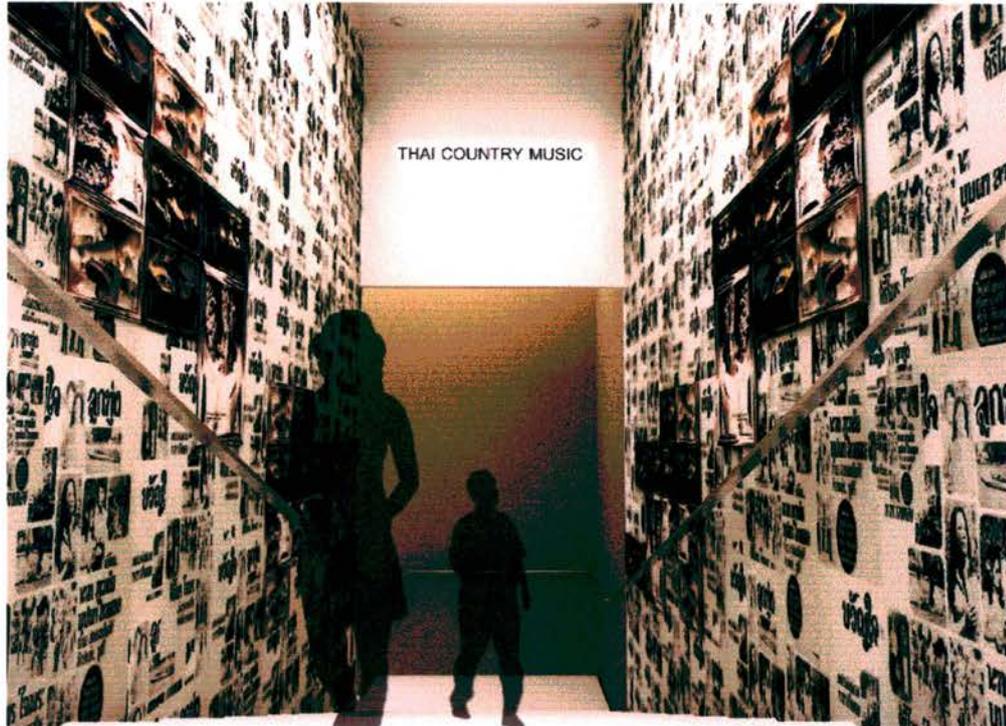

ภาพที่ 6.30 รูปแสดงแนวความคิดลูกทุ่งสมัยใหม่

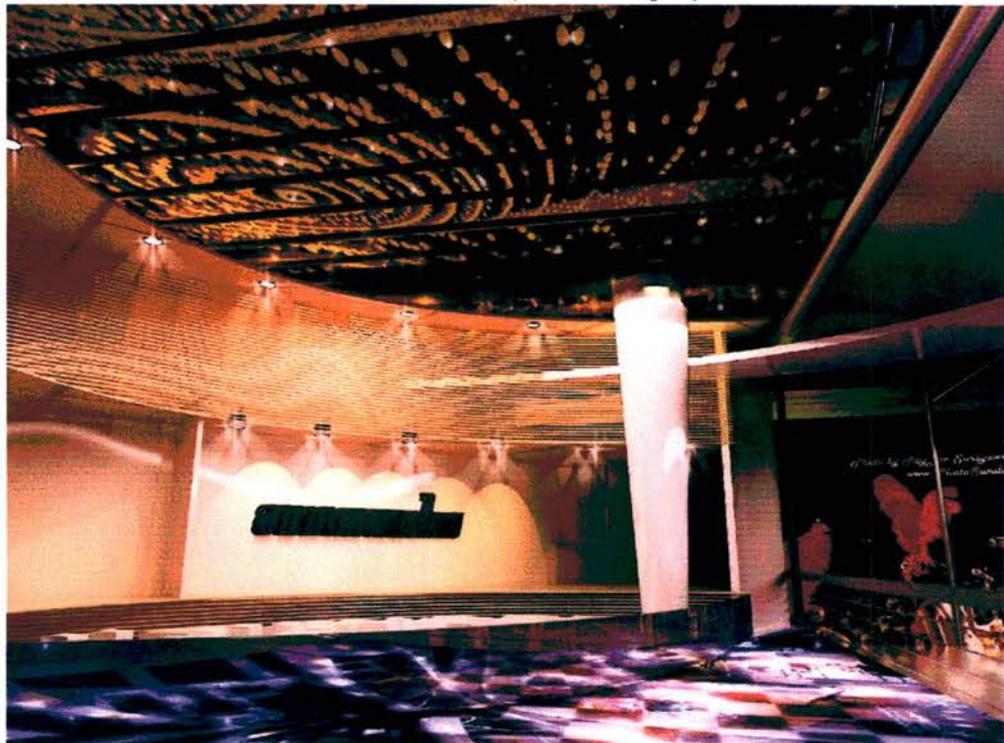
ที่มา : <http://www.dootv.com/station/index.php?newsID=788&stalD=44>

6.7.13 ทัศนียภาพส่วน Exhibition 10 อนาคตเพลงไทย

ในโซนนี้จะจัดแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาการจากอดีต ปัจจุบัน จนถึงอนาคต ความเป็นไปได้ของวงการลูกทุ่งไทย ที่จะมีการเปลี่ยนแปลงไปในอีกหลายปีข้างหน้า ทั้งในเรื่องของดนตรี ทำนอง คำร้อง หรือแม้แต่ตัวศิลปินเอง

ภาพที่ 6.31 ส่วนอุโมงค์เพลงลูกทุ่ง

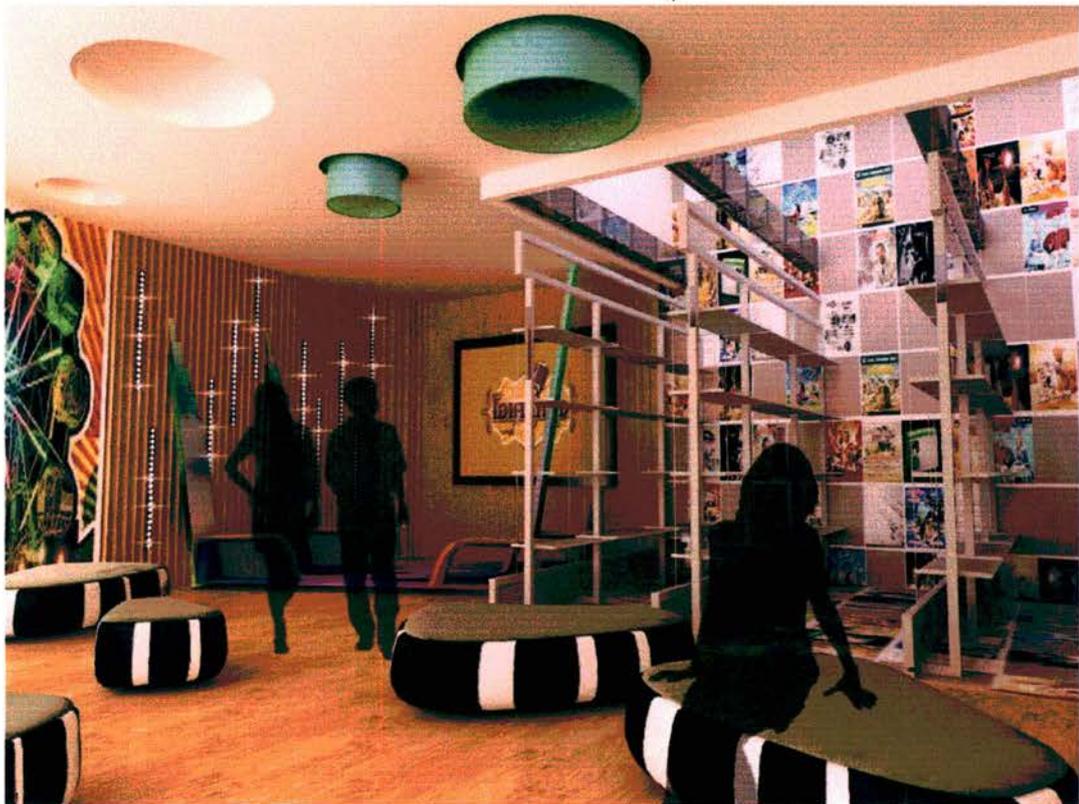

ภาพที่ 6.32 ส่วนอนาคตเพลงไทย

6.7.14 ทศนิยมภาพส่วนห้องสมุด

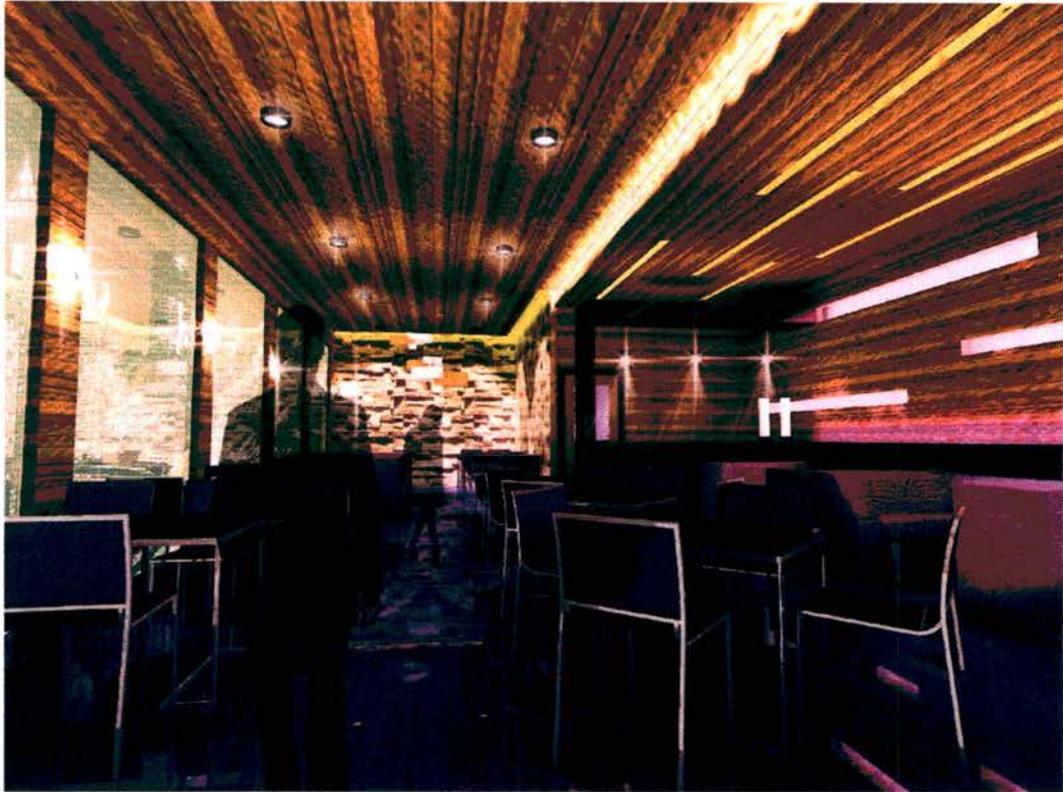

ภาพที่ 6.33 ส่วนห้องสมุด

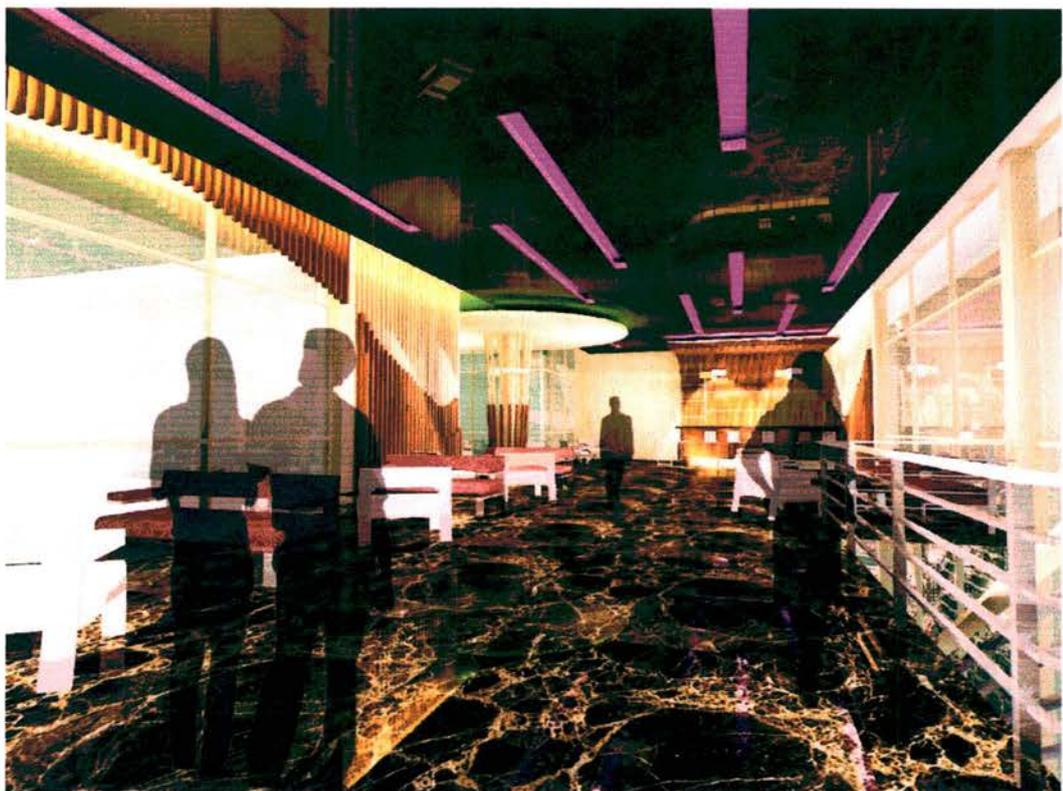
ภาพที่ 6.34 ส่วนคลังเพลงลูกทุ่ง

6.7.15 ทศนิยมภาพส่วนห้องอาหาร

ภาพที่ 6.35 ส่วนร้านอาหาร

6.7.16 ทศนิยมภาพส่วนห้องอาหารรับรอง

ภาพที่ 6.36 ส่วนห้องอาหารรับรอง

บรรณานุกรม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2548.Unseen Paradise.กรุงเทพฯ:โฟโต้สแควร์.

กุลวดี ติรองพาณิชย์. 2553. "การพัฒนาการท่องเที่ยวทางดนตรีไทย."

นเรศ แจ่มสุวรรณ. 2550. "โครงการเสนอแนะออกแบบอุทยานเรียนรู้เพลงไทยลูกทุ่ง."
วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรมภายใน คณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระราชมงคลธัญบุรี.

วิทยา นาควัชระ. 2544. "คุยกันเรื่องของเพลง : ลูกทุ่งสมัยใหม่". สกuletไทย. : หน้า 191 - 192.

สมชาย ชมพูน้อย. 2549. วารสาร อสท."เส้นทางเพลงลูกทุ่ง." ปีที่ 48, ฉบับที่ 10 : หน้า
30-35.

อานนท์ วัชรพาหะ. 2545. "การออกแบบอาคารพิพิธภัณฑ์โดยการนำเสนอธรรมชาติมาใช้
อย่างมีประสิทธิภาพ." วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา
สถาปัตยกรรมเขตร้อน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

2549. agoda[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:

http://www.agoda.co.th/asia/thailand/hua_hin_cha_am/chiva

2550. atsiam[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:

http://www.atsiam.com/th/hotels/hua_hin/chiva_som_hua_hin_thailand.asp

สำนักวิชาบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ

ประวัติผู้เขียน

ประวัติส่วนตัว

นางสาววิวรรณ เข็มทอง

ที่อยู่

115/1 ม.14 ต.พระแก้ว อ.สังขะ

จ.สุรินทร์ 32150

หมายเลขติดต่อ

08-3782-0148

อีเมล

paran_ae@hotmail.com

ข้อมูลส่วนตัว

เพศ : หญิง

อายุ : 23 ปี

วัน เดือน ปีเกิด : 13 พฤษภาคม 2530

หมู่เลือด : บี

น้ำหนัก : 58 กิโลกรัม

ส่วนสูง : 158 เซนติเมตร

สัญชาติ : ไทย

ศาสนา : พุทธ

สุขภาพ : แข็งแรง

ประวัติการศึกษา

2549-2553

สถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

2546-2548

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังขะ จังหวัดสุรินทร์

ทักษะและความสามารถพิเศษ

- สามารถใช้โปรแกรม

AutoCAD

3D max

Adobe Photoshop

Adobe Illustrator

คติประจำใจ

“ความคาดหวังจะก่อความผิดหวัง ความตั้งใจจะก่อปาฏิหาริย์”